

HÂLİSİYYE SİLSİLE-İ ŞERÎFESİ

Ömer Necâtî
Ankara 2021

HÂLİSİYYE SİLSİLSİLE İ ŞERÎFESİ

Ömer Necâtî Ankara 2021

1. TASAVVUFÎ SİLSİLELER

Tasavvuf, üç temel İslâmî ilimden biridir. Tasavvuf, güzel ahlâk ve Allah Teâlâ'ya gerçek kulluk yapmanın eğitimidir. Allah Rasûlü (s.a.v.), *Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim* buyurmuştur. Güzel ahlâk, tasavvufun ana gâyesi ve temasıdır. Abdulkâdir Geylânî, tasavvuf târihinde, Allah Dostlarının Sultânı olarak isimlendirilmiştir. O'nun sâhibi olduğu tasavvuf ekolünün en önemli kollarından birisi Hâlisiyye koludur. Hâlisiyye, Meşhûr Şâir ve Edîb Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî tarafından kurulmuştur. Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî, Abdulkâdir Geylânî'nin menâkıbına ait Behcetü'l-Esrâr adlı eseri Arapça'dan Türkçeye mükemmel bir üslûp ile tercüme ederek, Türk Edebiyatı'na nâdide bir eser kazandırmıştır. O'nun Dîvânı'nda bulunan Türkçe şiirleri, kurucusu olduğu, Hâlisiyye kolunun, ilâhî aşkın mektebi olduğunu çok açık bir şekilde yansıtmaktadır. Bu çalışmada, Hâlisiyye silsilesinin temel halkaları ile ilgili bilgiler verilmeye çalışılmış, onların yaşantılarından ve tasavvufî kişiliklerinden kesitler sunulmuştur. Her biri, yaşadığı devrin maddi ve mânevî ilimleri ile mücehhez olan bu zâtlar, insanlığa ışık tutmuş, Rasûlullah'ın (s.a.s.) güzel ahlâkını yaşayan ve öğreten birer muallim olmuşlardır.

Abdulkâdir Geylânî (k.s.) tarafından tesis edilen Kâdiriye Ekolü, tasavvufî ekoller içinde mümtâz bir yere sâhiptir. Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) İslâmî bütün ilimlerde mütebahhir bir âlim olması, ilminin ve tasavvufî kişiliğinin mütevâtir denebilecek kadar sağlam kaynaklarla sonraki nesillere ulaşmış bulunması, kurduğu tasavvufî ekolün ulemâ arasında çok ölçüde kabul görmesine sebep olmuştur. İslâm uleması, o'nun (k.s.) Kitap ve Sünnet'e olan bağlılığına, Allahu Teâlâ'ya olan kurbiyyetine, kendisine Allahu Teâlâ tarafından bahşedilen seçkin özelliklerine, eserlerinde yer vermiş, tasavvuf ilminin ne büyük bir öğreticisi olduğu hususunda sözbirliği etmişlerdir. O'nun (k.s.) kurduğu ekol, büyük ölçüde çocuklara vasıtası ile sonraki nesillere aktarılmıştır. Çocuklarının her birinden farklı Kâdiriye kolları zuhûr etmiştir. Cemâlû'l-Irak Abdurrezzâk Geylânî'den gelen silsile üzerinde binâ edilmiş olan Hâlisiyye kolu, Kâdiriyyenin kollarından biridir. Kerkûk'lü Edîb ve Şâir Abdurrahmân Hâlis tarafından kurulan, Hâlisiyye kolu'nun, Anadolu'daki en önemli halkaları, Urfalı Dede Osmân Avnî Baba ve Harputlu Hacı Ömer Hüdâyî Baba'dır. Bu Zâtlar da pek çok kâmil insan yetiştirerek, Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) bu seçkin yoluna hizmette bulunmuşlar, insanların ahlâk-ı Muhammediyye ile ahlâklanmalarına, kötü ahlâktan arınıp güzel ahlâk ile bezenmelerine rehber olmuşlardır.

Silsile-i Hâlisiyye, pek çok el yazması kaynakta birbirinin aynı olarak kaleme alınmıştır. Her biri tasavvufî vesîka olan silsilenâmeler, dergâhlarda, özel arşivlerde, kâmillerin verdiği icâzetnâmelerde, yazma eserlerin toplandığı kütüphânelerde muhâfaza edilmiştir. Yüzyıllar boyunca Rasûlullah'tan (a.s.) gelen ilâhî feyzin mecrâsını oluşturan bu gönüller zinciri, insanlığın mânevî inkişâfına hizmet eden bu muallimler silsilesi, hiçbir bozulmaya uğramadan târihî vesîkalar içinde yerini almıştır. Tamâmen târihî kayıtlar ile kayıtlanmış bulunan bu vesîkalardaki bilgilere, bazı önemsiz yazım hataları dışında yeni bir halka eklemek veya var olan tasavvufî zincirden bir halkayı çıkarmak veya değiştirmek mümkün değildir. Her bir kâmilin, hocasından Rasûlullah'a (a.s.) kadar uzanan Silsile-i Şerîfi bizzat hocasından yazılı olarak alıp kendisinden sonra gelen öğrencilerine de yazılı olarak vermek suretiyle oluşan bu tasavvuf târihi vesîkaları, mütevâtirlik derecesinde ilmî bir kesinlik arz etmektedir. Hâlisiyye silsilesi işte böyle bir hüviyete sâhip ilmî ve târihi bir vesîkadır. Bu çalışmamızda ele aldığımız kümmelîn, Hâlisiyye Silsile-i Şerifi'nde öne çıkmış, hayatı hakkında ilmî mâlûmat sâhibi olduğumuz tasavvufî şahsiyetlerdir. Zâtları hakkında detaylı mâlûmat bulunamayan halkalar için akademik çalışmaların yapılması zarureti vardır. Gönül dünyâmızın mîmarlarının tarihin karanlıklarında kalmış zühd, takvâ ve zikir ile geçmiş yaşantılarını, sâhip oldukları güzel ahlâkı, Hakk'a (c.c.) ulaşmakta tuttukları yolları ve metodları ilmî çalışmalarla ortaya çıkarmak, târihî ve mânevî kültürümüzün daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

2. HÂLİSİYYE SİLSİLE İ ŞERİFESİ

Hâlisiyye Silsile-i Şerîfesi, pek çok eserde ve yüzlerce icâzetnâmede el yazmaları şeklinde verilmiştir. Çalışmamızda, bu kaynaklardan sadece üç tanesini esas aldık. Birincisi, Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın hulefâsından Muhammed Emîn İzûlu'ya ait olan ve Kövenk'te Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde bulunan icâzetnâme, İkincisi, Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın hulefâsından Muharrem Hilmî'ye ait icâzetnâme, üçüncüsü Hacı Mustafa Hayri Baba'ya ait icâzetnâmedir.

Ey kardeşler! Bilin ki: Şeyhim ve mürşîdim, Şeyh Ebu'l-Ahmed el-Hâc Ömer Hüdâyî el-Kövenkî el-Harpûtî et-Tâlebânî'nin bana tevhîdi telkin ettiği ve mütekaddim meşâyihin kisvesini giydirdiği gibi ben de Mustafa bin Ömer bin Halil'e, şeyhimiz ve mürşîdimiz, ilmi ile âmil âlim el-Fazıl el-Hâc Ömer el-Hüdâyî'nin (kuddise sirrahu'l-âli) emri ile kelime-i tevhîdi telkin ettim ve meşâyih hırkasını giydirdim. Hüdâyî dedi ki: Ben, Şeyh Ziyau'd-Dîn Tâcü'l-Ârifîn Rehavî'nin elinden kelime-i tevhîdi ahz ettim ve meşâyih hırkasını giydim. Osman Ziyau'd-Dîn der ki: Ben, asrında kutbu'd-Devâir olan eş-Şeyh Abdurrahmân Tâlebânî'nin elinden, zikri ahz ettim ve hırkayı giydim, o da eş-Şeyh Ahmed Tâlebânî'nin elinden, o da eş-Şeyh Mahmud el-Kâdirî ez-Zengenî'nin elinden, o da eş-Şeyh Ahmed Ziyau'd-Dîn Hindî Lahûrî'nin elinden, o da eş-Şeyh Muhammed Hüseyin el-Ezmirânî'nin elinden, o da eş-Şeyh Abdurrezzâk el-Hamevî'nin elinden, o da eş-Şeyh Abdurrahmân Haselânî'nin elinden, o da, eş-Şeyh Burhanu'd-Dîn Zencerî'nin elinden, o da, eş-Şeyh Nuru'd-Dîn Şâmî'nin elinden, o da, eş-Şeyh Muhammed Ma'sûm el-Medenî'nin elinden, o da eş-Şeyh Osman el-Geylânî'nin elinden, o da, Cemâlî'l-Irak eş-Şeyh es-Seyyid Abdurrezzâk Geylânî'nin elinden, o da, es-Seyyid Hazret-i Gavsü'l-Âzam ve İmamı'l-Efhâm ve Mürşidü'l-Aktâb, Sâkinu'l-Bağdâd Abdülkâdir Geylânî'nin elinden zikri ahz etti ve hırkayı giydi (İzûlî, 1909).

Aynı Silsile-i Şerîfe, *Tomar*, *Risâle-i Hüdâiyye* ve *Hacı Mustafa Hayri Baba* adlı eserlerde de verilmiştir:

Pîr-i Tarîkat Gavs-i Rabbi'l-Âlemîn eş-Şeyh es-Seyyid Muhyiddîn Abdulkâdir el- Geylânî
 Bin Ebî Sâlih Mûsâ Cengî Dost (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Abdu'r-Rezzâk (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Osman el-Geylânî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh Yahyâ El-Basrî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh Nûru'd-Dîn eş-Şamî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh Abdu'r-Rahmân el-Haselanî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh Burhânu'd-Dîn ez-Zencerî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Muhammed Ma'sûm el-Medenî (Kaddesellahu Sırrahu)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Abdu'r-Rezzâk el-Hamevî (Kaddesellahu Sırrahu)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Muhammed Hüseyin el-Ezmîranî (Kaddesellahu Sırrahu)
 Eş-Şeyh Ahmed Hindî el-Lahûrî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh Mahmud ez-Zengenî et-Talebânî (Kaddesellahu Sırrahul Aziz)
 Eş-Şeyh Ahmed et-Talebânî (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Ziyâu'd-Dîn Abdu'r-Rahmân Hâlis et-Talebânî (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Avni Baba Urfevî (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövengî (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Hacı Muhammed Baba Kürkî (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 Eş-Şeyh es-Seyyid Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî (Kaddesellahu Sırrahul Azîz)
 (Hilmî, 2007b: 7a-7b-8a; Vicedânî, 1338-1340: 56-64; Öğüt, 2016: 8).

Makalemizde Silsile-i Şerîfe'nin Abdulkâdir Geylânî'den (k.s.) sonra gelen kısımları zikredilmiş, bu bölümde yer alan, başta Kâdiriyye ekolünün kurucusu Abdulkâdir Geylânî (k.s.) olmak üzere, Abdurrezzâk Geylânî, Ziyâeddin Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî, Dede Osmân Avnî Baba Urfevî, Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövengî, Hacı Muhammed Baba Kürkî ve Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî'nin tasavvufî kişilikleri hakkında öz bilgiler verilmiştir.

2.1. Abdülkâdir Geylânî (k.s.)

Gavsü'l-Âzam, Gavsü's-Semedânî, Kutbu'r-Rabbânî, Mahbûbu's-Sübânî, Heykelü'n-Nûrânî, Kandîli'n-Nûrânî, Gavsü's-Sekaleyn, Bazü'l-Eşheb, Muhyi's-Sünneti ve'd-Dîn, Gavsü Rabbi'l-Âlemîn, Eş-Şeyh Es-Seyyid Eş-şerîf Ebû Muhammed Muhyi'd-Dîn Abdülkâdir Geylânî (k.s.), Hicret-i Nebeviyye'nin 470/1077 senesi Ramazan ayının ilk gecesi, İran'ın Geylân eyaleti'nin Neyf Beldesi'nde kadem-nihâde-i âlem-i vücûd, dünyâyâ zînet-bahşâ, şeref bahş-i makâm-ı şühûd olmuşlardır.

Şu beyitle o'nun (k.s.) doğum ve vefâtına târîh düşürülmüştür:

Câe fi'l- 'Aşk ve mâte fi'l-Kemâl
(Aşk ile geldi, kemâl ile vefât etti)

Bu beytte *aşk*, ebced hesabıyla, doğum tarihi olan 470 yılını, *kemâl*, ebced hesabıyla, şerefli ömürleri olan 91 yılı göstermektedir (Vicdânî, 1338-1340: 7).

Geylân Eyâleti, Hazar Denizi'nin güneybatısındadır. Geylân Eyaleti'ne nisbetle, Arapça'da el-Cîlî, el-Cîlânî, Farsça'da Gîlî, Gîlânî, Türkçe'de Geylânî nisbesiyle şöhret bulan eş-Şeyh es-Seyyid eş-Şerîf Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.) keremli babaları, Hz. Hasan (r.a.) soyundan Ebu Sâlih Mûsâ, muhterem anneleri ise Hz. Hüseyin (r.a.) soyundan Ümmü'l-Hayr Fâtımâ'dır. Fâtımâ Hâtun, devrin tanınmış zâhid ve mutasavvıflarından Ebu Abdullah es-Savmeî'nin kızıdır.

Hz. Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.), mübârek babaları cihetinden nesebi;

Emîru'l-Mü'minîn Esedullah el-Gâlib Kerremellahu Vechehu
El-Hasan es-Sıbt Radiyellahu Teâlâ Anhu
Hasan el-Müsennâ
Abdullah el-Mahz
Musa el-Cevn
Abdullah
Mûsâ
Dâvud
Muhammed
Yahya ez-Zâhid
Ebu Abdullah
Ebu Sâlih Mûsâ (Kerkûkî, 1302: 177; Vicdânî, 1338-1340: 6),

mübârek anneleri cihetinden nesebi;

Emîru'l-Mü'minîn Ali İbn-i Ebî Tâlib Kerremellahu Vechehu ve Radiyellahu Anhu
İmâm Hüseyin (r.a.)
İmâm Zeynü el-Âbidîn
İmâm Muhammed Bâkır
İmâm Cafer es-Sâdık
İmâm Mâsa Kâzım
İmâm Aliyyü'r-Rızâ

İmâm Muhammed Cevâd et-Takî

Seyyid Alâuddîn

Seyyid Îsâ

Seyyid Kemâl

Seyyid Abdullah

Seyyid Ebû Atâ

Seyyid Tâhir

Seyyid Ebu Muhammed

Seyyid Ebu Cemâl

Seyyid Ebû Abdullah es-Savmeî

Ümmü'l-Hayr Fâtımâ'dır (Kerkûkî, 1302: 177-178; Vicdânî, 1338-1340: 6).

Şerefli soyları, baba tarafından, Hz. Hasan'a (r.a.), anne tarafından, Hz. Hüseyin'e (r.a.) ulaşır. Bu sebepten, babası cihetinden şerîf, annesi cihetinden seyyiddir.

Bu hususu bizzat kendisi, kasîdelerinde şöyle belirtir:

Atam Resûlullah'tır (a.s.), o'ndan kasdım Muhammed (a.s.) (Kâdirî, t.y.: 45).

Meşhûr olan ismim Abdulkâdir'dir. Atam, kemâl sahibinin tâ kendisidir. (Kâdirî, t.y.: 47).

Taha olan Mustafa'ya (a.s.) nisbetim haktır. Dedem Mustafa'dır (a.s.). İmâmlık ise bana yeter. Ceddime her vakit salât ü selam olsun! (Kâdirî, t.y.: 55).

Ceddim Resûlullah'tır, Tâhâ Muhammed! Ben Abdulkâdir'im, bütün tasavvuf yollarının mürşîdi. (Kâdirî, t.y.: 62).

O (k.s.), uzuna yakın orta boylu, geniş sadırlı, nehîfü'l-Beden, açık alınlı, buğday benizli idi. Saçları omuzlarına erişecek kadar uzundu. Sesleri heybetli idi (Vicdânî, 1338-1340: 20).

Hız. Pîr'in (k.s.) anne ve babası, âbid, zâhid, hâl sahibi, çevresinde hürmet gören insanlardı. Anneleri Fâtımâ Hâtun, hayrât müberrât, hasenât, salâh, tevekkül, tefvîzden çok geniş nasipli ve çok haz sahibi idi. Küçük yaşta babasını kaybeden Gavsü'l-Âzâm, dedesinin himâyesinde büyüdü. Geylân meşâyihinin büyüklerinden olan mübârek cedleri Es-Savmeî, duâsı anında müstecâb, tasarruf ve kerâmetler sâhibi, kibâr-ı evliyâullahtan zâhid, âbid, dâima hakkı zikreden bir zattı.

Abdülkâdir Geylânî (k.s.), Anne ve Babası'nı şöyle anlatır:

Ben evvel zamanda gelip geçen büyük zatların çocuğuyum. Peygambere (a.s.) uyduğum, anama babama iyilik ettiğim için Allah (c.c.) beni bu işlere ehil kıldı. Babam zengindi, dünyâlığı vardı. Fakat ona karşı bir yeterlik duygusuna sahipti. Annem de ona uydu. Yaptığı her işe razı oldu. Hiçbir zaman Babamın yaptığına itiraz etmedi. Babam ve Annem ehl-i dîn olup dâima iyilik ederlerdi. Kalplerinde halka karşı bir şefkat duygusu vardı. Üzerimde gördüğümüz iyilik onlardandır. Allah'ın (c.c.) ve Peygamber'in (a.s.) huzuruna onlarla birlikte varacağım. Onları ben götüreceğim. Her hayrım ve bulunduğum nimet onların sayesinde oluyor (Geylânî, 1988: 278).

O'nun (k.s.), doğumundan önce de, çocukluk ve gençliğinde de harikulâde haller meydana gelmişti. O (k.s.), doğmadan önce *Bağdat*'ta *Şeyh Abdullah el-Cûni* huzuruna gelenlere, nerelisiniz? sorup, onlar da *Geylân*'dan deyince, size *müjdeler olsun ki, Cenâb-ı Hak memleketinizi, Abdülkâdir isminde bir Zât-ı Şerîfin doğumu ile aydınlatacaktır, o'nun velîlik derecesi çok yüksek olacaktır* buyurdu (Kerkûkî, 1302: 7).

Daha doğmadan evvel kendilerinin kutb-i Âzâm olacağına dair müşâhedeler mevcuttur. Doğacağı gece Peygamber (a.s.) bütün sahabe-yi kirâm, evliyâ-yı izam ile Ebû Salih Musa'nın rüyasında zuhur edip saâdetli çocuğun doğumunu tebrik etmişler, *ey oğul, ey Sâlih'in babası! Allah (c.c.) senin adının bâki kalmasını nasip etti. O, benim oğlum, benim ve şânı yüce Allah'ın (c.c.) sevgilisidir. O'nun Allah'ın velileri yanındaki durumu benim nebîler ve resuller arasındaki durumum gibidir* buyurmuşlardır. (Kerkûkî, 1302: 179).

Mübârek Anneleri şöyle anlatır: *Ol vakit ki Abdülkâdir doğdu, Ramazan gününde süt emmezdi. Hatta bir Ramazan evvelinde hava bulutlu idi. İnsanlar hilâli göremiyorlardı. O anda Abdülkadir'in hareketi ve duruşu imsâk ve iftârdan hangisine delâlet ettiğini insanların benden sorması üzerine, oğlum 'bugün süt emmiyor' cevabını verdim. Daha sonra o günün Ramazan olduğu anlaşıldı. Ve o zaman da, 'eşraftan filanın bir çocuğu oldu ramazanda gündüz süt emmez' deyu insanlar arasında şöhret buldu.* (Kerkûkî, 1302: 180).

Abdülkâdir Geylânî (k.s.), şöyle anlatır:

10 yaşındayken evden çıkıp mektebe giderdim. Etrafımda meleklerin benimle beraber yürüdüklerini, beni koruduklarını görürdüm. Tâ mektebe kadar bana eşlik ederler mektebe varınca, 'yer açın, Allah (c.c.) velilerinden biri geliyor' derlerdi. Çocuklarla beraber ne zaman oynamak arzu etsem hemen 'bana gel ey mübarek bana gel' diyen bir ses duyar korku ve dehşet içinde anneme koşar, kendimi onun şefkatli kucağına atardım (Kerkûkî, 1302: 68-69).

Ben gençliğimde, Geylân'da idim. Bir kurban bayramı arefesinde şehrin dışına çıktım. Gözüme ilişen bir köylü ve ikinci ineğinin arkasına düşüp ona yaklaştım. O anda inek başını bana çevirdi. 'Ya Abdülkadir! Sen bunun için yaratılmadın ve bununla emr olunmadın' dedi. İnek ismini açıkça söylemiş, bunun gibi abes şeyle iştigal için yaratılmadığımı, memuriyetimin böyle şeyler olmadığını bana bildirmişti. Bu gönlüme tesir etti. Bende korku hasıl oldu. Hemen dönüp eve koştum. O esnada hacıların Arafat dağında vakfeye duruşlarını müşâhade ettim. Artık bende karar kalmadı. Annemin huzuruna gidip ona, 'Beni Allah'a (c.c.) bağışla ve Bağdat'a gidip ilim tahsili ile, evliya, etkiya, sülehanın ziyareti ile meşgul olayım bana izin ver' dedim. Annem benim halimi ve yalvarmamı görünce bana neler gördüğümü sordu, ben de anlattım. Birden ağlamaya başladı. Yaşları gömleğini ıslattı. Hemen kalkıp babamdan kalan kırk altını giydiğim hırkanın koltuğu altına dikti, Bağdat'a gitmeme izin verdi. Doğruluk üzere bulunmaklığımı emretti ve benden söz aldı. Vedâ için benimle beraber çıktı. Ayrılık yerine geldiğimizde, 'işte oğlum seni Allah'a (c.c.) bağışlayarak senden ayrılıyorum ve yaşlı gözlerimin seni kıyamete kadar göremeyeceğini biliyorum' dedi. Vedâlaşarak ayrıldık. Küçük bir kervana karışıp yola çıktım. Hemedan şehrini geçtiğimizde 60 atlı hırsız kafileyi çevirdi. Kervânı soydular. Haraminin biri bana yaklaşıp 'sende mal var mı?' dedi. Ben, 'evet koltuğumun altında kırk altın var' dedim. Bunu haber alan harami başı beni çağırdı. 'Oğlum sende altın olduğunu kimse düşünmez niçin söyledin?' dedi. Ben, 'Geylân'dan çıkarken anneme doğru söyleyeceğime dair söz verdim dedim. Bu söz haramibaşının ciğerine tesir etti. 'Eyvah! Bu günahsız çocuk annesine verdiği söze ihanet

etmekten çekiniyor. Ben ise bunca yıldır Allah'ın (c.c.) emrine muhalefet ederek hırsızlık yapıyorum' dedi. Pişman oldu, hüziünlendi, kervan halkının mallarını geri verdi. Tevbe etti. Bütün haramiler de tevbe ettiler (Kerkûkî, 1302: 113-115).

Hz. Pîr'in (k.s.), dedesi Savmeî (k.s.), çocukluğu ve Bağdat'a gelişi hakkında *Hadîkatü'l-Evliyâ*'da detaylı bilgiler vardır (Hocazâde, 1318: 32-35).

18 yaşına kadar Geylân'da ilim tahsilinin ilk aşamalarını geçiren Gavsül Azam (k.s.), 18 yaşında o devrin en büyük ilim ve kültür merkezi Bağdat'a gitti. Bağdat'a vardığı yıl, meşhur mutasavvıf ve âlim Temîmî'nin vefat ettiği 1095 yılı idi. Onun Bağdat'ı şereflendirmesini, büyük velilerden İbni Cerîr, şu anlamdaki dizeleri ile dile getirir:

Ey gelip de bizlere saadet ve mutluluklar bahşeden göklerin rahmet bulutları ile kaplanmasına sebep olan, hidayet meşalesi yakıp da her tarafı aydınlatan, Irak'ın kalbini diriltten muhterem zat! Şüphe yok ki, ayak basışınla, bulutlar yağmur boşaltmış, ölü yerleri yeşertmiştir. Taşlar birer inci ve dalgalar bal olmuştur. Irak'ın göğsünden tazelikler fıskırmış, Necd'in kalbinde ziyalar görünmüştür. Nurundan, doğuda şimşekler çakar batıda celadet yıldırımını her tarafı kasıp kavurur (Tâdifî, t.y.: 4).

O (k.s.), Bağdat'ta bütün ilimleri tadrîs etmiş, bu ilimlerde yed-i tûlâ sâhibi olmuş, tasavvuf yolunun sonuna ulaşmış, sayısız irşâd ehli ve âlim yetiştirmiştir. O'nun (k.s.) sohbetlerinde gayr-ı müslimler doğru yolu bulup iman etmiş, mü'minler yüce mertebelere ulaşmışlardır. Bütün hayatı ilimle ve irşâd ile geçmiştir. O'nun (k.s.) ahlâkı, Rasûlullah'ın(a.s.) ahlâkına tam olarak mutâbık olmuştu. Yaşantısı, Kur'ân ve sünnettî. Kendisinden zuhûr eden kerametler kadar başka hiç bir velîden keramet zuhur ettiği duyulmamıştır. Hayatına ve menkîbelerine dair pek çok eser kaleme alınmıştır. Ancak O'nun (k.s.) hayatı ve ilmi, ciltlerce eserin ihâta edemeyeceği kadar geniş ve şumullü, mânevi ahvâlî, hiçbir kalemin izahına kadir olamayacağı kadar yücedir.

O'nun kemâlî hakkında pek çok ulemânın sözü vardır: *Şâh-ı Nakşîbend Muhammed Bahâeddin* (k.s.) Farsça bir şiirinde onu şöyle tavsîf eder:

Pâdişâhı her dû âlem Şah Abdülkâdirest
Server-i evlâd-ı Âdem Şah Abdülkâdirest
Âfitâb u Mâhitâb-ı Arş, Kürs u Kalem
Nûr-i kalb ez nûr-i a'zam Şah Abdülkâdirest.

Her iki âlemin sultânı Şah Abdülkâdir'dir. Evlâd-ı Âdem'in serveri (reîsi) Şah Abdülkâdir'dir. Arş'ın, Kürsî'nin, Kalem'in hem Güneş'i hem Ay'ı. Nûr-ı âzâmdan bir kalb nûru Şah Abdülkâdir'dir (Geylânî, 1276: 1).

İbni Kudâme onu şöyle tavsîf eder:

Kâne şeyhunâ Muhyî'd-Dîn Abdülkâdir radiyellahu anhu nehîful beden, rub'ulkâmet, arîzussadr, ve'l-lıhyetü tavîlühâ esmeru, mekrûnu'l-hâcibîn, hafiyen zâ savtin, cuhûrî ve sumtûn ve kadrin alâ ve 'ilmun vefâ radiyellahu anhu. *O, orta boylu, zayıf bedenli, geniş göğüslü, siyah ve uzun sakallı, kaşları birbirine yakın, bazen hafif bazen gür sesli, ilimde ve vefâkârlıkta kadri yüce bir velî idi* (Tâdifî, t.y.: 6).

İbn-i Receb, Tabakât'ında der ki:

Abdulkâdir Geylânî (k.s.) asrının şeyhi ve en büyük âlimi, âriflerin önderi, şeyhlerin sultânı, tarîkat ehlinin efendisi, dînin ihyâ edicisidir. Onun zamanında, ehl-i sünnet i'tikâdı nusret buldu. Dîne sonradan bir şeyler ilâve edenler ve nefislerine, hevâ ve heveslerine tâbi olanlar eriyip gittiler. Halleri, sözleri, kerâmeti, mânevî keşifleri şöhrat buldu. Diğer İslâm beldelerinden Bağdat'a ondan fetvâ almak için geliyorlardı (Tâdifî, t.y.: 7).

Abdulkâdir Geylânî (k.s.), tasavvuf yolunun en büyük Pîrlerinden birisi olmanın yanında, zamanının en kâmil müderrisi, fıkıh, hadis, tefsîr âlimi idi. Onun (k.s.) bu mümtaz mevkisini pek çok ulemâ eserlerinde ifâde etmişlerdir. Hz. Abdulkâdir Geylânî (k.s.) on üç ilim ve fûnundan bahs ve tekellüm ederlerdi. Medreselerinde tefsîr, hadîs, mezheb, hilâfdan ders verirler, talebeleri ile müzâkere ederlerdi. Akşam ve sabah tefsîr, ilmi hadîs, mezheb, hilâf, usûl ve nahv okunur idi. Öğleden sonra yedi kırâat üzere Kur'ân-ı Kerîm okurlardı (Hasbî, 1300: 54).

İmam Nevevî, Bustânü'l-Ârifin adlı eserinde şöyle der:

Zamanında ilim başkanlığı ona verilmiş, büyüklerden birçokları onun (k.s.) elinde yetişmiş, Irak'ın ileri gelen velileri ona (k.s.) intisâb etmiştir. Hâl ve kerâmet sâhiplerinden birçokları onun feyzinden feyzyâb olmuşlardır. Gerek veliler, gerek âlimler, onun (k.s.) çok değerli bir velî ve âlim olduğu konusunda söz birliği etmişlerdir. İhtilâflı meselelerde söz onun olurdu. Her taraftan âlimler ve halk toplulukları ziyaretine gelirlerdi. Gâyet güzel görünüşlü, şahsiyet sâhibi, tevâzuu bol, dâima güler yüzlü, ilmi ve aklı yüce bir zattı. Ma'rifet ilminde onun pek nefis ve tesirli sözleri olmuştur. Eli açık olup gayet cömert idi. Hulâsâ, zamanında onun gibisine tesâdüf etmek çok zordu (Tâdifî, t.y.: 8).

İbn-i Kesîr, Târih'inde şöyle der:

Sünneti ve dîni ihyâ eden Şeyh Ebû Sâlih'in oğlu, Ebû Muhammed Abdulkâdir el-Cîlî (k.s.), Bağdat'a geldi ve hadîs tahsîl etti. Hadîs ilminde yüceldi hattâ, Hadîs, fıkıh, va'z ve hakikat ilimlerinde yed-i tûlâ sâhibi oldu. Onun yolu mükemmeldi. İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak dışında susmayı tercih ederdi. O halîfelere, vezirlere, sultânlara, kâdırlara, seçkin kişilere, halk tabakasından olanlara, dinleyicilerin huzurunda, minberlerde ve mahfillerde açıkça iyiliği emreder, kötülüğü yasaklardı. Zulme Allah rızası için karşı çıkar, kınanmaktan çekinmezdi. Onun zühdü çoktu. Hârikulâde halleri ve keşifleri vardı. Özetle büyük zâtların önde gelenlerinden idi. Allahu Teâlâ sırrını mukaddes kılınsın ve kabrini nurlandırsın (Tâdifî, t.y.: 137).

En-Neccâr, Târih'inde der ki:

Ceylânî zâhid Ebû Sâlih bin Cengâdest'un oğlu İmam Abdulkâdir (k.s.), açık kerâmetler sâhibidir. O (k.s.) 488 yılında 18 yaşında Bağdat'a geldi. Fıkıh tahsîl etti. Usûl ve fûrû kitaplarını iyice öğrendi. Hadis dinledi (Tâdifî, t.y.: 7).

El-Hâfız Ebû Abdullah, Meşihatü'l-Bağdâdiyye adlı eserinde der ki:

O (k.s.), Bağdat'ta Hanbelî ve Şafilere fıkıh imamı idi. Büyük bir din âlimi idi. Fukaha nezdinde sözü geçerdi. İlim, ibâdet ve ictihâd âşığı bir zattı (Tâdifî, t.y.: 7).

İbn-i Kudâme der ki:

561 yılında Bağdat'a girdiğimiz zaman, Abdülkadir'i (k.s.) ilmin zirvesine yükselmiş olarak gördük. O (k.s.), bildiğini tatbik ediyor, sorulan çetin soruları doyurucu tarzda cevaplıyordu. Ne kadar güzel huy ve vasıflar varsa sanki onda toplanmıştı. Ondan sonra onun gibisine hiç rastlamadım (Tâdifî, t.y.: 6).

Şeyh Muvaffak der ki:

Ben ve Hâfız Abdulganî, Şeyhulislâm Abdulkâdir'in (k.s.) elinden hırkayı aynı anda giydik. Ondan (k.s.) fıkıh okuduk, hadîs dinledik. Sohbetinden son derece yararlandık (Tâdifî, t.y.: 6).

Hâfız Zeynuddîn, Tabakât'ında der ki:

Abdulkâdir Geylânî (k.s.) asrının velîsi, âriflerin pîri, meşâyihın sultânı, ehl-i tarîkın seyyîdidir. Herkes tarafından hüsn ü kabûl görmüştür. Sözleri, kerâmet ve keşifleri kısa zamanda her tarafa yayılmıştır (Tâdifî, t.y.: 7).

Sirhindî, Mektûbât'ında şöyle der:

İnsanları Allah'a ulaştıran yol ikidir. Birinci yol, kurb-i Nübüvvet'e taalluk eden yoldur. Asâleten bu yoldan ulaşanlar enbiyâdır. Onlara salât ve selâm olsun. Bir de onların ashâb-ı kiramı... İkinci yol, kurb-i velâyet'tir... Allah-ü Teâlâ'nın umum velî kulları bu yoldan ulaşırlar. Bu yolun Muktedâsı ve Reîsi Hz. Aliyy'ül-Murtezâ'dır (Allah (c.c.) o'ndan razı olsun). Rasûlullah'ın (a.s.) mübârek ayağı onun mübârek başı üzerinde gibidir. Hz. Fâtımâ, Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.) bu makamda onunla ortaklırlar. Sonra sırasıyla oniki imâm hazerâtının hayatta olanları bu ulvî vazifeyi yürütmüş, on iki imamdan sonra da bu ulvî vazife, Abdulkâdir Geylânî'ye (k.s.) verilmiştir. Şu anlaşılmıştır ki, her kime bir feyz gelirse, Hz. Şeyh Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) tavassutu ile gelir. Kıyâmete kadar bu vazife Hz. Şeyh Abdulkâdir Geylânî'ye (k.s.) verilmiştir. Kutuplardan olsun, nücebâdan olsun, aktâb olsun hepsi o'nun (k.s.) tavassutu ile Allah'a ulaşırlar (Sirhindî, t.s.: 184-185).

Abdulkâdir Geylânî'ye (k.s.), bu mânâyı şöyle dile getirir:

Ben hakikaten varlığın kutuplarının kutbuyum. Diğer bütün kutuplar üzerinde izzet ve hürmetim vardır. Şiddet ve zorluklarda biz etevessül et! Sana himmetimle yardımcı olayım (Kâdirî, t.y.: 45).

Nâbî'nin o'na (k.s.) yazdığı *fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün* veznindeki kasîde dîvân edebiyâtının güzîde şiirlerindendir:

Ser-i bâmında sipihrin çalunur nevbet-i Şeyh
Çerha küncîde değil dâire-i devlet-i Şeyh
Fahrdır gerdenine cümle-i ehlullahın
Kadem-i meymenet-i enduhde-i izzet-i Şeyh
Şeyh İbnü'l-Arabî yazdı Fütûhâtında
Mushaf içre ve hüvel kâhîr imiş âyet-i Şeyh
Nâmını eylediler tesmiye Abdulkâdir

Eyledi zîr-i tasarruf, feleği Hazret-i Şeyh
Hâl-i mevtinde dahî hâl-i hayatında gibi
İder imdâd-ı tasarruf eser-i himmet-i Şeyh
İstiâne idicek lâbud irer imdâde
Kümmelîn içre budur şöhret-i hâsiyyet-i Şeyh
Cem-i kutbiyyet ü ferdiyyet ü gavsıyyet ile
Sî sûtûn üzre durup bârgeh-i rif'at-i Şeyh
Yâd-ı ismiyle bulur mû-yi beden taze hayât
Benzemez âhara şan u şeref u şevket-i Şeyh
Dünyevî uhrevî âmalın olur cümle tamam
Nâbiyâ yek nazâr eyleyse eğer Hazret-i Şeyh (Nâbî, 1392: 21).

Hiz. Pîr'in mânevi tasarrufunun sırası geldiğinin haberi, semâların üzerinden verilmekte. O Zât'ın devletinin dâiresi, semâlara sığdırılmaz. O'nun yücelik tasarrufunun kutlu ayağı, Allah (c.c.) dostlarının cümlesinin boynunda bir övünç kaynağıdır. Muhyiddîn İbnü'l-Arabî (k.s.), *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye* adlı eserinde, Mushâf-ı Şerîf içindeki *ve hüve'l-kâhiru* âyet-i celîlesinin mânasında, Hiz. Pîr'e (k.s.) bir işâret bulunduğunu yazdı. O'nu (k.s.) *Abdülkâdir* diye isimlendirdiler. O feleği tasarrufu altına aldı. Öldükten sonra da hayatında olduğu gibi, onun himmetinin eseri tasarruf ederek imdâda yetişir. Yardım istenirse muhakkak imdâda yetişir. Kâmillerin içinde, Hazret-i Şeyh'in özelliği budur. Kutbiyyet, gavsıyyet ve ferdiyyet makamlarının üçünün de kendisinde cem olmasıyla, onun yücelik otağı üç sûtûn üzerinde durmaktadır. O'nun hatırlanması ile bedendeki tüyler bile tâze hayat bulur. Onun şevketi, şerefi, şanı başkasına benzemez. Ey Nâbi! Hiz. Pîr eğer bir nazâr eyleyse, dünyâyâ ve âhirete ait işlerinin hepsi tamam olur.

Abdülkâdir Geylânî (k.s.), *el-Gunye* adlı eserinde, Peygamber Efendimiz'i (a.s.) ziyâret âdâbını anlattığı bölümde şu ifadelerle de yer verir:

Yâ Rabbî! Günâhlarımdan tevbe ve istiğfâr ederek senin Nebîne geldim. Senden beni mağfîret etmeni istiyorum. Nasıl ki o hayatta iken birisi gelip onun önünde günâhını ikrâr etmişti. Nebî (a.s.) dua etmiş sen de o kişiyi affetmiştin. Yâ Rabbî! Sana, senin Nebin Rahmet Nebîsi (a.s.) ile teveccüh edip yöneliyorum. Yâ Rasûlellah! Şüphesiz ben, günahlarımı affetmesi için, senin ile Rabbime teveccüh ediyorum. Yâ Rabbî! Nebin hakkı için beni affetmeni ve bana merhamet etmeni istiyorum (Geylânî, 1971: 35-37).

O (k.s.), Hulefâ-i Râşidîn ve Ehl-i Beyt-i Rasûlullah (a.s.) ve esmâu'l-Husnâ ile Hakk'a (c.c.) tevessül ederdi:

Yâ Rabbî! Azîz kitâbınla, Kerîm Nebin olan Efendimiz Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ve onun yüce şerefi ile, babaları İbrâhîm ve İsmâîl ile, arkadaşları Ebu Bekir, Ömer, Zinnûreyn Osmân ve onun âli Fâtımâ ve Âlî ve bu ikisinin çocukları Hasan ve Hüseyin ile ve amcası Hamza, Abbâs ve iki zevcesi Hatîce ve Âişe ile sana tevessül ediyor, senden istiyor ve sana yöneliyoruz (Kâdirî, t.y.: 150).

Yâ Rabbî! Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ve Ebûbekir Sıddîk Radıyallahu Anh hürmetine, kaza ve kaderinde bana lutufda bulun, benden darlığı gider, tâkat getiremeyeceğim şeyi bana yükleme (Kâdirî, t.y.: 133).

Yâ Rabbî! Güzel isimlerinle sana sığınıyor, sana tevessül, teveccüh ve tazarru ediyorum (Kâdirî, t.y.: 62).

Abdulkâdir Geylânî (k.s.), Ebû Saîd Medresesinde Hanbelî Fıkıhı üzerine fetvâ verirdi. Devrinin bütün ulemâ ve evliyâsı ona tâbi olmuştu (Vidânî, 1338-1340: 23).

O'nun (k.s.) kasîdeleri, şu örnekte olduğu gibi serâpâ hakikat zevkleri ile doludur. Şu mısralar, tasavvuf târihinin altın harflerle yazılmış hakikatleri arasındadır:

Hiçbir âlim yok ki benim ilmimle bilgin olmasın, Hiçbir sülûk eden yok ki benim usûl ve prensiblerimle hareket etmesin. Öncekilerin güneşleri kayboldu, bizim güneşimiz ise yüce felekler üzerinde ebedîdir, batmayacaktır (Kâdirî, t.y.: 58).

O (k.s.), Hicri 561 yılı rebîü'l-Âhır ayı 10. cumartesi gecesı Bağdat'ta kendi medresesinde 'ircî' ilâhî hitâbına icâbet ederek bu fânî hayatı terk edip hakka yürümekle, azm-i gülşenserâyı bekâ buyurdular. Gasli teşhiz ve tekfini gece icra olunduktan sonra çocukları, ashâbı ve öğrencilerinden o anda orada hazır bulunanlar ile cenaze namazları oğlu Abdülvehhâb tarafından eda edildikten sonra adı geçen medresenin revâkına defnedildiğini ve sabaha kadar medresenin kapısı açılmayıp güneşin doğup yükselişi ile kapı açıldığında Bağdat'ın halkı ve ileri gelenleri, Hz. Pîr'in (k.s.) kabri üzerine salâta ve merkâdını ziyarete fevc fevc geldiklerini o günün kıyamet gününe benzer bir gün olduğunu, İbn-i Neccâr, Tarihinde belirtmiştir (Vidânî, 1338-1340: 33-34).

Mezkûr medrese, **Şeyh Ebu Sâid Hazretleri**'nin binâ-kerdesi olup Zât-ı Âli Kadrleri, hâl-i hayatlarında Hz. Gavs'a (k.s.) i'ta ve bahş eylemiştir. Hz. Pîr'in (k.s.) hocası olan **Ebu Sâid Mübarek el-Mahzûmî**, evliyânın büyüğü, esfiyânın bürhânı, âriflerin kıdvesi, sâliklerin zübdesi, ulûm-i zâhir ve bâtineyi câmi bir pîr-i tarîkat ve vâkıf-ı râz-ı hakikat olup, **Şeyh Ebu'l-Hasan Hakkârî**'nin en kâmil hulefâsından idi. Hz. Hızır Aleyhisselâm ile çok sohbetleri olup Hanbelî Mezhebine mensûptu (Hocazâde, 1318: 30-31).

Hz. Abdülkadir Geylani'nin (ks) adları tesbit edilebilen çocukları; **Abdü'l-Vehhâb**, **Abdü'r-Rezzâk**, **Şemsü'd-Dîn**, **Seyfû'd-Dîn**, **Abdü'l-Azîz**, **Şerafu'd-Dîn Îsâ**, **Abdü'l-Cebbâr**, **İbrâhîm**, **Muhammed**, **Abdullah**, **Yahyâ**, **Mûsâ**, **Îsâ**, **Fâtımâ'dır** (Vidânî, 1338-1340: 35).

Hz. Pîr'in (k.s.) çocuklarının hepsi âlim, fakîh ve muhaddis idiler. Mübârek babalarından ve devrin en önde gelen ulemasından ilim ahz eden bu zevât-ı kirâm, hayatları boyunca, Hz. Pîr'in (k.s.) yüce tasavvuf yolunu neşrederken, o'nun (k.s.) ilim mirasının da lâıykı vech ile temsilcisi olup, fıkıh ve hadis ilminde zamanlarının ileri gelen uleması arasında yer aldılar. İnsanlara fıkıh ve hadis ilmi öğretiler. Tasavvuf tarihçileri, Kâdirî yolu'nun, ekseriyyetle Hz. Pîr'in (k.s.) çocukları vasıtası ile yayıldığını ifade etmektedirler. Kâdirî kollarının ekserisi, Hz. Pîr'in (k.s.) çocukları vâsıtası ile gelmiştir. Bu âlim ve mutasavvıf zatların varlığı, Kâdirî yolu'nun zâhir ve bâtın ilimlerinin en üst seviyede tadrîs edildiği ilahî bir medrese olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

Hz. Abdülkadir Geylani'nin (k.s.) mübârek çocuklarının her biri, babalarının yolunu ayrı ayrı devam ettiren birer yıldız idiler. *Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidayete erişirsiniz* Hadis-i Şerifinin, yüce Ashab-ı Kirâm hakkındaki bu beyan-ı nebevisine uygun olarak, Resûlullah (a.s.) aşığı olan bu yüce velâyet önderlerinin her birinin de, birer mürşid-i kâmil ve rehber-i râh-ı Hak oldukları hususu kesindir.

Hüseyin Vassaf'ın *Sefîne-i Evliyâ* ve Sâdık Vîcdânî'nin *Tomar* adlı eserlerinden elde ettiğimiz malûmata nazaran, Hz. Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.) çocuklarının her birinden ayrı ayrı kolların teessüs ettiği anlaşılmaktadır.

Mesela Eşrefoğlu Abdullah Rûmî'nin kurduğu, Eşrefiyye şube-i Kâdiriyyesi, Hz.Pîr'in (k.s.) mübârek evlâdlarından Seyyid Şemsüddin'e dayanmaktadır.

Seyyid Şemsüddin Geylânî
Seyyid Hüsâmüddin Şefîk
Seyyid Ahmed Şihâbüdin
Seyyid Alâüddin
Seyyid Hüseyin El-Hamavî
Eşrefoğlu Abdullah Rûmî

Yine, Mustafa Müştâk Kadirî'ye mensûb olan Müştâkiyye şubesi, Hz. Pîr'in (k.s.) mübârek evlâdlarından Seyyid Abdülvehhâb'a dayanmaktadır.

Seyyid Abdülvehhâb Geylânî
Seyyid Muhammed
Muhyiddîn
Seyyid Hasan

.....
Seyyid Abdülcelîl Bitlisî
Mustafa Müştâk El Kâdirî

Yine, Seyyid Dede Osmân Avnî'ye ulaşan iki koldan birisi, Hz. Pîr'in (k.s.) mübârek evlâdlarından Seyyid Ebûbekir Abdülazîz'e dayanmaktadır.

Seyyid Ebûbekir Abdülazîz Geylânî
Seyyid Muhammed el Hattak
Seyyid Şemsüddin
Seyyid Şerafüddin
Seyyid Zeynüddin

.....
Seyyid Süleyman el Bağdâdî
Seyyid Ali el Bağdâdî
Seyyid Eyyûb Urfevî
Seyyid Dede Osman Avnî Urfevî

Yine, Muhammed Garîbullah el-Hindî'ye mensub olan Garîbiyye şubesi, Hz. Pîr'in mübârek evlâdlarından Seyyid Abdürrezzak Geylânî'ye dayanmaktadır.

Seyyid Abdürrezzak Geylânî
Seyyid Abdullah el Hüseyinî
.....
Seyyid Muhammed Enîs
Muhammed Garîbullah el-Hindî

Yine, şûbât-ı Kâdiriyye'den olan İseviyye kolu, Hz. Pîr'in (k.s.) mübârek evlâdlarından Seyyid İsa Geylânî'ye mensûbdur.

Yine, şûbât-ı Kâdiriyyeden olan Hilâliyye kolu, Hz. Pîr'in (k.s.) mübârek evlâdlarından Seyyid Muhammed Şemsüddin Geylânî'ye dayanmaktadır.

Seyyid Şemsüddin Geylânî
Seyyid Hüsamüddin Şefik
Seyyid Ahmed Şihâbüdin
Seyyid Alâüddin
Seyyid Hüseyin El-Hamavî

.....

Mustafa Latîf
Muhammed Hilâlürâm el-Hamedanî

Yine, şûbât-ı Kâdiriyyeden olan İsmailiyye kolu, Hz. Pîr'in (k.s.) mübârek evlâdlarından Seyyid Abdürrezzâk Geylânî'ye dayanmaktadır.

Seyyid Abdürrezzâk Geylânî
Seyyid Ebû Sâlih Nasr Geylânî

.....

Ahmed er-Rûmî
İsmâil er-Rûmî (Vicdânî, 1308-1340: 38-67; Vassâf, *Silsile-i Kâdiriyye Md.*).

Hz. Pîr'in (k.s.) yolunu devam ettiren mübârek çocuklarının yanı sıra, başka hulefâsı da mevcuttur. Bunların en meşhûrları;

Ebû Medyen Mağribî
Ebul Abbas Ârif
Sıdk Bağdâdî
Beka bin Batû
Ali bin Hîtî
Muhammed bin Evânî
Ebû Suûd bin Şıblî
Kadibulbân Mûsulî
Yunus Kassâb bin Hâşimî'dir.

Vicdânî, Hz. Pîr'in (k.s.) hulefâsından kırk zâtın ismini, *Tomar*'da zikretmiştir. (Vicdânî, 1308-1340: 29-31). Hocaşâde, Hadîkâtü'l-Evliyâ adlı eserinin, ikinci cildinde, Kâdiriyye yolu ve Abdulkâdir Geylânî (k.s.) hakkında detaylı mâlûmât vermiştir (Hocaşâde, 1318-II: 4-93).

2.2. Seyyid Abdürrezzâk Geylânî

Abdülkadir Geylânî'nin (k.s.) oğlu olup Hicri 528 yılı, Zilkâde ayında dünya âlemine zînet verdi. Küçük yaştan itibaren mübarek babaları Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.) mânevi terbiyesi altında ve rahle-i tedrisâtında maddî ve manevî ilimleri tahsîl ile kemâle erişmiş, Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.) yolu, ekseriyetle o'nun ve o'nun soyundan gelen seyyid şerifler vâsıtası ile yeryüzünde yayılmış, nice münkirlerin iman ile şereflenmesine vesile olmuş, İslam âleminin her tarafında Hak âşıklarını, deryâ-yı ehadiyyetten kana kana içirmiş, mübarek cedleri Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed Mustafa'ya (a.s.) yakınlık ve muhabbet ufuklarında, velâyet semâsının cihânı aydınlatan güneşleri yapmıştır.

Abdürrezzak Geylânî, Abdülkâdir Geylânî'den (k.s.) pek çok rivâyetlerde bulunmuş, o'nun (k.s.) hayatında geçen pek çok olayı nakletmiştir. Bağdat'ın doğusunda bulunan *Hilbe* şehrine nisbetle kendilerine *Hilebî* denmiştir. H.630 yılı Şevval Ayında Bağdat'ta dâr-ı bekâya rihlet etmiştir. *Hilbe* denilen mevkide, *Ahmed* kabristanı'na defnedilmiştir.

Tarihçiler, o'nun çok doğru, son derece güvenilir, Peygamberimiz'in (a.s.) Hadîs-i Şeriflerini son derece iyi kavrayan ve hadîs bilgisi dorukta olan bir muhaddis, Hanbelî mezhebinde fetvâ veren kudretli bir fıkıh âlimi, Kur'ân-ı Kerim'in lafzını ve yüce anlamını cem eden kurra bir hâfız, kendini Hakk'a kulluğa adanmış zühd, vera ve takva sahibi bir zat-ı âlikadr olduğunda söz birliği etmişlerdir. Pek güzel bir el yazısına malikti. Hadîs rivayet etmeyi ve talebelerini çok seven Abdürrezzâk Geylânî, başta hadîs ilmi olmak üzere çeşitli ilim dallarında ders okutmuş pek çok öğrenci yetiştirmiştir.

Vera, zühd ü takva, şahsiyet ve izzeti nefis sahibi bir Hak dostu olan Abdürrezzak Geylânî, son derece cömert idi. Cumalar hâriç, ibâdet için evine kapanırdı. Hayâ ve edebi son derece yüksekti. Her anı, Cenâb-ı Zül-Celal ve'l-Kemal Hazretleri'nin murakabesi ile geçen, her yönüyle Hz. Muhammed Mustafâ'nın (a.s.) ahlakı ile ahlaklanmış, fakr u zarurete gayet mütehammil, zâhid, abid, kanâat ve iffet sahibi, selefin yolundan giden şerifü'l-Menzile yüce bir velî idi. (Hocazâde, 1318 :72).

Seyyid Abdurrezzâk Geylânî'den gelen ve İstanbul'da neşrolan Kâdiriyye kolları, *Tomar*'da şu şekilde verilmiştir:

1) Şeyh Sâlih Kolu: Şeyh Sâlih'in, Abdurrezzâk'tan aldığı Kâdiriyye yolunu, İsmâil Rûmî, Gavsü'l-Âzâmın emri ile Anadolu, Rumeli ve İstanbul'da neşretmiştir.

2) Abdullah Hüseyinî kolu

3) Seyyid İmâduddin kolu

4) Osmân Cîlî kolu: Bu kol Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî vasıtası ile neşrolunmuştur (Vicdânî, 1308-1340: 35-37).

Allahu Teâlâ sırlarını mukaddes kılsın!

2.3. Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî

Osmanlı Şeyhu'l-İslâmlarından Haydârîzâde İbrâhîm Efendi, *Kerkûklü Abdurrahmân Hâlis*'in biyografisini, *Tasavvuf Cerîdesi*'nde, edebî bir üslûp ile kaleme almıştır. Makâle içinde, mutasavvıf şâirlerin Farsça ve Arapça beyitlerinden metindeki fikirleri destekleyici örnekler verilmiş, *Abdurrahmân Hâlis*'in gazel ve muhammesleri ile, o'nun edebî ve tasavvufî şahsiyyeti gözler önüne serilmiştir. Tasavvuf Dergisindeki bu makalenin sâdeleştirilmiş hali ve içinde geçen Arapça ve Farsça beyitlerin tercümeleri aşağıda verilmiştir:

Şeyh Ahmed Tâlebânî'nin oğlu olan *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri*, 1212 târihinde, Kerkûk Kasabası'nda, madde âleminin şerefini artırmış, 63 yıl yaşadıktan sonra değerli bir misâfiri olarak bulunduğu şu geçici dünyâya 1275 târihinde vedâ ederek, yüce cennetlere giriş kapısı olarak kabul ettikleri, hakikat feyizlerinin yeri olan dergâhında toprağa verilmiştir. Bu tasavvuf yolu silsilesinin kurucusu, *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri*'nin şerefli cedleri, *Tâlibânî Şeyh Mahmûd* Hazretleridir ki; yaşadığı asrın kutuplarından olan *Hintli Şeyh Ahmed*'den feyz almış, tasavvuf yolunun tanınmış büyüklerindendir. Adı geçen aile, aslen *Zengine* aşîretinin reislerinden bulundukları halde Kerkûk'e bağlı *Tâlibân* köyünde oturmuş olduklarından dolayı *Tâlebânî* şöretiyle tanınmışlardır. *Şeyh Abdurrahmân Hazretleri*, nûru bütün âleme yayılan *Hazret-i Muhammed'e (a.s.)* ait özelliklerden, tam anlamıyla pay sahibi olan kâmil ve âriflerden olması sebebiyle, sûfilerin yüksek ve derin düşüncelerine daldıkları zaman, gayretinin büyüklüğü ve mânevî halleri o kadar yücelirdi ki, lâhut âlemine ait hakikatleri anlatan lisanları: *Ben öyle bir kuşum ki benim ötüşüm, her akşam ve seher vakti arşın dâmından gelir* diyerek, âriflere yakışan bir övünme ile şakır, bir olgunluk derecesine ve bir yüce makama yükselirdi. Dostları ile bir mecliste sohbet esnâsında dahî, o kadar hoşgörülü, tatlı dilli, düzgün ve açık lisanlı olur, fikir ve vicdân hürriyetine o kadar sâhip bulunurdu ki: *Ey Urfi! İyi ve kötü insanlarla öyle yaşa ki öldükten sonra, Müslüman seni zemzemle yıkasın, Hintli ise seni yaksın* ahlâk kuralını benimsediği her hâl ve davranışından anlaşılırdı. Her sabah ve akşam, hakikat yolunun dergâhının sofrasında, ihsânlardan kismetini alan birkaç yüz fakîrin arasında, Müslümân olmayan milletlerden dahî, birçok ihtiyaç sahibi bulunurdu. Hattâ bir gün o fakîrlerin arasında bulunan bir Mecûsi gezginin, kendisine ait dînî töreni, dergâhın içinde yerine getirdiği, şeyhin bazı bağluları tarafından görülerek, hakkında, dergâhtan kovma ve azarlama gibi bir işe girişilmişse de *Şeyh Abdurrahmân Hazretleri* buna engel olmuştur. *İfâdelerimiz çeşitli, senin hüsnün ise tektir. Hepsi, bu cemâle işâret ediyor.* Hele soyluluk ve el açıklığında: *Nazar sâhiplerinin yanında, Süleymân'ın mülkü hiçtir, belki Süleymân, mülkten âzâde olan kişidir* sözlerine tam uygun olup, onun yanında dünya ile ilgili mal ve süslerin zerre kadar üstünlüğü ve değeri yoktu. Çok kereler, iyilik ve bağış eteğini arayıp bulma ümîdi ile, yüksek huzurlarına yüz süren ihtiyaç sahiplerine verecek para bulunmadığı zamanlar, dünyaya ilgisine sebep olarak gördüğü elbiseden bile vazgeçerek bağış buyururlardı. Bulunduğu Hakk'ı bilme yolunun süslenme sebebi ve belki de tamamlayıcısı olan şiir sanatında da son derece güçlü idi. Şiirlerinin toplandığı, *Hâlis Dîvânı* adlı kitabın okunup incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, şiir sanatında en çok, *Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî*, *Nur Ali* ve *Mağribî* gibi tasavvuf ehli şâirlerin en büyüklerinin tuttukları yola bağlı kalmayı daha çok tercih etmiş olduklarından dolayı, inciler saçan şiirleri baştan başa hakikatin manevî hazzı ile doludur. Bereket ve mutluluk sebebi olsun diye o nefis şiirlerinden birkaç mısra aşağıda verilmiştir:

Her nereye baksam, gerçek maksadım senin yüzündür. Fakat gözyaşı ile dolu iki gözümde senin hâyâlisten başka bir şey bulamam. Hangi toprağa, ibâdet maksâdıyla alnımı koysam.

Taptığım ve maksâdım sen, varlığım ve secde ettiğim sensin. İster Mescîd-i Aksa'da, isterse, deyr-i ruhbanda olayım.

Bağdat'taki tekkesinde dünyadan göçen ve Osmanlıca'da *Nefî*, Farsça'da *Firdevsî* ve *Kaânî* gibi usta şâirlerin şiir sanatındaki güç ve kuvvetlerini, eserlerinde hakkı ile göstermeyi başarmış olan meşhûr şâir *Şeyh Rızâ Efendi*, *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri*'nin şerefli oğullarındandır. Hazret-i Pîr'in güzel söz söyleme sanatı, rahmetli *Şeyh Rızâ Efendi*'ye geçtiği gibi, fazîlet ve irşâd makamı da hâlâ hayatta olan ve soyu temiz çocuklarının yaşça ve fazîletçe büyüğü ve en olgunu olan *Şeyh Alî Efendi Hazretleri*'ne nasîp olmuştur. Allah Teâlâ, onun uzun ömrü ile Müslümânları faydalandırsın. *Muhakkak bu yavru da o aslandandır*. Şiir söyleyişindeki âşıklara ait incelik ve hoşgörülü güzelliği ile, edebiyatçıları, gerçekten kendisine âşık etmiş olan ikinci oğlu rahmetli *Şeyh Abdulkâdir Efendi*, *Hazret-i Pîr*'in, dünyâ işlerine karşı hoşgörüsünün biricik temsilcisidir dense yeri vardır. Kısaca sözü, insanlık kitâbının hangi sayfasına getirirsek, *Şeyh Abdurrahmân Hazretleri*'nin sıfatlanmış oldukları ahlâkla ilgili fazîletlerini, hakkı ile açıklayabilmek imkânsız olması nedeniyle, kendilerinin hakikat âleminin ne kadar büyük bir kâmil eri olduğunu anlayabilmek için, zamanın âlimlerinin en ileri gelenlerinden ve edebiyatçıların en büyüklerinden olan, *Berzençli Kâdî Hüseyin*'in, *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri* hakkında görüş ve duygularını açıklayıcı olmak üzere, *Kerkük*'ten *Süleymâniye*'ye yazıp, düşüncelerini güzel ve noksansız bir şekilde dile getirdiği mektûbunun aşağıdaki paragrafını burada nakletmek istiyorum:

Gördüğümüzü Gördük! Tekkenin baş köşesinde bir pîr oturuyordu. Dervişlik makâmında sanki bir emîr idi. Cemâlinden bir ışık saçılmış, yanındakiler o nûrla aydınlanmışlardı. O, baştan ayağa, Zühre Yıldızı gibi nûrdur, sanki bütün sürûrun özü odur. Derdi olan, eğer yüzünü görse, can ü gönülden sevince gark olur. Ay, elinde kâse, onun âsitânesinde, cemâlinden saçılan ışıktan nûrunu alır. Bugün dost düşmân nezdinde ortaya çıktı ki, tâliplerin şeyhidir o (Haydârîzâde, 1327: 4-5).

Allahu Teâlâ sırlarını mukaddes kılsın!

Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî, Türkçe şiirleri arasında yer alan ve yüce Kâdiriyye yolunu vasfeden *fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün* veznindeki muhteşem bir gazelinde şunları söyler:

Şâh-ı iklîm-i velâyettir gürûh-ı Kâdirî
Râh-ı aşkı zü'l-kerâmettir gürûh-ı Kâdirî
Cümle erbâb-ı tarîkat bülbül-i şûrîdedir
Anlara bâğ-ı letâfettir gürûh-ı Kâdirî
Dâmenin tutmuş bular Sultân Abdülkâdir'in
Mazhar-ı lutf-i hidâyettir gürûh-ı Kâdirî
Gavs Muhyî'd-Dîn ihyâ eylemiş dîn-i Nebîyi
Revnâk-ı dîn-i risâlettir gürûh-ı Kâdirî
'Küntü kenzen' kapısını 'men aref' miftâh ile
Feth iden şâh-ı velâyettir gürûh-ı Kâdirî
Dâhil ol var ol gürûha bî-teemmül Hâlisâ
Sâhib-i emn ü emânettir gürûh-ı Kâdirî (Kerkûkî, 1284: 64).

Kâdirî topluluğu velâyet ülkesinin şâhidir. Kâdirî topluluğu aşk yolunda kerâmet sâhibidir. Cümle tasavvuf ehli aşk elinden hâli perişân bülbüllerdir. Kâdirî topluluğu onlar için hoş bir

bağdır. Bunlar Sultan Abdülkadir'in eteğini tutmuşlar. Kâdirî topluluğu hidâyet lütfunu erişmişlerdir. Gavs Muhyî'd-Dîn, Nebî'nin (a.s.) dînini ihya eylemiş. Kâdirî topluluğu, risâlet dîninin parıltısıdır. Kâdirî topluluğu, 'Küntü kenzen' kapısını, 'Men aref' anahtarı ile açan velâyetin şahıdır. Ey Hâlis! Hiç düşünmeden, o topluluğa var dâhil ol. Kâdirî topluluğu emîndir ve emânete sâhiptir.

Yine o'nun *mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün* kalıbında yazdığı gazel, divân edebiyâtının şaheserleri arasındadır:

Nigârâ! Mülk-i cismim kenz-i aşkınçün harâb ettim
Anı cânım yerine kalbde nâib-i menâb ettim
Derûn-i sînemi pâk eyledim ağyâr nakşından
Gönül kâşânesin aşk-ı ruhınçün müstetâb ettim
Beyâbân-ı talebde pertev-i hüsnün şuâından
Tenim baştan başa cevval-e-i mevc-i serâb ettim
Şarâb-ı nâbe ger meyl eylesem mâzûr tut zâhid
Ki ben meyhânede pîr-i muğâna intisâb ettim
Cihânın gülşenine gelmemiş hüsnün gibi bir gül
Anınçün âlem içre aşk-ı hüsnün intihâb ettim
Hubâb-ı sakf-ı gerdûna ulaşsa himmetim nola
Ki ömrüm sarf-ı râh-ı bir şeh-i âlicenâp ettim
Medâris içre Hâlis görmedim ben aşk sevdâsın
Anınçün ilmimi meyhânede rehn-i şerâb ettim (Kerkûkî, 1284: 57-58).

Ey Sevgili! Beden ülkemi aşkının hazinesi için harâb ettim. Onu, kalbimde canımın yerine koydum. Derûnumu, senden gayrısının nakışlarından temizledim. Gönلümü, aşkının gamı için hoş eyledim. Talep çölünde, hüsnünün parlaklığının şuâsından vücûdumu, baştanbaşa hareketli serâp dalgası yaptım. Ey Zâhid! Allahu Teâlâ'nın feyzine meyledersem beni mâzur gör. Ki ben dergâhta, bir kâmil mürşide intisâb ettim. Cihânın gül bahçesine, senin hüsnün gibi bir gül gelmemiş. Onun için bu âlemde güzelliğinin aşkını seçtim. Himmetim, feleklerin çatısındaki damlalara kadar ulaşsa ne çıkar! Ki ömrümü, katı yüce bir pâdişahın yolunda sarf ettim. Ey Hâlis! Medreseler içinde aşk arzusunu görmedim. Onun için ilmimi, dergâhta, Allahu Teâlâ'nın feyzine karşılık rehin bıraktım.

Abdulkâdir Geylânî (k.s.) için yazdığı Farsça gazelin tercümesi aşağıda verilmiştir:

Burası, evliyâ burçlarının ayı olan Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) makâmıdır. Burada, Hüdâ'nın Zâtı'nın kudret güneşinin nurları parlar. Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) nefesinin, Hz. İsâ (a.s.) gibi Rûhu'l-Kuds ile kuvvetlendirilmesi imkânsız değildir. Çünkü Abdulkâdir Geylânî (k.s.), Hz. Mustafâ Aleyhisselâm'ın dîninin güçlendiricisi idi. Onun irşâd ışığı, imkân karanlığının gecesinde, Hak yolunun yolcularına, yol göstericidir. Onun hüküm ayı, sonsuza dek, tutulmaz. Çünkü o ay, ışığını, yaratılmışların en hayırlısı olan Muhammed Aleyhisselâm'a has olan güneşten almaktadır. O, açılan kudret elidir. Kuvveti, Kâdir olan Mevlâ'dandır. Onun elinin kabzasında, âlem kanatsız ve ayaksız serçe kuşu gibidir. Ne zaman ki onun güneşi, velâyet burcundan doğdu, her velînin keşif ayı, o güneşin ışığında süha yıldızı gibi kayboldu. Onun kerâmetleri tevâtür hâline ulaştığından, her kim ki onu inkâr ederse, enbiâyı inkâr etmiş gibi olur. Onun fermânı karşısında, Hâkan, hâkir bir köledir. Onun ihsânının kapısında, Kayser, hâkir ve fakîrdir. Onun cömertlik sofrası her muhtâca açılmıştır. Onun himmetinin makâmı, şâhın ve yoksulun sığınacağı yerdir. Celâl tecellîsinin nûrlarına,

onun rûhundan başkası tahammül edemez ki onun kuvveti, Mustafâ Aleyhisselâm'ın feyzindendir. Süt emme çağında oruçlu bulunması, akıl sâhipleri nezdinde, onun şânının yüceliğine, çok parlak bir delildir. Ey Pâdişâh! Senin lütuf feyzini Hâlis'in gönlüne dök ki, O, bütün varlığı ile sizin dergâhınızın kölelerindendir. (Kerkûkî, 1284: 32-33)

Kitâbu'l-Meârif'te bulunan Farsça rubâilerinin tercümeleri şu şekildedir:

Eğer bir gönül sahibi isen, gönül kâbesini tavaf eyle
Mânâ Kâbesi gönüldür, sen onu toprak sanma, yürüyerek bin hac yapsan, bir nefes, bir bîçâre
gönlü ele getirmene erişmez (Kerkûkî, 1284: 46)

Ya Râb! Senin Hazretinden başkasına bir yol yoktur
Senin dergâhından başka sığınılacak dergâh yoktur
Her ne kadar benim günâhım Kafdağı kadar olsa da
Senin rahmetin ve ihsânının önünde saman çöpü kadar değildir

Ey Pâdişâh, ey Münezzeh, ey Settâr
Senin vasfın konusunda dem vurmağa bizim ne gücümüz var
Bu hiçbir şey olan katre, bu mahdât olan
Nasıl, hadsiz olan deryâya, hudût koysun

Ey her tefrîkaya teveccüh eden
Gönül gözün her şeye yöneliyor
Gönlünü tefrîkadan beri kıl
Yek bir dildâr ara ki, yek bir dile sâhip olasın

Eyvâh! Azîz ömrün elliği aştı
Vakit sermâyesi câh endîşesi ile geçti.
Daha ne zamana kadar gaflet uykusundan uyanmayacaksın
Uyan, sonunda bir dem saltanatın geçti (Kerkûkî, 1284: 56-57)

2.4. Dede Osmân Avnî Baba Rûhâvî k.s.

Urfa'da yetişen büyük mütefekkir ve mutasavvıflardandır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Babasının adı Ebdâl Muhammed, dedesinin adı Eyyûb, büyük dedesinin adı Bekir'dir. Seyyid olup, bütün fertleri mutasavvıf olan bir âilenin çocuğu olarak bu şuhûd âlemini şereflendirmiştir. Hayatını Urfa'da Mevlîd-i Halîl Dergâhı'nda, 70 yıl süren irşâd faâliyeti ile geçirmiştir. O zamanlar Halep vilayetinin Urfa Sancağında bulunan Mevlîd-i Halîl Tekkesi Vakfı'ndan kendilerine senelik 1500 kuruş tahsîsât ayrılmıştır. 1814 yılında babası Ebdal Muhammed, bu fânî âlemden göçmüştür. Mevlîd-i Halîl Dergâhında kabri bulunan ve 1814 yılında vefât eden Eyyûb Efendi, Dede Osman Avnî'nin kardeşidir. 1883 yılında bu fenâyâ veda eden Dede Efendi, kardeşi, babası, dedesi ve hulefâsının medfûn bulunduğu, Mevlîd-i Halîl Dergâhı'nın avlusundaki küçük kabristana defn olunmuştur. Bu makamda, Osmanlı dönemi mîmârîsi olan Mevlîd-i Halîl Mescîdi vardır. Bu mescîdin ön yüzünde bulunan kitâbedeki tarihi mısralar, bugün hâlâ dergâhlarda okunan şu güzel sözleri ihtiva etmektedir.

*Cirâğ-ı mescîd u mihrab u minber
Ebûbekir, Ömer, Osmân ü Hayder*

Dede Efendi'nin kabrinin baş dikmesinde;

Bu Kabir, günahları bağışlanmış, hakkın rahmetine kavuşmuş, bu mübarek makamın hizmetçisi, Allah'a yönelmiş, ondan başka her seyden i'raz etmiş, Eşşeyh Esseyyid Ebdal Muhammed Oğlu Eşşeyh Esseyyid Dede Osman Avnî'nindir. İrcîî nidası ile 1300 senesi Şerefli Zilkade Ayında fenâ âleminden bekâ âlemine intikal etti, yazılıdır.

Allahu Teâlâ sırlarını mukaddes kılsın!

İbrâhim Aleyhisselâm'ın doğduğu mağaranın doğusunda, Dede Osman Avnî'ye (k.s.) ait emânetlerin sergilendiği küçük bir hücre vardır. Dede Efendi'nin (k.s.) günümüze kadar ulaşabilen sancakları, muînleri, tesbîhi, külâhı, tâcı, keşkülü, şamdanları, Mevlîd-i Halîl Medresesi'ne vakfettiği Âşık Paşa'nın *Garibnâme* adlı eseri, yazma *Kelâm-ı Kadîm*'ler, bu hücrede ziyârete açıktır. *Garibnâme*'nin hâşiyesinde, *Bu kitâbı, Ceddü'l-Enbiyâ Makâmı'nın hizmetçisi, Şeyh Dede Osman er-Ruhâvî (k.s.) Cenâb-ı Hakk'ın rızâsı için Mevlîd-i Halîl Medresesi'ne vakfetmiştir. Okumak isteyen bundan men' edilmemelidir. Ve buradan dışarı ancak kuvvetli bir rehin ve kefil karşılığında çıkarılabilir yazılıdır. Dede Efendi'nin (k.s.) Mevlîd-i Halîl Zâviyesi'ne vakfettiği kitaplar, tefsîr, akâid, hadîs, fıkıh, siyer ve tasavvuf ilimleri ile alâkalıdır. Dede Osman Avnî'nin (k.s.) dergâhda bu kitapları okuduğu, okuttuğu ve ulûm-i şer'îyyeye vâkıf olduğu îzâhtan vârestedir. Bu kitaplardan bir kaç, Dede Efendi'nin (k.s.), Mevlîd-i Halîl (a.s.) dergâhındaki hücrelerinde sergilenmektedir. *Garibnâme* (Türkî Âşık Paşa Kitabı) adlı eser bunlardan biridir. Âşık Paşa milâdî 1272 yılında Kırşehir'de doğmuştur. Yine milâdî 1332 tarihinde Kırşehir'de vefat etmiştir. O devirde Kırşehir'in ismi "Gülşehri"dir. Türkçe olarak yazdığı 10592 beyitten meydana gelen *Garibname* adlı eseri, en dakîk tasavvufî konuların Türkçe îzâhını yapar. Eser on bölümden meydana gelmiş her bölüme on tasavvufî kıssa konulmuştur. Adı geçen kitapları esas alarak *Dede Efendi'nin (k.s.)* irşâd metodu hakkında kısa bir mütâlâa yaparsak şu sonuçları çıkarabiliriz. *Dede Efendi (k.s.)* Allahu Teâlâ'nın zikir-i şerîfini ferdî ve toplu halde icra ettirip, Kâdirî yolunun feyzini uşşâkın kalbine îsal ettiği gibi ulûm-i İslâmiyye ile de tâlipleri tezyîn etmiştir. *Tefsîr-i Mevâkıb, Tefsîr-i Tıbyân, Akâide Dâir Ehâdîs, Şerh-i Hidâye, İmâdü'l-İslâm, Tenbîhu'l-Ğafilîn, Siyer-i Kebîr Tercümesi, Menâkıb-ı Hulefâ-i Râşidîn* kitapları bu hususa özellikle ışık tutmaktadır.*

Tasavvufi Eserler olarak, *Müzekki'n-Nüfûs*, *Behcetü'l-Esrâr-ı Abdülkâdir*, *Menâkıb-ı Celâleddin-i Rûmî*, *Türkî Âşık Paşa Kitabı*, *Muhammediyye* kitapları da yine Osmanlı Döneminde Dergâhlarda okunan belli başlı eserlerdendir. O'nun vakfettiği kitapların isim ve cilt sayıları aşağıda verilmiştir:

Zehâdetlu Dede Osmân Efendi'nin Mevlûd-i Halîlü'r-Rahmân'a vakfetmiş olduğu kitapların ber vech-i zîr-i esâmî ve e'dâdının kaydı beyan olunur: Yazma Kelâm-ı Kadîm (4 Adet), Basma Kelâm-ı Kadîm (4 Adet), Tefsîr-i Mevâkıb (1 Cilt), Basma Ahmediyye (1 Cilt), Türkî Âşık Paşa Kitabı (1 Cilt), Müzekki'n-Nüfûs (1 Cilt), Behcetü'l-Esrâr-ı Abdülkâdir (2 Cilt), Yazma Menâkıb-ı Evliyâ (1 Kıt'a), Muhammediyye (1 Cilt), Zübdetü'l-Âsâr (2 Cilt), Akâide Dâir Ehâdis (1 Cilt), Nâtıku'l-Gayb (1 Cilt), Türkçe Muhammediyye (1 Cilt), Tefsîr-i Tıbyân (2 Cilt), Risâle-i Zikrullah (1 Cilt), Mantûk-i Lugat Tercümesi (1 Cilt), Risâle Mecmûası (1 Cilt), Şerh-i Hidâye (1 Cilt), Müzekki'n-Nüfûs-i Eşref (1 Cilt), Ravzatü'l-Ahbâb (3 Cilt), Basma Siyer-i Kebîr Tercümesi (1 Cilt), Avdet-i İslâmiyye (1 Cilt), Menakıb-ı Evliyâ (1 Cilt), Menâkıb-ı Sultânü'l-Ârifîn (1 Cilt), Evrâd-ı Fethiyye Şerhi (1 Cilt), Behcet-i Abdülkâdir Geylânî (1 Cilt), Mürşidü'l-İbâd (1 Cilt), Ceybu'l-Ebrâr (1 Cilt), Tercüme-i Nefâhât (1 Cilt), Menâkıb-ı Celâleddin-i Rûmî (1 Cilt), Tezkire-i Hazret-i Baba Süleyman (1 Cilt), Risale (1 Cilt), Şerhu Kenzi'l-Menâkıb (1 Kıt'a Yazma), İmâdü'l-İslâm (1 Cilt), Menâkıb-ı Hulefâ-i Râşidîn (1 Cilt), Kara Dâvud Delâil-i Şerîf Şerhi (1 Cilt), Tenbîhu'l-Gafilîn (1 Cilt) (Kurtoglu & Karakeçili, 2015: 127-141).

2.5. Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövenkî

19. yüzyılda Anadolu'da yetişen Evliyânın Büyüklerindendir. 1821 yılında Elazığ'ın *Mürü* köyünde doğmuştur. Babası *Kaymazzâdelerden İbrahim Efendi*'dir. Askerlik görevini 1842 yılında Erzincan'da *Kırkserdarlar Askerî Teşkilâtında* komutan olarak yapmış, gördüğü bir rüyâsında, kendisine, *zâhirî vazifen sona erdi, artık mânevî vazifene başla* denilmiş, rüyâsını yorumlayan *Terzi Baba* nâmıyla meşhûr, *Erzincanlı Muhammed Vehbî*, o'nu, Arapgir'de bulunan halifesi *Ömer Rûhânî*'ye gönderdimiştir. Hacı Ömer Hüdâyî Baba, Arapgir'li Ömer Rûhânî'nin ilm-i bâtın halkasına dahil olmuş, mürşîdinden hilâfet almakla şerefyâb olarak Elazığ'ın Kövenk köyü'ne gelip yerleşmiş, Kövenk'te bir tekke inşâ etmiştir.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın Dergâhına, hergün yaklaşık ikiyüz üçyüz civârında ziyaretçi ve sâlikan gelip sohbetlerinden istifade ederlerdi. O, herkesin hâline göre kelâm eder, katı kalbleri yumuşatır, Hakk'a (c.c.) çekerdi.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba, Arapkirli Ömer Rûhânî'den hilâfet aldıktan sonra da o'nun ziyâret ve hizmetinde bulunmuş, bu durum Ömer Rûhânî'nin irtihaline kadar devam etmiştir.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba, yetiştirdiği birkaç arkadaşı ile birlikte Hacca gidip, dönüşlerinde, Urfa'da kibâr-ı meşâyıhdan Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) yanında birkaç gün ikamet etmiş, Dede Efendi (k.s.), aldığı mânevî emir üzerine, Hacı Ömer Hüdâyî'ye hilafet verip, Kâdiriyye hırkasını ona giydirmiştir (Hilmî, 2007a: 6a).

Hacı Ömer Hüdâyî Baba, Kövenk'te nâsın irşâdı ile meşgûl olmuş, güzel huyu, takvâsı, kerâmetleri ile şöhret bulmuştur.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba, güleryüzlü, mütevâzi, çok cömert bir zattı. Bütün nâsa maddi ve manevi ihsanlarda bulunurdu. Mübârek nazarlarına mazhar olanların o'nun cezbisine kapılmamaları mümkün değildi. Devlet Ricâli, halli zor müşküllerini gelip o'na danışırdu.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba, orta boylu, vücûdu güçlü, endâmı ölçülü, gâyet yiğit ve şecâatli olup ata binmekte mâhirdi. Şemâil-i şerifleri gâyet gökçek ve mütenâsib idi. Şöyle ki, orta boylu olup cemâat içinde mümtâz ve mehîb olurdu. Çehre-i şerîfi müdevver ve hûb idi. Vücûd-ı latîfi aslen mülehhem olup tecellî-i Zâta mazhar olmağla lehmi nâbud ise de mülehhem görünürdü. Benzi beyaz olup biraz bal rengine mümâsil idi. Gözleri siyah ve turuncu olup gâyet câzib ve mütebassir idi. Sakal-ı Şerifi ak ve uzunca idi. Saçları ak ve üçer örük sağ ve sol memelerine kadar salkar idi. Hâsılı Hudâsı onu gâyet hûb ve mütenâsibu'l-endam olarak yaratmıştı. Re's-i saâdetine geçeden bir sivri külâh kor, üzerine yeşil sarık sarardı (Hilmî, 2007a: 5a-b).

Hacı Ömer Hüdâyî Baba, çok zikir yapmaya ve huzûr-ı karara o kadar sa'y ve ikdam eylemiş ki tasarrufât-ı hâsse-i Rabbâniyyeye mazhar olmuş, Kâdir va Kayyûm Allah Teâlâ'nın vehb etmesi yolu ile feyzyâb olarak ledün ilmlerinin kapılarını açmış olmakla, Nebî Hızır Aleyhisselâm ile mânen görüşmüş, Merv'de Ebâ Müslîm Teberdar'da, Hızır Aleyhisselâm ile zâhiri mülâkâta vaad ile emr u işâret alarak hemen Merv'e doğru yola çıkıp Merv'e ulaştıkları zaman, Hızır Aleyhisselâm ile zâhiren görüşme şerefi ile müşerref olup, esnâ-yı ifâzada Hızır Aleyhisselâm, Cenâb-ı Şeyhin mübârek ağızlarına bir nefha üflemiş olmakla ledünnî ilim kapılarının mânen açılması günbegün hâsıl olmuştur (Hilmî, 2007a: 3a).

Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın adları tesbit edilebilen hulefâsı; *Ahmet Cemali Kürklü Hacı Muhammed, Göllü Mustafa, Hamza, Hüseyin Visâli, Şükrü, Muharrem Hilmi, Tepecikli Mehmet, Perçençli Mehmet, Boranlı Abdullah, İzûlu Muhammed Emîn ve Abdullah'tır.* Allahu Teâlâ hepsinin sırlarını mukaddes kılsın! Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın irşâd ile geçen mübârek ömürleri, Hicri 1322 Miladi 1905 yılında kurban bayramı günü Kövenk Köyü'nde hitâma erip, rûh-u pür futûhları, cennet-i ulyâya pervâz eylemiştir. Nûrlu kabirleri Elazığ'ın Kövenk Köyü'nde ziyâretgâh-ı enâmdır. Kabir taşında şu ifadeler yer almaktadır: Hakikat ilmine vâkıf olan meşhûr pîr, Hazret-i Şeyh Ömer Baba'nın aydınlık kabri budur. Eğer feyzyâb olmak dilersen hiçbir şüphe taşımadan samîmi bir kalble ziyâret et. Ona bir Fâtîha hediye eden maksadına ulaşır. O'nu rahmetle anıp da her kim ki o'ndan yardım isterse, şeyhin himmeti ulaşır ve Mevlâ, o kişiye yardım eder. Ne yazık ki, öğrencileri onun zikir halkasından ayrı düştü. Onun ayrılığı ile yanan gönüllerdeki ateş, onu ziyâret etmekle söner. İki gözüme dolan kanla, onun vefâtına tarih düşürerek dedim ki, *Ya Rabbî! Ömer Baba'nın mekânı cennet-i ulyâ olsun* Sene 1322.

Hacı Ömer Hüdâyî türbesinin bahçesinde bulunan Oğlu Ahmet Visâlî'nin kabir taşında ise *Hulefâ-yı Kâdiriyyeden Şeyh Ahmet Efendinin Rûhuna Fâtîha, 5 Şubat 1309* yazılıdır.

O'nun bize kadar ulaşan emânetleri arasında tesbîhi, tâci, külâhı bulunmaktadır. O'nun yolunu ve mânâsını temsil eden mübârek tâcları dört dilimli olup, her bir diliminde Allah'a (c.c.) vuslatın merhaleleri olan **şeriat, tarikat, hakikat, mârifet** yazılıdır.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın şiirlerinin toplandığı *Divân-ı Hüdâyî* ve *Vasiyyetnâme* adlı iki eseri bulunmaktadır. Aşağıdaki manzûme, Dîvân-ı Hüdâyî'den alınmıştır:

Gel Hakk'ı çok zikredelim, ismini hep vird edelim
Leyl u nehar halvet edup, aşkıyle tevhid edelim
Gel derme bu sîm u zeri, böyle cîfeden ol beri
Kamuya ol Hak rehberi aşkıyle tevhîd edelim
Gel tevhîde çalış heman, bülbül gibi eyle figân
Maksûdunu verir inan, aşkıyle tevhîd edelim
Döndür Hüdâ'ya yüzünü, sevdîr o'na kendözünü
Zikr eyle pâk et özünü, aşkıyle tevhîd edelim
Zikre çalış olma kesel, çek masiva şuglünden el
Hak meydanı açıldı gel, aşkıyle tevhîd edelim
Çoktur velim Hakk'ın yolu, tevhîd kamunun efdali
Ol bu gülzârın bülbülü, aşkıyle tevhîd edelim
Cümle ezkârın efdali, tevhîd buyurmuştur nebî
Budur ekmelin mezhebi, aşkıyle tevhîd edelim
Zikr-i Hüdâ'ya et devam, çünkü zikreder hâs u âm
Bulur gönül aşkta makam, aşkıyle tevhîd edelim
Gel azmet Hüdâyî Baba, düşme bu dar-ı girdâba
Olur bütün ömrün hebâ, aşkıyle tevhîd edelim (Hüdâyî, 2007a: 9a)

Hacı Ömer Baba Hazretleri'nin nasihat ve vasiyyeti tasavvufu gayet veciz olarak izah eder;

Bismillâhirrahmânirrahîm

Hacı Ömer Baba Hazretleri'nin nasihat ve vasiyyetidir.

*Besmele ile bed' ettim yâ ilahî
Sana hamd ü senâ olsun kemahî
Salât ile selam olsun Rasûle
Hem olsun âline ve ashâbına*

Yâ İlâhî! Bismillâhirrahmânirrahîm diyerek başlıyorum. Sana lâıyıkı vechile hamd ve senâ olsun. Rasûlullah'a (a.s.), âline ve ashâbına da salât ve selâm olsun.

*Muhammed iki cihân serveridir
Hem âhir zamanın peygamberidir
Rasûl-i Kibriyâdır etme inkâr
Şefâat eyler ümmetine her bâr*

Muhammed (a.s.) iki cihânın efendisidir. Ve hem de son zamanın peygamberi olarak gönderilmiştir. O'ndan (a.s.) sonra peygamber gelmeyecektir. Azamet ve kudret sâhibi olan Allahu Teâlâ'nın elçisidir. Ümmetine her ân şefâat etmektedir. Bunu inkâr etme!

*Ulemâ-yı ümmetim dedi ey cân
Eder ihyâ şeriatımı her ân
Beni aşk-ı Muhammed'den dûr etme
Şarâb-ı kevserinden mahcûr etme*

Rasûlullah (a.s.) buyurdular ki: Ümmetimin bilginleri benim getirdiğim dîni her ân ihyâ eder. Onu tebliğ eder, anlatır, yüceltir ve benim yaşadığım gibi bu dîni yaşar ve yaşatır. İslâmı yaşarken benim sünnetimi, sözlerimi ve uygulamalarımı örnek alır. Hüdayî Baba'nın (k.s.) burada kast ettiği bilginler, maddi ve mânevî ilmlerle mücehhez olan bilginlerdir. Onlar gönül ehlidir. Nefislerini her türlü kötü ahlâktan temizleyip, Rasûlullah'ın (a.s.) ahlâkı olan ahlâk-ı Muhammediyye ile ahlâklanmışlardır. Onlar Rasûlullah'ın (a.s.) aşkı ile yanarlar. Dış görünüşlerini Rasûlullah'ın (a.s.) sünneti ile süslerken iç âlemleri o'nun (a.s.) aşkı ile pürân olmuştur. İşte bu kâmillerden biri olan Hüdâyî (k.s.) Allahu Teâlâ'ya şöyle niyaz ediyor. Yâ Rabbî! Beni Muhammed'in (a.s.) aşkıdan uzak eyleme. O'nun Kevser Şarabından beni men etme.

*Tarîk-ı müstekîme irşâd etti
Usûl-i dîni ikmâl etti gitti
Onun vekilleri çoktur cihânda
Îtikâd et sakın kalma gümânda*

Rasûlullah (a.s.), insanlığa doğru yolu gösterdi ve dînin usûlünü tamamıyla öğretip gitti. Ancak âlimler peygamberlerin vârisidir hadîs-i şerîfi gereğince o'nun dünyâda vekilleri çoktur. Buna inan ve sakın şüphe etme!

*Bu ümmetten nice evliyâ geldi
Nice ümmet bu yüzden ihyâ oldu
Velâkin bu yolun çoktur usûlü
Tarîk-ı eslemi Kâdirî kolu*

Bu ümmet içinden pek çok evliyâ gelmiş, inananlara Hakk'a ulaşmanın yolunu göstermiştir. İnsanın benliğini arındırıp onu olgunlaştıran pek çok metod vardır. Ancak bu yollar içinde en sağlamı Kâdirî yoludur.

*Dedi Ömer Hüdâyî ey erenler
Tarîkat-ı Kâdirî'ye girenler
Usûl-i tarîke lâzım riâyet
Sâlikâna budur elzem beğâyet*

Mâdem ki yolların en sağlamı Kâdiriyyedir. Ömer Hüdâyî (k.s.) diyorki, ey Kâdiriyye yoluna girenler! Bu yolun yolcularına en çok lâzım olan şey, Kâdiriyye yolunun prensiplerine riâyet etmek, onun kurallarını uygulamaktır.

*Buyurmuş bize kalbimiz sürûri
Pîrimiz Ahmed Hindiyî'l-Lâhûrî
Sülüsü âhirinde her gecenin
Uyanması lâzımdır zikr edenin*

Kalbimizin neşesi, Hindistânın Lâhûr şehrinden olan Pîrimiz Ahmed (k.s.), gecenin son üçte birinde, zikr eden kişinin uyanması gerekir demiştir. Ahmed Hindiyî'l-Lâhûrî (k.s.), Hâlisiyye silsilesinde bulunan kâmillerdendir. Hâlisiyye silsilesini Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) halîfelerinden Muhammed Emîn İzûlî verdiği bir icâzetnâmede şu şekilde belirtmiştir. *Ey kardeşler! Bilin ki: Şeyhim ve mürşidim, Şeyh Ebu'l-Ahmed el-Hâc Ömer Hüdâyî el-Kövenkî el-Harpûtî et-Tâlebânî'nin bana tevhîdi telkin ettiği ve mütekaddim meşâyihin kisvesini giydirdiği gibi ben de Mustafa bin Ömer bin Halil'e, şeyhimiz ve mürşidimiz, ilmi ile âmil âlim el-Fazıl el-Hâc Ömer el-Hüdâyî'nin (kuddise sirrahu'l-âli) emri ile kelime-i tevhîdi telkin ettim ve meşâyih hırkasını giydirdim. Hüdâyî (k.s.) dedi ki: Ben, Şeyh Ziyâü'd-Dîn Tâcü'l-Ârifîn Rehavî'nin elinden kelime-i tevhîdi ahz ettim ve meşâyih hırkasını giydim. Osman Ziyau'd-Dîn der ki: Ben, asrında kutbu'd-devâir olan eş-Şeyh Abdurrahmân Tâlebânî'nin elinden, zikri ahz ettim ve hırkayı giydim, o da eş-Şeyh Ahmed Tâlebânî'nin elinden, o da eş-Şeyh Mahmud el-Kâdirî ez-Zenginî'nin elinden, o da eş-Şeyh Ahmed Ziyau'd-Dîn Hindî Lahûrî'nin elinden, o da eş-Şeyh Muhammed b. Hüseyin el-Ezmirânî'nin elinden, O da eş-Şeyh Abdurrezzâk el-Hamevî'nin elinden, o da eş-Şeyh Abdurrahman Haselânî'nin elinden, o da, eş-Şeyh Burhanu'd-Dîn Zenginî'nin elinden, O da, eş-Şeyh Nuru'd-Dîn Şâmî'nin elinden, O da, eş-Şeyh Muhammed Ma'sûm el-Medenî'nin elinden, o da eş-Şeyh Osman el-Geylânî'nin elinden, O da, Cemâlû'l-İrak eş-Şeyh es-Seyyid Abdurrezzâk Geylânî'nin elinden, o da, es-Seyyid Hazret-i Gavsü'l-Âzam ve İmamu'l-Efhâm ve Mürşidü'l-Aktâb, Sâkinu'l-Bağdâd Abdülkâdir Geylânî'nin elinden zikri ahz etti ve hırkayı giydi.*

*Gecenin her sülüsü âhirinde
Huzûr ile uyan uyku yerinde
Yakîn olmaya Hakk'a niyyet eyle*

*Âdâb u sünnet ile vudû eyle
Dilinde aşk ile tevhîdi söyle
Abdesti bu sûretle ikmâl eyle*

Ey Kâdiriyye youna giren! Sen de gecenin son üçte birinde huzûr ile uykudan uyan. Niyyetin Hakk'a yakın olmak olsun. *Lâilâhe illellah* tevhîd kelimesini aşk ile söyleyerek abdest al! Abdest alırken abdestin sünnetlerini ve edeblerini de gözet. Bu şekilde abdesti tamamla.

*Hâli bir yeri intihâb et ey cân
Orada zikr u fikrin olsun her ân
O mahalle varıp seccâdeni ser
Namaza dur söyle Allahu ekber*

Ey cân! Kendine, Hakk'ı zikredip tefekkürü dalacağın boş bir yer seç! O yere gidip seccâdeni ser ve Allahu ekber diyerek Namaza başla!

*Çıkar kalbinden mâsivâyı ey yâr
Huzur-ı girdikâre yok olup var
On iki rek'at teheccüd namâzı
Kıl ondan sonra Hakk'a et niyâzı*

Namaz kılariken, Allahu Teâlâ'dan gayrı olan her şeyi kalbinden, düşüncelerinden uzaklaştır. Varlık ve benliğinden tamamen sıyrılarak Allahu Teâlâ'nın huzuruna çık. Bu hal ile 12 rek'at teheccüd namazı kıldıktan sonra Hakk'a yalvararak niyazda bulun!

*Eğer mümkün olmaz ise teheccüd
İki rek'at kıl Hakk'a et taabbud
Duâ et afvını iste Hüdâ'dan
Günâhın mağfîret ede yaratan*

On iki rek'at teheccüd namazı kılmak mümkün olmazsa, iki rek'at kılarak Hakk'a kulluk eyle! Allahu Teâlâ'ya seni af etmesi için dua et ki o yüce yaratıcı senin günahlarını bağışlasın.

*Bu da sana olmaz ise müyesser
Sakın terk edip olma hiç mükedder
Sabah namâzından evvel yâ sonra
Kibleye karşı dur olma âvâre
Namâzda oturur gibi kuûd et*

Teheccüde kalkmak sana zor gelirse, sakın ibâdeti terk edip de tasalanma! Sabah namazından önce ya da sonra namazda oturur gibi kibleye karşı otur.

*Atıp mâsivâyı rûhen suûd et
De, affet günâhımı Ğafûr Allah
Oku yigirmibeş esteğfirullah
Bir Fâtiha, üç İhlâs, üç salevât
Oku sıdk ile dikkat et begâyet*

Allahu Teâlâ'dan gayrı her şeyi kalbinden çıkar at! Böylece rûhun yüceliklere ulaşsın. Yirmi beş kere *esteğfirullah* okuyarak *Ey günâhları bağışlayan Allahım, günâhımı affet* diye yalvar. Sonra *bir Fâtiha, üç İhlâs, üç salevât* oku. Bütün bunları dikkatlice oku!

*Bağışla rûh-i pâki Mustafâ'ya
Âline ashâbına bâsafâyâ
Pîr Abdulkâdir'in rûhuna bahşet
Hüdâyî'nin rûhuna sonra bahşet*

Bir Fâtîha, üç İhlâs, üç salevâtın sevâbını Muhammed Mustafâ'nın (a.s.) temiz rûhuna, ehl-i beytinin, safâlı ashâbının, Abdulkâdir Geylânî'nin ruhlarına ve Hacı Ömer Hüdâyî'nin rûhuna hediye et!

*Hüdâyî'nin hayâlin kalbde nakşet
İki kaşı arasına nazar et
Onun ile diz be diz ol hemnîşin
Gözle sıdk ile kaşların arasın*

Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) hayâlini kalbine nakşet. Onun sîmasını hayâlinde canlandır. Hayâlinde teşekkül eden sîmasında iki kaşının arasına düşüncelerini yönelt. Kalb gözünle bak. Onunla diz dize oturduğunu düşün ve kaşlarının arasına kalben yönelip teveccüh et. Bunu yaparken onun kâmil bir Allah dostu olduğuna inanarak sâdık ol.

*İstimdât et ruhâniyyetlerinden
Alasın feyzini himmetlerinden
Böylece nîm ya bir sâat kadar dur
Otur huzûr-ı şeyhte etme kusur*

Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) rûhaniyetinden yardım iste. Eğer böyle yaparsan onun sana yapacağı dua ve kalbini sana çevirmesi ile ilâhî feyz kalbine ulaşır. Bu şekilde yarım saat veya bir saat kadar dur! Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) huzurunda olduğunu düşünerek otur! Ona kalbini yöneltmekte kusur etme!

*Yâni kalb gözüyle ol şeyhe nâzır
Bulup cemâlini kalbinde hâzır
Can u dilden nazar et hiç usanma
Bu nisbetten usanıp geri kalma*

Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) cemâlini, sîmâsını kalbinde hazır bulup, sîmasını hayâlinde canlandırıp kalbini ona yönelt ve iç duyunla ona bak! Ona kalb ve düşünce gözünle bak. Bu bakıştan hiç usanma! Usanıp da bu bağlılıktan geri kalma. Usanmadan onun sîmasını hayâl etmeye devâm et! Sonuçta bu bağlılık seni ilâhî nûrlara ve feyzlere ulaştıracaktır.

*Ederse aks sana şeyhin kemâli
Görürsün yüzünde nûr-i cemâli
Sa'y et ki olasın seyrinde fâni
Hep eşyâda göresin fâil anı*

Kalbinle yaptığın bu yönelişe devâm edip de Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) gönül olgunluğu senin gönlüne aksedip yansır ise onun sîmasında cemâl nûrunu görürsün. Çalış ki Hakk'a giden bu yolda varlığın ve benliğin eriyip gitsin, yok olsun, fâni olsun. Eğer varlığın ve benliğin eriyip giderse, bütün âlemde, bütün eşyâda, zerreden kürreye olan işlerin, meydana gelen oluşların hepsinin gerçek fâilinin yâni onları takdîr edip yaratanın Allahu Teâlâ olduğunu görüp anlarsın. Benliğin yok olması için bu bağlılığa usanmadan devâm etmek gerekir.

*Birinci mertebe bu râbîta'dır
Bu sırra nâil olmak ne atâ'dır
İkincisi fenâ fî'r-Rasûl oldu
Üçüncüsü de fenâ fillah oldu*

Hakk'a giden yolda, birinci basamak bu bağlılıktır. Bu bağlılık, gönül âleminde, kâmil insan ile beraber olduğunu onunla diz dize oturduğunu düşünerek, sîmasını hayal etmek ve iki kaşının arasına gönül gözü ile bakmaktır. Bu bağlılığa tasavvuf terminolojisinde *rabîta* denir. Râbîta, Allahu Teâlâ'nın kullarına ihsân ettiği sırlardan bir sırdır. Bu bağlılık vâsıtası ile kulun varlık ve benliği erir, kötü ahlâkı yok olur, Rasûlullah'ın (a.s.) ahlâkı ile ahlâklanır. Bu sırra ulaşmak ne büyük ihsândır! Birinci basamakta varlığı ve benliği kâmil insanın varlığında ve muhabbetinde eritmek mümkün olursa ikinci basamağa geçilir. Bu basamakta da Rasûlullah'ın (a.s.) muhabbetinde yok olmak vardır. Buradan da üçüncü basamak olan Allahu Teâlâ'nın muhabbetinde yok olmak haline ulaşılır ki asıl aranan budur. *Fenâ fillah* denilen bu hâle ulaşmanın başlangıç adımı, kâmil insanın muhabbetinde yok olmaktır. *Fenâ fîşşeyh* denilen bu yok oluşun gerçekleşmesi için kalb gözü ile ona teveccüh edip yönelmek ve bunu inanarak, usanmadan devam ettirmek gerekir.

*Kim enâniyyetinden olsa hâlik
Bu üç mertebeye erer ol sâlik
Eğer fenâ müyesser olmaz ise
Yâni ki enâniyyet gitmez ise
Daha varlık dağını delemedin
Lime'allah sırrına iremedin*

Kimin ki benliği ve varlığı helâk olup eriyip gitti. Kendisinde gurur, kibir, riya, gösteriş ve bunun gibi bir nice kötü ahlâk gidip yerlerine Rasûlullah'ın (a.s.) güzel ahlâkı yerleşti. Kendi güç ve kuvvetinin bir hiç olduğunu, bütün gücün, kudretin Allahu Teâlâ'dan geldiğini gönül gözü ile anlayıp bildi. İşte o zaman bu Hakk yolcusu saydığımız üç mertebeye de erişir. Buna fenâ (yok oluş) denir. Eğer varlık, benlik yok olmaz ve buna bağlı olarak *fenâ* hali meydana gelmez ise, bu demektir ki sen daha varlık ve benlik dağını delemedin. Senin varlığın ve benliğin bir dağ gibidir. Allahu Teâlâ'nın muhabbeti ile senin aranda bir dağ gibi engeldir. Allahu Teâlâ ile gönül âleminde beraber olmak yâni her ân onun huzurunda olduğunu idrâk edip, onu sevmek ona bağlanmak, ondan başkasını kalbden çıkarmak bir sırdır. Bu sırra ulaşmak için, aradaki engel olan varlık ve benlik dağını delmek gerekir.

*Bu kez ervâhlarından iste imdât
Kalbinde açıla dehlîz-i sedâd
Yürekten ah eduben huzûr ile
Esteğfirullah el azîm söyle*

Eğer bu sırra eremedin ise bu defa Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) rûhundan yardım iste. Eğer yardım istersen, gönlünde bir doğruluk ve istikâmet dehlîzi açılır. Bu halde yürekten *ah* ederek huzûr ile, *Azîm olan Allah'tan bağışlanmamı isterim* de!

*Yarım sâat kadar bu şugl-i pâki
Edip icrâ yürekten eyle bâki
Eğer olur isen şeyhinde fâni
Tamam hâli sana akseder ânı*

Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) rûhaniyyetinden yardım isteyerek yarım saat kadar bu temiz teveccüh işini icrâ edip, Allahu Teâlâ'dan bağışlanma dileyerek gönülden ağla! Eğer Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.) muhabbetinde varlığını yok edersen, onun bütün halleri, güzel ahlâkı senin gönül aynana aks edip yansır.

*Eğer bu da müyeser olmaz ise
Enâniyyet şâibesi kalırsa
Bu kerre Allah Allah deyu vird et
Dilinden hiç bırakma bunu zikret*

Eğer bununla da enaniyyetin yâni varlık ve benliğin eriyip gitmez ise, sende varlık ve benlik lekesi, kiri, kusuru, noksanlığı kalırsa, bu defa *Allah Allah* diye zikrederek İsm-i Celâli kendine vird edin ve bu zikri dilinden hiç bırakma! Senin her gün yapacağın dersin İsm-i Celâl zikri olsun.

*Yatarken otururken kalkar iken
Cünub ya abdestsiz olup gezerken
De, Allah Allah, her an durma zikr it
Gönülden huzûru mevlaya var git*

Her hâlinde ism-i celâl zikrine durmadan devam et! Gönülden Mevlâ'nın huzuruna git!

*Eğer ihlâs ile devam edersen
Bu üslûp ile zikredip gidersen
Açılır feyz kapısı nûr-ı dîdem
Murâdın hâsıl olur gelse adem*

Ey gözümün nûru! Eğer samimiyet ile İsm-i Celâl zikrine bu şekilde devâm edersen, sana feyz kapısı açılır, varlığın ve benliğin yok olursa isteğin hâsıl olur.

*Eğer Hak var olup sen yok olursan
Seni fâni Hakk'ı mevcûd bulursan
Yâni umum vücûdun zikrederse
Enâniyyet sönüp tamam giderse
Devam et bâdehu tevhîde her bâr
Bekâ hâsıl ola tâ sende ey yâr*

Varlığın ve benliğin eriyip yok olması ile gönül âleminde Hakk varolur. Yâni Hakk'ın varlığını duyup hissedersin. Her ân onun huzurunda olduğunu anlarsın. Ey yâr! Kendini, varlığını, benliğini fâni yâni yok ve hiç olduğunu, gerçek varlığın Hakk'ın varlığı olduğunu anlarsan, bütün vücûdun ve varlığınla Hakk'ı zikretmiş olursan, varlık ve benliğin bütünü ile sönüp giderse, işte ondan sonra, her ân tevhîd kelimesine, *lâilâhe illellah* zikrine devâm et ki sende *bekâ* hâsıl olsun.

*Karışma nâsa gıybet eyleme hiç
Bu dünya keşmekeşinden tam giç
İlişme kimseye hem bedbîn olma
Niçin bu böyle oldu diye solma
Yerinedir kamû eşya serâser
Cenab-ı Hakkın emridir biliser*

İnsanların arasına karışma, kimsenin arkasından konuşma, kimseye ilişme! Bu dünyânın karışıklığından gönül âlemini tamamı ile uzak tut! Ümitsiz olma, her şeyin iyi tarafını düşün! Bu niçin böyle oldu diye solup sararma! Bütün bu olan şeyler baştan başa yerli yerinedir ve Cenâb-ı Hakk'ın emri ile olmuştur, bunu bil!

*Usûlümüz budur ey tâlib-i Hak
Vâsıl-ı Hak olunca sâliki, mutlak*

Ey Hakk'ı isteyen! Bu yolumuzun metodu budur. Bu yola giren, mutlaka Hakk'a ulaşır.

*Sinnin tamam olup rüşde erersen
Ben öldükten sonra himmet dilersen
Ziyâret etmek için kabrime gel
Otur sağ yanıma boş durma tembel*

Bu şekilde mânevî dereceleri geçip hidâyete ve olgunluğa erişirsen ve ben öldükten sonra himmet dilersen, ziyâret etmek için kabrime gel, sağ yanıma otur, boş durma!³⁹

*Eğip üstüne kalbin, başın ey cân
İki gözünü yumup eyle seyrân
Gönül gözüyle sen beni görürsün
Hakikatten o dem dersin alırsın
Gelir feyz-i Hüdâ mesrûr olursun
Tecellî eyler Hak onu bulursun*

Ey cân! Başını kalbinin üstüne eğ! İki gözünü yumup seyrân et, gönül gözüyle sen beni görürsün. O zaman hakikat ilminden dersini alırsın. Allahu Teâla'nın feyzi gelir, kalbine sevinç dolar, isteğine ulaşırsın. Benim kalbime olan bu yönelişinin neticesi olarak, Hakk tecellî eder, sen de Hakk'ı bulursun.

*Karışma kimseye uyma sözüne
Kabâhati ara bul kendüzine*

Kimseye karışma, sözüne uyma, kabâhati kendi nefsinde ara!

*Hüdâyî zikri böyle tertîb etti
 Vasiyyet eyledi ihvâna gitti
 Hakikat böyledir eyleme şüphe
 Budur usulü hârice gitme
 Murâdın iste Hak'tan cân u dilden
 Hakikat râhına gir çıkma yoldan*

Hüdâyî, zikri böyle düzenledi ve kardeşlere vasiyyet edip gitti. Gerçek budur, bu yolun metodu budur, şüphe edip başka yerlere gitme! Cân u gönülden yalvararak Hak'tan murâdını iste, hakikat yoluna gir, yoldan çıkma!

*Rahmet-i Hakk'a et ilticâ ey yâr
 Murâdın hâsıl ola etme efkâr
 Serâ-yı limeallaha erersin
 Rânâ güllerini bir bir derersin*

Ey yâr! Hakk'ın rahmetine sığın, üzülmeye isteğin yerine gelir. Kalbin devamlı Allahu Teâlâ'nın huzûrunda olma hâline ulaşır ve güllerin en güzellerini en nâdîdelerini gönül âleminden bir bir toplarsın.

*Yan aşk-ı Hak'la tâ ki yok olasın
 Gide benlik tamam Hakk'ı bulasın.*

Hakk'ın aşkı ile yan ki varlığın, benliğin, enâniyyetin, kötü ahlâkın tamamen gitsin ve sen Hakk'ı bulasın, gönül âleminde Hakk'ın yakınlığına eresin, her ân Hakk'ın huzurunda olduğunu idrâk edesin, onu sevesin, emirlerine uyup yasaklarından kaçınasın.

2.6. Hacı Muhammed Baba Kürkî

O'nun önde gelen hulefâsından *Hacı Muhammed Baba*, Hazar Gölü kenarında bulunan *Kürk* isimli beldede şuhûd âlemine şeref vermiş, bu sebepten *Kürkî* şöhreti ile tanınmıştır. Babası *Gafûroğullarından Ahmed Ağa*'dır. Asrının en büyük kutbu *Kövenkli Hacı Ömer Hüdâyî Baba*'nın cemâl âlemine göçmesinden sonra mânevî bir işaretle Hicâz'a gitmiş, Medîne-i Münevvere'de, ***H.z. Resûlullah'a (a.s.)*** kurbîyetle, kulluk deryasına müstağrak olmuşlardı. Vazîfesi bitince tekrar Kövenk'e dönüp, azîz mürşîdlerinin yüce dergâhında hakikat yolunun feyzlerini neşr buyurmuş, temiz ruhları naim cennetlerine kanat açıncaya kadar burada nâsın irşâdı ile meşgul olmuşlardı. *Hacı Muhammed Baba*, 1929 yılında Mevlâ'nın yakınlık meclîsine rihlet eylemiş, ilâhî lutûflara mazhar olmuş yüce ruhları ravzâ-yı cinâna uçmuştur. Kövenk'te mürşîdinin yanı başında bulunan nûrlu kabirleri, aşk ve muhabbet erbâbının ziyaretgâhıdır. Âriflerin kâmillerinden ve Kâdiriyye'nin önde gelen mürşîdlerinden olan *Hacı Muhammed Baba*, *Abdülkadir Geylânî'nin (k.s.)* irfân bahçesinde yetişmiş bir gül-i rânâ idi. O da, mürşîdi *Hacı Ömer Hüdâyî Baba* gibi, on iki tasavvuf yolundan da irşâd makâmını ahz etmişti. O'nu koklayan Allah (c.c.) âşıkları, nûrlu meclislerine cân atıp, o Hazret'in hakikat kokusundan zevkyâb ve sermest olmuşlardır. Kabirlerinin yanındaki kitâbede;

*Saadetle gelen gelsin bu dergâh-ı refî' şâna
Maârif şem'ini yaksın, bu lâzımdır her insana*

yazılıdır.

2.7. Hacı Mustafa Hayri Baba Malatye'vi

Hacı Muhammed Baba'nın Hulefâsından olan *Hacı Mustafâ Hayrî Baba*, 1895 yılında Malatya'da doğmuştur. Babası *Yüzbaşı Mustafâ Hayrî'nin*, Malatya'nın Akçadağ ilçesinde görevliken şehîd oluşundan üç ay sonra doğan çocuğuna da *Mustafa Hayrî* ismi verilmiştir.

Ehl-i Beyt-i Resûlullah'tan (a.s.) olan bu büyük mutasavvıf, ***Seyyid Battal Gazi*** neslinden ve ***Koca Vâizogulları Ailesi***ndendir. Eski Malatya'da, bu gün ki ismiyle Battal Gâzi'de yaşamış olan bu aileden pek çok mutasavvıf yetişmiştir. Malatya velilerinin büyüklerinden olan ve kabir-i şerîfi Battal Gazi'de bulunan Koca Vâiz Hazretleri, *Hacı Mustafâ Hayrî Baba*'nın ceddidir. Koca Vâiz, Sultan IV. Murad devrinde yaşamış, zühd ü takvası ve kerâmetleriyle meşhûr olmuş, IV. Murad kendilerine iltifât ve sevgi göstermiştir. Seyyid Koca Vâiz, tasarruf sahibi ve çok güçlü bir mutasavvıftır. Pek çok menkîbesi hâlâ dillerde dolaşmaktadır.

Küçük denilebilecek yaşta tasavvuf'a giren ve bütün ömrü zühd ü takva, taat ü ibadet, zikr ü fikr, sabr u şükr ile geçen Seyyid *Hacı Mustafâ Hayrî Baba*, *Hacı Muhammed Baba*'dan on iki tasavvuf yolunu ahz u cem etmekle, irşâd görevini hakkıyla yerine getirmiş, insanlara her zaman *sabr, şükr ve kanâati* tavsiye etmiştir. O'nun sohbetleri, ilâhî aşka susamış uşşâk-ı ilâhînin, râh-ı Hak'ta rehberi olmuştur. Hacı Mustafa Hayri Baba;

*Gel Allah'a yürü yol kapanmadan
Zikr eyle Mevla'yı dilin durmadan*

beytini her fırsatta terennüm etmiş, ölüm gelmeden Hak'ka (c.c.) doğru yürümeyi, dil durmadan Hakk'ın (c.c.) zikriyle iştilal etmeyi tavsiye ve telkin etmiş, bir ömür boyu bu mânâ çerçevesinde insanları ikaz ve irşâd buyurmuştur. 17 Eylül 1979 pazartesi gün'ü *En yüce dosta* diyerek, rûh-ı pürfütûhları ravza-i cinâna pervâz eylemiştir (Öğüt, 2016: 1-20).

Allahu Teâlâ sırlarını mukaddes kılsın!

2.7. Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevinin Sohbetlerinden

O, bütün sohbetlerinde, hal ve hareketlerinde sık sık *İlahî ente maksûdî ve rızâke ve ligâke matlûbi ve âtinî muhabbetike ve mârifetike yâ Allah Celle Celâlihû* (Öğüt, 2016: 32) ibâresini tekrarlar, *Kâdiriyye* yoluna intisâbını ve çalışmasını, Kürklü Hacı Muhammed Baba ile karşılaşmasını şu şekilde anlatırdı:

Sonra varlık ve benlikle değil de evvel Allah'ın izni ile benim şeyhim on iki tarikten mezûndur. On iki tarikten de bana izin vermiştir. Yani ben on iki tarikten irşâda memûrum. On iki tarikten mezûnum. Peygamber Efendimiz'e, senelerdir, vekâlet, nâiblik yapan bir adamım. Elhamdülillah. Kırk senedir bu yolda çalışıyorum (Öğüt, 2016: 115).

On iki tarikten mezûnum, elhamdülillah, on iki tarikten ders vermeye irşâden zikrullah yaptırmaya icâzetten mezunum (Öğüt, 2016: 115).

(Hacı Muhammed Baba): *Oğlum ben on iki tarikten mezûnum, on iki tarîkın nûru, hâli, feyzi bende birleşti. Bu memlekete Şeyh Abdulkâdir Geylânî'nin emri ile geldim* dedi. Şeyh Abdulkâdir Geylânî'den ders verdi. On iki tarîkten bana izin verdi. O zaman bu zaman çalışıyoruz (Öğüt, 2016: 13).

Kövenk'e geldiğimizde, o vakitte Hacı Muhammed Baba vardı. *On iki tarîkten izin veriyorum* dedi. O icâzetnâmem bir ihvanda kaldı. *On iki tarîkın nûru hâli, feyzi bende birleşti. Ben de sana on iki tarîkten izin veriyorum* dedi. On iki tarîkten ders vermeye, zikrullah ettirmeye, irşâda memûr oldum (Öğüt, 2016: 23).

Benim Şeyhim Hacı Muhammed Baba, Mekke, Medîne'de, yedi sene mücâvir kalmış. Malatya'da geldi beni buldu, buluştuk. Bana tarîkat verdi. *On iki tarikattan mezûnum dedi. Hangisini istersen ondan veririm* dedi. Ben dedim ki: *Şeyh Abdulkâdir Geylânî'yi seviyorum, ondan ver dedim. Ben Şeyh Abdulkâdir Geylânî'nin emri ile senin için geldim bu memlekete, onun için geldim bu memlekete*, dedi, tarîkat verdi. Bana on iki tarikten icazet verdi. On iki tarikten mezûnum, ama esas işlettiğim tarîk, *Kâdirî. Birincisi Kâdirî*. Bütün tarikatlar haktır, Hakk'a giden yoldur, lâkin en büyüğü, en âlâsı, en kuvvetlisi, *Tarîk-i Kâdirî*'dir. Şeyh Abdulkâdir Geylânî gibi bir veli ne gelmiş ne gelir. İtikad edin yapışın, çalışın. İnşallah fezyâb olursunuz (Öğüt, 2016: 119).

Hacı Ömer Hüdâyî Baba bir taç hediye etmiş, onu verdi bana (Öğüt, 2016: 24).

Hacı Mustafa Hayri Baba'nın belirttiği bu taç, ekte resimleri bulunan taçtır. Hacı Mustafa Hayri Baba'nın hulefâ-i kirâmından, mahdûmu Mustafa Hayri Öğüt Bey tarafından muhafaza edilmektedir. Taç, dört dilimli olup her bir dilimine, Hulefâ-i Râşidîn'in (Radiyellahu Anhum) birisinin ismi işlenmiştir.

Vasiyyet metinleri, tasavvuf târihinin en önemli vesîkaları arasındadır. İnsan-ı kâmil, bu metinlerle, kendisinden sonra oluşabilecek tüm olumsuzluklara ve çözümlerine işâret eder, bulunduğu yolun uygun olmayan fikir, mülâhaza ve eylemlerden arındırılmasında en önemli tavsiye ve emirleri ortaya koyar. Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, vasiyetinde, özellikle, her zaman tartışma konusu ve tasavvufun temel ruknû olan râbîta konusunu, kesin çizgileri ile tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde belirtmiş, kendisine, kıyâmete kadar tasarruf hakkı ihsân edildiğini vurgulamıştır.

Bana ulaşanlar, *Hazret-i Pîr Efendimiz'e*, o'na ulaşanlar ise *Rasûl-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz'e* ulaşırlar. Buradan da *Hakk'ı* bulurlar. (Öğüt, 2016: 188).

Râbîta konusunda sizlere derim ki: Cenâb-ı Hak bütün Peygamberlerine ve evliyâlarına ayrı ayrı mûcize ve kerâmet ve bürhân ihsân ettiği gibi, Hayrîsine de şunları ihsân etmiş olup böyle amel etmenizi tavsiye ve nasîhat ederim. Şöyle ki: *Beni görenler veya görmeyenler teveccüh ve râbîtalarını bize yapacaklar, kabrimi ziyâret edenler sebab-i mağfiret olacaklar, kabrimde bulunan sudan içenler emrâzlarından şifâyâb olacaklardır. İstimdât isteyenlere hayatımdan daha keskin olarak imdâtlarına yetişme imkânını bulacaklardır. Rabbim Celle ve Alâ Hazretleri bunları bize ihsân eylemiştir. Rabbim Zü'l-Celâl ve'l-Kemâl Hazretleri, bu Hâdimü'l-Fukarâsına ilâ nihâye tasarruf hakkı ihsân buyurmuştur. Bu hususta tereddüt edenler, güçleri yetiyorsa, doğrudan Rasûl-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz'den öğrensinler* (Öğüt, 2016: 189).

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, Abdulkâdir Geylânî'nin tasavvufdaki yerini ve o'nun yolundan ders almanın fazîletini şöyle ifâde eder:

Senin mürîdlerini kıyamete kadar dünya ve cehennem ateşinde yakmayacağım. Ve imansız götürmeyeceğim, diye tevbesiz götürmeyeceğim diye söz almış. Böyle bir Pîre bağlanmak, mensûb olmak, ne büyük şeref, ne büyük nimettir. Her gün istiğfar-ı şerîf, salevât-ı şerîf, Kelime-yi Tevhîd, İsm-i Celâl, İhlâs okuyup da defteri âmâlini sevapla doldurmak ne güzel. (Öğüt, 2016: 121).

Benim Şeyhim Hacı Muhammed Baba, Mekke, Medîne'de, yedi sene mücâvir kalmış. Malatya'da geldi beni buldu, buluştuk. Bana tarîkat verdi. *On iki tarikattan mezûnum dedi. Hangisini istersen ondan veririm dedi. Ben dedim ki: Şeyh Abdulkâdir Geylânî'yi seviyorum, ondan ver dedim. Ben Şeyh Abdulkâdir Geylânî'nin emri ile senin için geldim bu memlekete, onun için geldim bu memelekete,* dedi, tarikat verdi. Bana on iki tarikten icazet verdi. On iki tarikten mezûnum, ama esas işlettiğim tarîk, *Kâdirî. Birincisi Kâdirî.* Bütün tarikatlar haktır, Hakk'a giden yoldur, lâkin en büyüğü, en âlâsı, en kuvvetlisi, *Tarîk-i Kâdirî*'dir. Şeyh Abdulkâdir Geylânî gibi bir veli ne gelmiş ne gelir. İtikad edin yapışın, çalışın. İnşallah feyzyâb olursunuz (Öğüt, 2016: 119).

Yolumuz hak yoldur. Çok kuvvetlidir. Şeyhlerimiz, mürşidlerimiz, Pîrimiz zaten pîrlerin başı. Evliyâların reisidir. Onun fevkinde evliyâ nâdirdir. O zat demiş ki: *Kıyâmete kadar Cenâb-ı Hak, bana bir sicil defteri verdi. Kıyâmete kadar tarikımıza, bana intisab edenlerin isimleri yazılacak. Bunları, Cenâb-ı Hak son nefeste imansız götürmeyecek. Tevbesiz götürmeyeceğine dâir dünya ve âhiret ateşi ile azab etmeyeceğine dâir vaad etmiştir, vaad aldım,* diyor. *Yarın rûz-i kıyâmette, cehennemin kapısına duracağım, müridlerimi, cehenneme uğratmadan geçireceğim,* diyor Şah Abdulkâdir Geylânî Hazretleri. Böyle bir pîre, böyle bir evliyâyâ bende olmak, ne selâmet, ne saâdet, ne devlettir, ne bahttır insana! (Öğüt, 2016:115)

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, Abdulkâdir Geylânî'den sonra, silsile-i Kâdiriyyedeki meşâyih'in özelliklerini anlatırken, onların mânevî dercelerinin çok büyük olduğunu, tasarruflarının devam ettiğini, rabîta yolu ile onlardan da yardım, himmet ve dua istenebileceğini belirtmiştir.

Mensûbu olduğumuz meşâyihlerin hemen ekserisi evlâd-ı Rasûl'dur. Hemen ekserisi, kutuptan kutuba gider. Peygamber vekilliğinden vekilliğine intikal eder, gider. Bu zincir öyle. Ne bahtlı insan ki, bu yola itikat ede, bu meşâyihlere yapışa, muhabbet ede, büyük nimete nail olur (Öğüt, 2016:115).

Bizim tarîkimiz, kutuptan kutuba gidiyor. Peygamber vekilliğinden, peygamber vekilliğine gider. Şeyhim Hacı Muhammed Baba, cihan kutbu idi. Kutb-i aktâbdı. Onun şeyhi Hacı Ömer Hüdâyî Baba, kutb-i aktâbdı. O da Peygamber Efendimiz'in vekili, nâibi idi. Büyük evliyâ, büyük mürşiddir. Dede Osman Baba, Urfâ'da medfûndur. O da büyük evliyâlardandır. Kutb-i aktâb, Peygamberin vekili, nâibidir. Abdurrahmân Halis Talebânî Hazretleri, Süleymaniye

Kerkük, Bağdât civârında Kâdirî kolu, Hâlisiyye kolu. Abdurrahmân Hâlis Talebânî, büyük bir evliyâdır, kutb-i aktâbdır. Yâni hep kutb-i aktâbdan, kutb-i aktâba gider. Hepsi kutb-i aktabdır. Peygamber vekilliği, nâibliği yapmış zatlardır. Hepsi büyük mürşiddir. Hangisine seslenirseniz yetişirler (Öğüt, 2016: 115).

İnsan kendi şeyhini bütün zamanın en ileri meşâyıhı bilecek, peygamberin nâibi bilecek vekili bilecek, öyle itikat edecek. Böyle teveccüh, böyle râbita edecek, çalışacak. Sonra bizim kolumuz, elhamdülillah çok yüksek bir koldur. Pîrimiz, bütün evliyânın başı, reisi, onun halifeleri de, hep zamanın kutupları. Onun için de mürşid-i âzâm, Peygamber'e vekâlet yapmışlar. Hep, kutbu'l-Aktâbdan gelip kutbu'l-Aktâba gider. Şeyhim kutbu'l-Aktâb, Şeyhimin Şeyhi, kutbu'l-Aktâb, o'nun Şeyhi Dede Osman Avni Baba, o da kutbu'l-Aktâb, o'nun Şeyhi de Abdurrahmân Hâlis Talebânî, o da kutbu'l-Aktâb, pîrimiz zâten bütün evliyânın reisi, böyle bilmeli. Her hangisine seslensen, evvel Allah yetişirler. Yüksek velîler yüksek meşâyıhlar, peygambere senelerce vekâlet etmiş nâib, peygamber vekilliği yapmış. Bizim silsilemiz böyle, zincirimiz böyle gider (Öğüt, 2016: 124).

Yapıştığınız tarîk, elhamdülillah, şeriata uygun, Kur'ân'a uygun, hadise uygun, tarîkata uygun, hakîkate uygun, Allah'ın, Peygamberin razı olduğu bir yol. Feyzi de rahmânî, yolu da rahmânî, her şeysi güzel. Böyle bir çeşme böyle bir su, böyle bir zincir, altın zincir bulduktan sonra bu zinciri bırakıp da ötekine berikine muhabbhet ve meyil etmeye gelmez. Her ne kim ile konuşursanız konuşun râbita edin (Öğüt, 2016: 81).

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevînin, Cenâb-Hak'tan yardım, Rasûlullah Sallelallahu Aleyhi ve Sellem'den şefâat, silsile-yi Kâdiriyyeden himmet istemesi, sanki, gönülde gizli olan râbitanın seslendirilmiş şekli gibidir.

Medet yâ Rabbe'l-Âlemîn, yâ Rabbe'r-Rahîm yâ Rabbe'l-Kerîm yâ Hayyu ya Kayyûm yâ ze'l-Celâli ve'l-İkrâm yâ Rabbî yâ Allah medet imdât,
Destur medet yâ peyk-i celîl, Nâmûs-ı Ekber, Cibrîl-i Emîn Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm,
Destur medet yâ Rasûlellahu yâ Ceddi yâ Sâkine'l-Medîne-i Münevvere yâ Ahmed ü Mahmûd Muhammed Mustafâ Sallelallahu Aleyhi ve Sellem,
Destur medet yâ Emire'l-Mü'minîn, Şâh-ı velâyet İmâm Alî Radiyellahu anh,
Destur medet yâ Bâz yâ Gavse'l-Âzâm eş-Şeyh es-Seyyid Abdulkâdir Geylânî medet ya Pîr,
Destur medet yâ eş-Şeyh Abdurrahmân Hâlis Talebânî,
Yâ Dede Osmân Avnî Baba Urfavî,
Yâ Hacı Ömer Hüdâyî Baba Könvenkî,
Ya Hacı Muhammed Baba Kürkî (Öğüt, 2016: 35).

Devran zikirlerinin sonunda okunan ve Urfa'da Dede Osmân Avnî Baba Dergâhının dış cephesine kazınmış târihi kitabede yer alan şu güzel cümleler, Rasûlullah Sallelallahu Aleyhi ve Sellem'e ve Hulefâ-i Râşidîne râbita etmenin ve onlardan şefâat ve himmet istemenin bir ifâdesidir.

Hû Allahummesalli ale'l-Mustafâ, Hû Nebiyye'r-Risâle ve Bahru's-Safâ, Hû çirağ-ı mescîd ü mihrâb ü minber, Hû Ebûbekir, Ömer, Osman yâ Haydâr (Öğüt, 2016: 36).

Devran zikirlerinin sonunda okunan dualarda, başta Rasûlullah Sallelahu Aleyhi ve Sellem ve Hulefâ-i Râşidîn olmak üzere, evlâd-ı Rasûl, ezvâc-ı Rasûl, ashâb-ı Rasûl ve Onbir İmam Hazretlerinin isimleri zikredilerek, yapılan zikrullahın ve okunan sûre-yi celîlelerin sevâbının onlara hediye edilişi, onların şefâat, himmet ve yardımlarına sebeptir.

Allahüme Rabbenâ yâ Rabbenâ, evsıl ve belliğ misle sevabe mâ kara'nâhu ve nûra ma televnâhu, vâsilen ila rûhi menbai feyzi ve'l-Kemâl, seyyide'l-Evvelîne ve'l-Âhırîn Hazreti Muhammedeni'l-Mustafâ Sallelallahu aleyhi ve Sellem

Ve ilâ ervâhı cemi enbiyai ve'l-Mürselin ve salevâtulahi ve selâmuğu aleynâ ve aleyhim ecmeîn

Ve ilâ rûh-ı Emîru'l-Mü'minîn Hazret-i Eba Bekirini's-Sıddîk

Ve ilâ rûh-ı Emîru'l-Mü'minîn Hazret-i Ömerü'l-Fârûk

Ve ilâ rûh-ı Emîru'l-Mü'minîn Hazret-i Osmanü'z-Zünnûreyn

Ve ilâ rûh-i Emîru'l-Mü'minîn Şah-ı Velâyet İmâm Alî Kerramellahu Vechehû

Ve ilâ rûh-i Hazret-i İmâm Hasan

Ve ilâ rûh-i Hazret-i İmâm Hüseyin Şehid-i Deşt-i Kerbelâ

Ve ilâ rûh-i ammi Rasûl Hazret-i Hamza,

Ve ilâ rûhi ammi Rasûl Hazret-i Abbâs

Ve ilâ rûhi evlad-ı Ammi Mustafâ, Câfer-i Tayyâr

Ve ilâ ervâhı cemi evlâd-ı Rasûl'ün ve ilâ cemi ezvâc-ı Rasûl'ün ve ervâh-ı cemi ashâb-ı Rasûlün Rıdvanullahi Teâlâ aleyhim ecmeîn.

Ve ilâ rûh-i İmâm Zeyne'l-Âbidîn

Ve ilâ rûh-i İmâm Muhammed Bâkır

Ve İmâm Caferi's-Sâdık ve İmâm Mûsâ Kâzım ve İmâm Aliyyu'r-Rızâ ve İmâm Takî ve İmâm Nakî ve İmâm Hasenü'l-Askerî ve İmâm Muhammed Mehdî, Sâhib-i âhir zaman, Rıdvanullahi Teâlâ aleyhim ecmeîn.

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, bundan sonra On İki İmam Hazeratından sonra gelen evliyâullah'ın isimlerini zikreder.

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh Hasan-ı Basrî

Ve rûh-i eş-Şeyh Habîb-i acemi

Ve eş-Şeyh Dâvud-i Tâî

Ve eş-Şeyh Mârûf Aliyyu'l-Kerhî

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh Seriyü's-Sekatî

Ve ilâ eş-Şeyh Cüneydi Bağdâdî

Ve ilâ eş-Şeyh Ebubekirini's-Şiblî

Kaddesellahu esrârahumunnûrânî

Ve ilâ Pîr-i Tarîkat, Kutbu'r-Rabbânî, Gavsü's-Samedânî, Mahbûb-i Sübhânî, Kandîli'n-Nûrani, eş-Şeyh es-Seyyid Abdulkâdir Geylânî

Abdulkâdir Geylânî'den sonra, on iki tasavvuf yolunun diğer pîrlerinin isimleri bazen tek tek bazen da toplu olarak zikredilir. Meselâ bir sohbette, *Mevlânâ Celâlü'd-Dîni Rûmî* zikredilmişken başka bir sohbette *Ve ilâ rûh-i Şâhi Nakşibend Muhammed Bahauddîn Üveys el-Buhârî* denilmiş, arkasından müctehid âlimler söylenmiştir.

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh es-Seyyid Ahmed er-Rufâî

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh es-Seyyid, Ahmed el-bedevî

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh es-Seyyid İbrahim ed-Dissûkî

Ve ilâ eş-Şeyh es-Seyyid Mevlânâ Celâlû'd-Dîni Rûmî

Ve ilâ ervâh-ı cümle sâir pîrân-ı izâm kaddesellahu esrârahumunnûrânî ve ilâ ervahı eimme-i müctehîdîni kirâmın rahmetullahi aleyhim ecmeîn.

Başta Abdulkâdir Geylânî olmak üzere on iki yolun pîrânının ismi zikredildikten sonra, Abdulkâdir Geylânî'den sonra gelen Kâdiriyye zincirindeki halkaların rûhlarına hediye gönderilmiştir.

Ve ilâ ervâh-ı eş-Şeyh es-Seyyid Abdurrezzâk

Ve eş-Şeyh es-Seyyid Ebu Bekir Abdulazîz

Ve eş-Şeyh Ahmedî Hindillahûrî

V ilâ rûhi eş-Şeyh es-Seyyid Hüseyinî Ezmirânî

Ve rûhi eş-Şeyh es-Seyyid Süleymanü'l-Bağdâdî,

Ve ilâ eş-Şeyh es-Seyyid Ahmed Talebânî

Ve Abdurrahmân Hâlis Talebânî

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh Aliyyü'l-Bağdâdî

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh Eyyûb Urfevî

Ve ilâ rûh-i eş-Şeyh es-Seyyid Dede Osmân Avnî Baba-i Urfavî

Ve ilâ rûh-i ruh-i eş-Şeyh es-Seyyid Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövengî

Ve eş-Şeyh es-Seyyid Hacı Muhammed Baba-i Kürkî

Kaddesellahu esrârahum ve nefeanellahu vel müslimîne bihi ve bihim ecmeîn (Öğüt, 2016: 72-73).

Hacı Mustafâ Hayri Baba Malatyevî, günlük zikir dersini tarif ederken önece ölüm halini tefekkür etmeyi anlatarak arkasından râbitanın nasıl yapılacağını, teşbîh sanatı ile tahayyül ettirmiştir. Bu teşbihte, baraj, elektrik üreten santral, kova, çeşme gibi müşebbehün bihler kullanılır. Günlük derse başlamadan bir Fâtiha, üç İhlâs, bir salevât-ı şerîf okuyup, silsile-yi meşâyih-i kirâma bağışlanması, arkasından ölüm hâli tefekkürü, arkasından da râbitanın yapılıp günlük dersin rabitalı bir şekilde huzûr-i İlâhîde bulunduğu şuurunda olarak okunmasını tavsiye etmiştir.

Başlamadan bir Fâtiha, üç İhlâs, bir salevât-ı şerîf okuyacaksınız. Sevâbını Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafâ'nın Rûh-i Şerîfi'ne İmâm Ali, Şeyh Abdulkâdir Geylânî, Şeyh Abdurrahmân Hâlis Talebânî, Dede Osmân Avnî Baba, Hacı Ömer Baba, Hacı Muhammed Baba ve Hayri Baba'nın ve bunlar arasında gelmiş geçmiş silsile-i meşâyih'in ervâh-ı şerîflerine hediye edeceksiniz (Öğüt, 2016: 129).

En evvel bir Fâtiha üç İhlâs okunup sevâbı yalnız silsile-i meşâyih'e hediye edilecektir. Sonra beş dakîka tefekkür-i mevt, beş dakîka meşâyih'e teveccüh yapılacak (Öğüt, 2016: 10).

Bu tefekkür-i mevte yaptıktan sonra işte şeyhimiz Hayri Baba karşımızda böyle, ders târif ettiğimiz gibi duruyor: Onun kalbine Allah'tan, Rasûlullah Efendimiz'den, İmâm Ali Kerremellahu Vechehû ve Şah Abdulkâdir Geylânî ve mürşidlerden, su borularının birbirlerine eklenip de barajddan, su geldiği gibi, elektrik fabrikasından elektrik cereyanı geldiği gibi, silsile ile mürşidinin kalbine, Rasûlullah Efendimiz'den feyz geliyor. Onun kalbi dolmuş, baraj olmuş. Onun kalbinden bizim kalbimize feyz-i İlâhî, nûr-i Muhammedî, akıp geliyor diye sol taraf kalbini, şeyhinin kalbinin altına tutup, teveccüh ve mülâhaza, râbita yapacaksınız. Üç beş dakika böyle şeyhini hatırlayıp, kalbini onun kalbi altına tutup, güya bir kovayı, bir kabı, çeşmenin altına tutmuşsun açmışsın da aksın dolsun diye beklediğin gibi, kalb kovarı, şeyhinin kalbi altına tutup, feyz-i İlâhî'nin gelmesini bekleyip duracaksın. Zikirsiz yâni böyle hatırlayıp beş dakika on dakika böyle teveccüh ettikten sonra, bunu bozmadan, korumak suretiyle, huzûrullahda duruyormuş gibi.. İşte şeyhim karşımda, huzûrullahtayım. Allah var ve bir. Zamandan, mekândan, cihetten, cisimden münezzeh. Hiçbir şeye benzemez, hiçbir şey de ona benzemez. Ben onu göremiyorum, biz onu göremiyoruz ama, o bizi görüyor. Her hâlimize vâkıf, kalbimizden geçenlere, gizlide âşikârede, karanlıkta nerede olursan ol, Allah görüyor, Allah görüyor. İşte, ben de huzûrullahta duruyorum. Cenâb-ı Hak görüyor, benim okumamı işitiyor, seyrediyor, bakıyor diye huzûr-i kalble bu dersleri okuyacaksınız. Şimdi gözlerinizi yumun kalblerinize bakın, gözlerinizi yumun sol taraf kalbinize bakın (Öğüt, 2016: 60-61).

Hacı Mustafâ Hayri Baba Malatyevî, Allahu Teâlâ'nın zikrini içeren günlük dersin, on iki tasavvuf yolunun usûlüne uygun olduğunu ve hepsini kendisinde topladığını belirterek, her gün bu derslerin râbitalı bir şekilde okunması ile insanda bulunan mânevi hastalıkların tedâvi edileceğini, beş vakit namazın ehemmiyetini, bulunulan yolda sâbit kadem olmak gerektiğini, mürşide karşı itikadının eksiksiz olmasını, günâhlardan kaçınılmazsa zikir ve râbita yolu ile

kazanılan sevâb, feyz ve muhabbetin yok olacağını, hiçbir mânevî kazanç elde edilemeyeceğini vurgular.

Benim kanâatime göre, bizim evrad u ezkârımız, usûlümüz, on iki tarîka uygun, mûcemidir. Çünkü istiğfâr var, dua var, *efdalüddua elhamdulillah demektir* hadisi şerif, salevât-ı şerîf var, Kelime-i Tevhîd var, İsm-i Celâl var, Besmele, İhlâs-ı Şerif var yâni Kur'ân var. Bundan başka daha ne olabilir? Sonlarında esmâ-yı hüsnâyı da okuyoruz (Öğüt, 2016: 124).

Beş vakit namazını devamlı kılacaksın. Şimdiye kadar ne günah yapmışsan ne günah işlemişsen hepsine tevbe edeceksin. Bir daha yapmamaya çalışacaksın. Bu dersleri de yirmi dört saatte bir okuyacaksın. Her gün devam edeceksin. Ve bize teveccüh edeceksin. Râbitaya alacaksın. Bizi karşına alacaksın. Kalbini benim kalbimin altına tutacaksın. Feyz-i İlâhînin gelmesini muntazaman bekleyeceksin (Öğüt, 2016: 117).

Sende birçok manevî hastalıklar var, haberin yok. Bu hastalıklardan da kurtulmak için meşâyîha, ulemâya mürâcaat etmek lazım. Onların vereceği ilâcî kullanmak lazım. Bu ne diyor? *İstiğfâr edeceksin, esteğfirullah elhamdulillah, salevât-ı şerîfe, lâilâhe illellah* oku. Bu hepimizin, müslümânın dilindeki bir şey, *bunlara devam et* diyor. Sendeki bir çok hastalık var. Sende kibir, ucub, riyâ hased, kin, buğuz, bütün kötü ahlâklar var. Bu kötü ahlaklar senden gider. Sana verilen şu tevhîd ilâcını yaparsan, o mânevî hastalıklardan kurtulursun. Sıhate erersin. Allah'a, Peygambere yarar kul olursun. Mânevî hastalıktan tedâvî olmazsan imânını öldürür, îmân ölümüne sebep olur. Onun için ayıklım, âhiret yolu açılmadan, Rabbimiz'e dönelim. İntisâb edelim. Ders alalım. Rabbimiz'i zikr edelim (Öğüt, 2016: 86-87).

Dünya ve âhiret saâdeti ancak Allah'ı zikirdedir. Allah'ın zikrini yapanlar, dünya ve âhiret selâmet ve saâdetine ererler. Şerîatla, tarîkatla amel edenler, muvaffak olurlar (Öğüt, 2016: 114).

Müridler de çalışırlar, yüz üç yüz beşyüz defa Allahı zikreder, salevât okur, Allah bir mükâfat bir sevap ona verir. Lâkin ondan sonra gider, efendim, gıybet yapar, haram yer, küfür söyler, yalan söyler, kaybeder, o kazanç gider. Onun için bir servet sahibi olup zenginleşemez. Çünkü her gün zâyî ediyor. Dilini, kalbini, âzâlarını muhafaza ederse ve çalışırsa kazandığı feyz kesesinde kalır, gide gide servet sahibi olur. Madden, mânen servet sahibi olur. İşte, yâ şeyhine karşı muhabbet îtikât ve teslîmiyyeti olmaz ve yâhud yaptığı dersleri huzurla yapmaz, ve yâhud yapar kazanır, zâyî eder. Bunlar hataları kendilerinde arayacak. Meşâyîhında hiçbir ayıp noksan aramayacak (Öğüt, 2016: 43).

Efendim ben şu kadar senedir zamandır, çalışıyorum da bir şeye nâil olamadım, bir şey kazanamadım. Nefis, şeytan, sağdan soldan yine seni kaydırmak, yolundan alıkoymak için birtakım vesveseler insana verir. Bunları kaale almayacaksın. Hatayı Kendinde arayacaksın, Hatayı Kendinde arayacaksın. İşte, bazı sâlikler çalışıyor okuyor ama zâyî ediyor. Ya gıybet ediyor, ya yalan söylüyor, ya küfür ediyor ve yâhud huzurla yapamıyor, ve yahud şeyhine karşı muhabbeti itikadı olmuyor. Onun için ilerleyemiyor (Öğüt, 2016: 42).

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, sâlikin bağlandığı yolda sâbit kadem olmasını, başka yollara meyletmemesini, dâimâ mürşidine râbita halinde bulunmasını ister. Bunu tasavvuf terminolojisinde, *râbita aleddevâm* denilir.

Allah nasib etmiş nereye bağlanmışsan, ölünceye kadar orada sebat etmek, devam etmek icâb eder ve lâzımdır. Bu yolda böyledir. İkrârı nereye verdin, nereye bağlandı isen, orada sâbit kadem olacaksın. Herkesin, her ustanın kendine göre bir sanatı, bir hizmeti var. Sen yalnız itikat edeceksin, teslim olacaksın. Zamanın en ileri adamıdır diye itikat edip bağlanıp yolunda devam edeceksin. Böyle yaparsan feyzyâb olursun, terakkî edersin. Yok, oraya muhabbet buraya muhabbet, o kapıya koş, bu kapıya koş, böyle olursa bu mürid yol alamaz. Sonra, ikincisi yaptığınız ibadeti zâyî etmemeye bakacaksınız (Öğüt, 2016: 42).

Her kim olursa olsun nerde olursa olsun, şeyh olsun âlim olsun ne olursa olsun, dâima bir mürüd şeyhine râbita etmeli, teveccühüne almalı, öyle konuşmalı, insan bir yere yapıştı mı orada kalmalı, sonra muhabbet parçalanmamalı, onu seversin, tarikat et etme, seversin onu, o da seni sever, işte bağlandın. Kalbin oraya bağlandı aktı, sen onu sevdin, tanıdın, muhabbet ettin, o şeyh de sana muhabbet etti. İşte oldun onun mürîdi. Muhabbet, bağlanmak. İtikat ettin, sevdin, bağlandın, hüsn-i zan ettin, bağlandın oraya, şeyhinden soğudun, bağlı olduğun yere. Oraya muhabbet ettin o da sana muhabbet etti. Oraya bağlandın. Beri tarafta şeyhine soğursun. Böylelikle yolda kalırsın, yol alamazsın. İnsan dâima meşâyihine muhabbet ve itikat edecek, ayıp aramayacak, nereye gitse şeyhine râbita edecek (Öğüt, 2016: 76).

Burada çok önemli tasavvufî bir nükteye işâret ediliyor. Eğer bu nükte, gereği gibi anlaşılamazsa yanlış yorumlara, yanlış düşüncelere sebep olabilir. O nükte de bağlandığın yolda sâbit kadem olmak, öğrencisi olmaya karar verdiğin öğretmeni, en kâbiliyetli öğretmen olarak kabul etmektir. Bu fen ilimlerini öğrenmek için de gerekli olan bir düşünce tarzıdır. Bir kişi, bir okulda okur, bir öğretmenin verdiği dersi yapar ve o öğretmenin göstereceği sistem üzere çalışarak diplomasını alır. Aynı anda birkaç okulda, birkaç farklı metod ile okumaya çalışan insan ne kadar başarılı olursa, tasavvufta da birden fazla öğretmene gönül verenin durumu aynıdır. Bir kişinin, bir okulda, bir öğretmende tahsilini tamamlama zarureti, diğer okulları, diğer öğretmenleri hâkir gördüğü, kendini yücelttiği anlamına gelmez. Varlık ve benliği yok etmek zaten tasavvufun ana hedefidir. O halde buradaki nükte, kişinin zihinsel gücünü, tek bir okul üzerinde, tek bir öğretmen üzerinde yoğunlaştırıp maksadına ulaşmasıdır. Öğretmen ve yol seçme, vesveseleri ile ömrünü tüketmemesidir. *Bir yerde olan her yere kavuşur, her yerde olan kendine hiçbir yer bulamaz* sözü, tam olarak bu mânâyâ işaret etmektedir.

İnsan itikat edecek, benim mensûbu olduğum tarîkat, bütün tarîkatlerin en âlâsı, şeyhim de zamânın en ileri adamıdır diye. Allah rızâsı için itikad edecek, sevecek, hizmet edecek ve her zaman teveccüh edecek. Kalbini o çeşmeye dayayıp o çeşmeden feyzini nûrunu almak sûreti ile ilerleyecek, Yoksa, derslerine devam etme, râbita etme, itikad etme, teveccüh etme, dersleri çekme, sabah akşam, zamanın kutbunun dizinin dibinde otursan dahî bir şey, bir fayda, bir menfâat alamazsın. Her şey itikada, muhabbete ve devama, sebâta bağlı. Kazançlarınızı zâyî etmemeye dikkat edin (Öğüt, 2016: 66).

Bu dersleri okurken her yerde hatırlayacaksınız. *Destur Şeyhim yâ Hayri baba* diye şekil ve şemâilimizi hatırlayacaksınız. Teveccüh ve râbîta-yı kalbde bulunacaksınız. Bir çeşmenin önüne nasıl kabı tutunca su doluyor, kalb kovasını da şeyhinin kalb kovasının, kalbinin altına tutacaksınız. Orada feyz-i İlâhînin nûr-i İlâhînin gelmesini bekleyeceksin (Öğüt, 2016: 130).

Yirmi dört saatte bir defa bu dersleri böylece okuyacaksınız. Ondan sonra işine, vâzifen neyse dünyâna da çalışacaksınız. Allah ne emretti ise onu tutmaya, neyi nehyetti ise onu yapmamaya çalışacaksınız. Ve derslere devam ede ede olgunlaşırsınız. Allah sevgisi, Peygamber sevgisi, âhîret saygısı içinize gelir. Yolunuzu doğrultursunuz. Cenâb-ı Hak, nefsin, şeytânın, yaramazların şerrinden muhafaza eder. Kendine kulluk eden kulları, kendine dost olan dostlarının yanına dâhil eder. Şimdi gözlerinizi yumun, sol taraf kalblerinize bakın (Öğüt, 2016: 90).

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, Allahu Teâlâ'nın feyzini, muhabbetini elektrik akımına benzetir. İbâdetlerin ihmâli ve günâhların irtikâbı neticesinde, o feyzin Allahu Teâlâ tarafından kesileceğini, kalbin karanlıklar içinde kalacağını, karanlıkta kalan kalblere şeyâtînin daha çok musallat olacağını ve insanın ibâdetten uzak kalacağını tenbih eder.

Mânevî cereyân da Peygamber Efendimiz'den geliyor. İşte oraya söz verdik. Oraya bağlandık. Bağlanmazsak cereyân alamadığımız gibi, onun ücreti olan yevmî derslerimizi de yapmazsak parasını vermediğimizde belediyenin cereyânı kestiği gibi, mânevî feyiz cereyânını keserler. Mânevî feyiz cereyânı kesildimi, zulûmatta kalırız, karanlıkta kalırız. Şeytan bize daha fazla tasallut eder, yaklaşır, derken bütün bütün zikirden ibâdetten uzak kalırız. Sonra bütün tehlikeye hüsrâna büyük zarara uğrarız (Öğüt, 2016: 64-65).

Dâima şeyhine râbîta etmek lazım. Şeyhine itikat etmek lâzım. Dersinize devam edin. Nerede olursa olsun, meşayihini râbîta etmek lazım (Öğüt, 2016: 94).

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, halifelerinin kendisine vekâleten verdiği derslere, kendisinin de izin verdiğini ve kabul ettiğini, ders alanların pîrlere, mürşidlere, Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ve Cenâb-ı Hak tarafından da kabul edilmesi için dua ettiğini, halifelerine yazdığı mektuplarında belirtir.

Evvel, Allah'ın izni ile, Rasûlullah Efendimiz'in şefâati ve İmâm Alî ve Şeyh Abdulkadir Geylânî'nin ve Dede Osman Baba, Hacı Ömer Baba, Hacı Muhammed Baba ve silsile-i meşâyihimizin himmet ve izinleri ile sana, bize vekâleten, zikrullah yaptırmaya, tarikat dersleri târif ve vermeye, Tarîk-ı Kâdirî'den izin veriyorum. Hakkı arayanlara, nasibi olanlara size yakın gelip muhabbet edenlere veriniz ve doğru yolu gösteriniz (Öğüt, 2016: 179).

Bize vekâleten ders vermişsiniz. Biz de Tarîkat-ı Kâdiriyye'den aynı dersleri onlara okumaya izin veriyoruz. Evlâd-ı mânevîliğe kabul ediyoruz. Cenâb-ı Hak, Rasûlullah Efendimiz, pîrlere ve mürşidlere de kabul buyursunlar. Defterlerine yazsınlar, sahip olsunlar ve muvafakat etsinler. Ve Cenâb-ı Hak'a kabul ettirsinler. Cenâb-ı Hak, hüsn-i itikat, hüsn-i amel, sebat, devam nasip edip aşk feyz-i ihsan buyursun (Öğüt, 2016: 93).

Ben de dersini tekrar tâzeledim. Kalbine nazar ettik (Öğüt, 2016: 94).

Kendilerini manevi evladlığa kabul ettim aynı dersleri kendilerine okumaya izin veriyorum. Cenâb-ı Hak, Rasûlullah ve Pîrimiz ve mürşidlerimiz de kabul buyursunlar. Amîn bi hurmeti seyyidi'l-Mürselîn. Bir şeye kast etmeyip, sırf rızâ-yı Bâri, şüphesiz hüsn-i itikad, sıdk-ı hususî ile çalışsınlar, râbitaya çok devam etsinler. İnşallah aşk feyz bulurlar (Öğüt, 2016: 166).

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, zikir meclislerinin fazîletini, devrân zikrinin âdâbını, Cenâb-ı Hakkı zikrederken murâkabe etmeyi anlatırken; zikir meclîsine, enbiyâ, evliyâ, melâike ve sahâbe ervâhının teşrif ettiğini, meleklerin zikredenleri kuşattığını, zikre iştirak ettiklerini söyler ve *hazîn hazîn, orta halli esmâyı bozmadan, bir kararda, rızâ-yı Bâri için, Rabbimizi, Allahımızı zikir, tevhîd edelim, hep bir yükseklikte, bir ağızdan, samîmî olarak, kalben huzûr ile, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsı için, zikir ve tevhîd edelim ki, Mevlâ, Dergâh-ı İzzetinde kabûl ve karîn eyleye, dünyâ ve âhiret mağfiretimize, rahmet-i ilâhiyyeye nâiliyyetimize ve dünyâ ve âhiret saâdetine nâil olmamıza vesîle ve sebep ola*, der.

Lâilâhe illellah dediğiniz vakitte, ilâh yoktur, *illelah*, Allah'tan başka ilâh yoktur diye, Cenâb-ı Hakk'ı hatırlayın, tefekkür edin, huzurda olduğunuzu hatırlayın. Hazîn hazîn, orta halli esmâyı bozmadan, bir kararda, rızâ-yı Bâri için, Rabbimizi, Allahımızı zikir, tevhîd edelim. Fazla bağırmayalım, fazla hareket etmeyelim ve şöyle huzûr ile orta halli, hazîn hazîn, güzel güzel yalnız huzûr-ı kalb ile. Mevlâmız görüyor, biliyor, işitiyor, bize bizden yakın. Enbiyâ evliyâ ervâhı etrafımızı ihâta etmişler, yerden göklere kadar. Cenâb-ı Hak bize bizden yakın. Allah rızası için, cân u gönülden, bizi ve bu kâinâtı yaratan, âciz noksan sıfattan beri olan, bütün kemâl sıfatlarla muttasıf olan, esmaü'l-Hüsânın sâhibi, binbir ismin sâhibi olan, Rabbimizi, Allahımızı, rızâ-yı Bâri için can u gönülden güzel güzel, hep bir yükseklikte, sağdan sola zikredelim Mevlâ kabul edip dünyâ ve âhiret saâdet ve selâmetimize mûcib ola inşaallah (Öğüt, 2016: 40-41)

Zikrullahı, enbiyâ, evliyâ, melâike ve sahâbenin ervâhı teşrif eder. Melekler etrafımızı sarar. Beraber zikre iştirak ederler. Onun için nasıl ki namazda huzûr ile duruyorsak, namazda biz Allah'ı görür gibi, Allah bizi görür gibi ibâdet ediyorsak, biz Cenâb-ı Hakk'ı göremiyorsak da Allah bizi görüyor diye huzûr-i kalb ile namaz kılıyorsak, zikrullahda da, huzûrullahda duruyoruz. Cenâb-ı Hak, bizi görüyor diye huzûr-i kalb ile Allahı zikretmek lâzım. Sonra zikirde, tevhîd, İsm-i Celâl ve sâir isimlerde sağdan sola dâima, hep bir yükseklikte, bir ağızdan, samîmî olarak, kalben huzûr ile, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsı için, zikir ve tevhîd edelim ki, Mevlâ, Dergâh-ı İzzetinde kabûl ve karîn eyleye, dünyâ ve âhiret mağfiretimize, rahmet-i ilâhiyyeye nâiliyyetimize ve dünyâ ve âhiret saâdetine nâil olmamıza vesîle ve sebep ola (Öğüt, 2016: 81).

İstikâmet mûminin en önemli vasfıdır. İstikamet yapılan her işi, her ibâdeti sırf Allahu Teâlâ'nın rızâ-yı şerifi için yapmak, başka bir maksad başka bir gâye gütmemektir. Bu gâyenin maddî ve mânevi olması müsâvidir. Yapılan râbitadan, zikirden, ibâdetten İlâhî rıza dışında hiçbir karşılık hiçbir menfaat hiçbir makam beklememek lazımdır. Hedef tektir. O da Allahu Teâlâ'nın rızâsıdır. O sevdiği kullarına, dâr-ı ukbâda rızasını verecek ve cemâlini müşâhade ettirecektir. Bu en büyük kazançtır. Bunun yanında maddi ve manevî ne olursa olsun, hiçbir kazancın kıymeti yoktur. Zaten dünyada rızasını verdiği kullara, maddi ve manevi kazançları da ihsan eder amma kul, onun rızâsından başka bir gâyeye gönül bağlamayacak olgunluğa erişmiş olduğu için, gönü Cenâb-ı Hakk'ın Cemâlinden başkasını arzulamaz. Kendisine verilen keşif ve kerâmetlere hiçbir önem atfetmez. Verilmese de niçin verilmedi diye gam çekmez. O kul, istikâmet üzere, Kur'ân-ı Kerimde ve ehadîs-i nebeviyye'de kendisini ne emredilmişse onları yapmaya, neden nehyolundu ise onlardan kaçınıp yaratanının rızasını kazanmaya karar vermiştir. Namazının da, zikrinin de râbitasının da, güzel ahlak ile muttasıf olmasının da tek amacı, Rabbinin hoşnudluğunu kazanmak, ebedî rıza ile şereflenmek, *rıdvânün minellahi ekber* âyet-i celîlesinin sırrına mazhar olmaktır.

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, sohbetlerinde istikâmet konusuna özel bir önem atfetmiş, bütün sohbetlerinde istikâmetin önemini vurgulamıştır. Çünkü insân-ı kâmilin asıl olarak iki vazifesi vardır: Birincisi, bu manevi yolda yürüyenlerin, ben artık erdim, oldum gibi varlık ve benliğe düşüp, rıza-yı ilahiden uzaklaşmasını önlemek, ikincisi, ben bu yolda yürüyemem deyip bıkkınlık gösterenleri de manen takviye edip yoluna devam etmesini sağlamak. Hem varlık ve benlik hem de bıkkınlık, istikamet dışına çıkmak demektir.

İş istikâmet, Kur'ân, hadîs, Allah ve Rasûlü ne emretmişse o yolda yürüyüp Hakk'a yakın gitmeli, rahmânî enbiyâ, evliyâlarla görüşmeli. İstikâmeti Allah sevgisi, Peygamber sevgisi, âhiret korkusu, kötü ahlâkları bırakıp iyi ahlâklarla çalışıp âhiret saâdetini temin etmeli. Rabbinin rızâsını kazanmaya bakmalı. *Bir istikâmet, doğruluk, bin kerâmetten* hayırlıdır (Öğüt, 2016: 80).

Sonra biz keşif kerâmet için çalışmayacağız. Allah rızası için. Ya Rabbî, rızâ-yı ilâhin için namaz kılıyorum, rızâ-yı ilahin için Kur'ân okuyorum, rızâ-yı ilâhin için seni zikir ve tesbîh ediyorum diyecek. Cenâb-ı Hak kendisine bir şeyler ihsân eder gösterirse görür, göstermezse, vay ben göremedim diye, ben keşif kerâmete nâil olamadım diye, falan böyle şeylere vesveseye düşmeyecek. Veyâhud çalıştı da, yedi kat yerleri, yedi kat gökleri gösterecek, şarkı garbı seyretecek, ben oldum, yetiştim, kemâle erdim diye varlığa, benliğe düşmeyecek. Keşif kerâmet bir şey değil, keşişler de efendim riyâzat yapıp bazı ahvâli haber veriyorlar. Mürşîdlik, şeyhlik mertebesi başka, keşif kerâmet başka. Buna da muvaffak olan (Allah ihsân ederse), bunda da varlığa benliğe düşmeyecek, kendisi ona meylettirmeyecek. Kendisini mahlûkâtın en ednâsı en günâhkarı bilecek, varlığa benliğe düşmeyecek. Bir şeyi görmüyorsa da üzülmeyecek. Ben, efendim, Allah rızâsı için çalışıyorum, onun bunun ahvâlini, esrârını anlamak için çalışmıyorum. Senin gayen nedir? Allah rızası. Allah rızası için çalışıyorsun. Efendim benim keşif kerâmetim açılsa da falan adam ne yapıyor, şurada burada ne haldedir? Bunu anlayıp görmende sana ne fayda var? Bunun için çalışıyorsan rızâ-yı İlâhiden dışarı

çıkılmış olursun. Ya Râb, ben senin rızân için çalışıyorum, rızân için bu yola girdim. Ne ihsân edersen, hakkımda hayırlısı neyse o. Bazı kimseler meselâ asker olur. Trende kompartımana, vagonlara bindirirler, kapısını örterler, gider. Nereye gidecekse gittiği yerde kapısını açarlar. İner ki bir çok yollar geçmiş, bir çok dağlar, bayırlar geçmiş, mahall-i maksûda gelmiş olur. Bazı kimseleri de kompartımana bindirirler, onun pencereyi açarlar, etrafı gezdiği istasyonları, gezdiği şehirleri görerek gider. O da yine, mevkii, gideceği yer, Mekke, Medîne ise oraya gider. Görerek gider. Öteki görmeden gider oraya. Oraya gidince görür. Ona gösterebilir belki yolda kalır gidemez. Öbürüne göstermeseler gidemez. Cenâb-ı Hak, Hâkim-i Hakiki, her şeyi bilen odur. Her kuluna istidâdına göre, kabiliyyetine göre ihsân eder. O görerek giden, istasyonları şehirleri görerek giden, görüyorum diye iftihâr edip varlığa benliğe düşmemeli. Görmeyen de ben görmüyorum diye üzülmeyecek. Cenâb-ı Hak, hakkımda hayırlısı neyse onu versin, veriyor diyerekten, yolunda devam edecek (Öğüt, 2016: 42-43).

Sonra rahmânî keşifler; bir sâlik, bir çok şeyler görebilir. Bunlar yedi kat göğü, yedi kat yeri keşfetse, şarkı garbı görse yine mürşîd, insân-ı kâmil olamaz. Bunlara ancak ehl-i keşif denir. İnsân-ı kâmil demezler. Hakiki mürşîd denmez bunlara. Sâlik, tâki Hakk'a vâsıl olup da kendine, benim kullarımı, benim ümmetimi, geldiğin yoldan bana getir diye irşâda memûr olmadıktan sonra, oraya ulaşmadıktan sonra, isterse yedi kat yeri keşif etsin, yedi kat göklerden haber versin, yine insân-ı kâmil olamaz. Onlara ehl-i keşif denir. Altı aylık müridlerin de keşfi açılıyor. Şeyh mi oldu, mürşîd mi oldu? Mürşîdlik mertebesi başka, mükerreren Hakk'a vâsıl olup oradan âlem-i beşeriyyete gelmedikçe irşâda memûr olmadıkça, olur mu öyle şey? (Öğüt, 2016: 76).

Bunlar iş değil, iş nerede? Ceryân, ceryân! Mânevî ceryân olmalı, feyz-i İlâhî, nûr-i İlâhî gelmeli, kalbleri nûrlandırmalı, gönlü şen etmeli. Kötü ahlâkları da bırakıp, ibâdet, Allah rasûlüne muhabbet ziyadeleşmeli. İstikâmet tam olmalı. Feyz-i İlâhî, Allah ve Rasûlü'nden ona feyz verilmiş, manevî nûr, feyz verilmiş olmalı. O feyzi alarak ibâdet, devam etmeli, İstikâmet, kötü ahlâkları bırakıp iyi ahlâklar kazanmalı. Günbegün Allah'a, Peygamber'e yakın gitmeye, onların rızasını kazanmaya, insan-ı kâmil olmaya, yetişmeye bakmalı (Öğüt, 2016: 80).

El-İstikâmetü hayrun min elfi kerâmet (Öğüt, 2016: 76).

Sâlikin bazı zuhûratları olur. Keşfi açılır. Rüyâlar görür. Bazısı da görmez. Bu, Allah'ın bir tecellisi. Herkes, taksîmine râzı olmalı. Bir şey görmek, âlemin ahvâlini keşfetmek için çalışmıyoruz. Allah rızâsı için, zikrimiz, fikrimiz, namazımız, ibâdetimiz hep Allah rızâsı için. Rızâ-yı bari, yâ Rabbî senin rızân için. Cenâb-ı Hak razı olsun, hakkında hayırlısı neyse. Cenâb-ı Hak, sana bir şeyler gösterir, göstermez. Gören varlığa benliğe düşmemeli, görmeyen de ümitsizliğe düşüp üzülmemeli. Yolunda, zikrinde, fikrinde devam etmeli. Maksud rızâullah. Cenâb-ı Hak râzı olsun da, hakkımızda hayırlısı neyse onu versin Cenâb-ı Hak (Öğüt, 2016: 92).

İstikâmet, insan bir yere bağlandımı hakîki tarîk silsilesi tam el ele tâ peygambere kadar giden bir zincire yapıştın mı, bırakma çalış, dünyâna da çalış, âhiretine de çalış, ibâdetini yap, beş vakit namazını kıl, tesbihlerini çek, güzel güzel çalış, Kötü ahlâkların varsa, yalan söylüyorsan, bırak, küfür söylüyorsan, bırak, iyi ahlâk kazanmaya bak. Allah sevgisi

Peygamber sevgisi içine yerleşsin, İbâdete devam et, işte kerâmet odur. Allah da senin meselâ keşfini açar, melekleri gösterir de, evliyâyı enbiyâyı görürsen, evvelâ rüyâdan başlar, rüyâ görür, sonra uyur uyanık arası görür, ondan sonra açıktan görür, onu da kimseye söylemeyeceksin. Keşfini kerametini kimseye söylemeyeceksin, ifşâ etmeyeceksin, emir olunmadıkça. Beş vakit namazını kıl güzel güzel, Kur'ânı, tefsîrini oku, derslerini yap, bundan büyük kerâmet olmaz (Öğüt, 2016: 81).

Aman evladlarım, keşf-i kubûr, keşf-i memâlik, keşf-i kalb, keşf-i melekût, keşfi mesâiye, husûl-i murâd vesâire gibi keşifler zuhur ettikte, ehl-i kemal oldum diye bunlara meyil ve muhabbet edip mesrûr olmak ve halka satış yapmak, varlığa benliğe düşmek, varta-i azîmedir. Ehlini yolundan alıkor. Rızâ ve Cemâl-i İlâhiyi istemeli ve gece gündüz zikir ve fikrine devam etmeli. *Âşık-ı sâdık isen sana yeter rûyet pes, âşık-ı kâzib isen var kerâmet ara* gez demişler. Bunlar, Cenâb-ı Hakk'ın bir imtihanıdır. Bir istikamet bin kerametden hayırlıdır (Öğüt, 2016: 171).

Velhâsılı bu yolun bir çok şeyleri var. Ayık olmak lazım. İşte yine arz ettiğim gibi, biz Allah rızâsı için çalışacağız. Keşif kerâmet peşinde koşmayacağız. *İlahî, ente maksûdi ve rızâike ve ligâike matlûbî* (Öğüt, 2016: 44).

Sonra mânevî olarak, müridlere, rûhânîler, cin, şeyâtın musallat olur. Gelir ona vesvese verir. *Sen oldun, sen kemale eriştin, evliyâ oldun, senin daha şeyhe ihtiyacın yok*, şöyle böyle diyerekten efendim o sâlikin yolunu vururlar. Buna da mürid aldanmayacak. Ya görerek gelir rûhâniyyeti yâhud görmeden kalbine atarlar. *Sen oldun, yetiştin, evliyâ oldun, kutup oldun, sen şeyhini de geçtin* efendim diyerekten o sâlik yoldan çıkarırlar. Tehlikeye götürürler. Böyle bir şeyler olduğu zaman, yok aman aman diye tövbe edip, şeyhinin eline eteğine yapışıp, o mertebeyi, o perdeyi, geçmeye, atlamaya bakmak lazım. Bu gibi haller de olur. *Ben yetiştim, erdim, evliyâ oldum, şeyhimin dercesine geldim, şeyhimi de geçtim daha şeyhe ihtiyacım kalmadı*. Buna benzer bir çok böyle şeyler. Böyle şeyler de olursa, hemen aldanmayacak, meşâyihın eteğine yapışacak, ne emrederse onu yapacak ki o perdeyi, o hâli geçsin (Öğüt, 2016: 44).

Yâni şimdi halk böyle, *keşif, kerâmet görelim de gelelim* diyorlar, Keşif, kerâmet görüp gelenler de böyle ufacak bir şeyle dağılıyorlar. Kerâmet ile gelenler, ufak bir şeyle dağılırlar, ufak bir olayla dağılır gider. Ama hep şimdi bunu istiyorlar, *haber versin de keşif, kerâmet gösterebilir de ne olursa olsun* diyorlar. Bizde de o yok. Hakîkisi yok, sahtesini de biz yapamayız. İnanmayan istihâre etsin, üç gün istihâre etsin, Allah ve Rasûlü'nden sorsunlar, pîrlerden sorsunlar, İstihâre etsinler, şüphe eden istihâre etsin (Öğüt, 2016: 30)

Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevî, büyük mertebeye erişen velîlerin, vefatlarından sonra da tasarruflarının devam ettiğini, hattâ hayatta olduklarından daha fazla tasarruf ettiklerini belirterek şunaları söylemiştir:

Şeyhimize tarîkımıza husn-i itikat ile hüsn-i amel ile çalışalım. Hatta başka tarıklara başka şeyhlere dönmeyelim. Söz verdiğimiz yolda, tarîkte sebât edelim. Hatta şeyhimiz dünyasını değişse bile, değişsek bile, evvel Allahın izni ile, yine hayattaki gibi, maneviyatta da ölüm halinde de feyzyâb ve himmet alabilirsiniz (Öğüt, 2016: 65).

Büyük mertebeye erişen velîler, hayattaki gibi, mematda da tasarruf ederler. Şeyhimiz dünyâsını değişti diyerekten, başka tarîke başka meşâyıha gitmeye lüzûm yok. Derslerimize devam edelim. Mürşidimizin, hele Pîrimiz'in kıyâmete kadar tasarrufu bâki olduğu gibi, mürşidimiz Hacı Ömer Hüdâyî Baba Hazretleri ve diğer mürşidlerimiz buyurmuşlar ki: Biz hayatımızda kın içindeki kılıç gibiyiz, biz bir mürid seslenince kından çıkıp yetişeceğiz. Halbuki, memâtımızda, vefâtımızda kından çıkmış cesedden çıkmış hazır yalın kılıcız. Seslendilermi yetişiriz. Onun için hayatta ve mematta başka şeyhe, başka tarîka gitmeye lüzûm yok, yollarınıza devam edin. Çalışın ki, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsını kazana, son nefeste îman ile gide, kabir azabından kurtulasınız. Ve sırattan yıldırım gibi geçip, mahşerde rüsvây olmayasınız. Dünyânın zevkine, bu fânî hayata, bütün bütün aldanıp da Allahın zikr u ibâdetinden geri kalmayın, ihmâl etmeyin. Sonra çok nâdim, pişmân olacaksınız (Öğüt, 2016: 64-65).

Dikkat edeceksiniz, dâima meşâyihinizi teveccühde rabıtada bulunacaksınız. Teveccühe, râbitaya devam edin. İnsan dâima râbitalı olmalı ve meşâyihine teveccühde bulunmalı, kiminle konuşursa konuşsun ayık olmalı, râbitada bulunup, onunla râbitalı olması lazım. İnsanı zikir ve fikir açtığı gibi, onu her yerden terakki ettirecek meşâyihine râbitadır (Öğüt, 2016: 67).

Yunus Emre Hazretleri, diyor ki: Bir çeşmenin başına bir testiye koysan, kırk sene beklese, kendi kendine dolası değil. O Testiyi çeşmenin altına, musluğun altına tutup, musluğu açıp çeşmeye dayayasın ki, çeşmeye gelen su da testiye dolsun. Kalbin de dâima meşâyihın çeşmesine bağlı olacak ki, feyiz gele. Onun için râbita. Mürîdi ileri götüren teveccüh ve râbitadır. Râbitaya çok dikkat edeceksiniz. Her yerde şeyhinizden gâfil olmayacaksınız. Şeyhimin rûhâniyyeti hâzır, karşımda duruyor. Dersine devam edeceksin. Dünyâna da çalış, derslerini de güzel güzel yap, çek ki hem dünyâda hem âhirette saâdete eresin (Öğüt, 2016: 67).

Evin önünden geçen elektrik hattına bağlanmazsan evine elektrik geliyor mu? Evet işte mâneviyatta da böyle. Meselâ santraldan yâ da barajdan gelen ana hattın, belediyeden de müsâade ve ruhsat alırsan evine elektrik su geliyor değil mi? Maneviyatta da feyz barajı, Rasûlullah Efendimiz, feyz deryâsı, muhabbet deryâsı Rasûlullah Efendimiz. Hazret-i Rasûlullah Efendimiz'den, Hazret-i Ebubekir Sıddîk, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osmân, Hazret-i Alî ve onların halîfelerinden müteselsilen böyle mânevî bir hat, halîfesinden halîfesine, bu zamana kadar feyz geliyor. Sen de o hatta bağlanırsan, feyzini alırsın. Ceryân, hattın hatta geliyorsa işte mânen de böyle. Feyz ve muhabbet gelince âhiret hayatı, ahiret saâdeti ve âhirete gayret hatırına gelir. Allah'a neşe ile kulluk edesin, Allah'ı zikredesin, bu vesile ile Hakk'a yakın gidesin, âhiretini kazanasın, yoksa ömürler böyle bomboş geçer (Öğüt, 2016: 85).

Şeyhim Hayri Baba karşımızda duruyor. Şu şekilde, şu kıyâfette, şu sûrette. Rasûlullah Efendimiz'den, pîrlerden mürşîdlerden, müteselsilen, su boruları, elektrik hatları, gibi feyz-i İlâhî onun kalbine geliyor. Onun kalbinden de benim kalbime çeşmeden akan bir su misâli, feyz-i İlâhî geliyor diye teveccüh yapacaksın. Hatırlayacaksın karşımda. Kalbini şeyhinin kalbi altına koyacaksın. Güyâ ki, bir kovayı götürdün, bir çeşmenin altına tuttun, musluğu açtın, su dolsun diye beklediğin gibi, şeyhini mülâhaza edip hayâl edip karşımda, hazır bileceksin. Ve onun kalbinden senin kalbine, elektrik misâli, su misâli, suyun geldiği gibi geliyor diye, böyle üç beş dakîka, teveccühde bulunacaksın. Bu teveccühü sonradan bozmadan, işte huzûrullahtayım, Cenâb-ı Allah var ve bir. Zamandan, mekândan, cihetten, cisimden, bir şeye benzemekten münezzeh. Biz onu göremiyoruz, Cenâb-ı Hak bizi görüyor diye huzûr-i kalb ile başlayıp, *esteğfirullah elhamdülillah, Allahümmesalli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, lâilâhe illellah, Muhammedü'r-Rasûlullah, Alllah, İhlâs-ı Şerîf'i* besmele ile okuyacaksın (Öğüt, 2016: 89).

Meşâyih aynadır. Şimdi burada bir ayna olsa, o aynanın karşısına geçsen, baksan, kendini görürsün değil mi, Elbisende bir yırtık varsa, leke varsa, kendini görürsün. İşte, meşâyih da

aynadır. O aynanın karşısına geçip baktın mı kendi sıfatını kendi ahlâkını görürsün (Öğüt, 2016: 44).

Teveccühe, râbitaya devam ediniz. Her yerde yolda, câmide, zikirde, fikirde diğer her türlü amelinizde, dâima meşâyihinizi unutmayıp hatırlamak lâzım. Dâima, kalb kovasını meşâyih kalbi altına tutup feyz-i İlâhînin gelmesini beklemek lazım. Yunus Emre Hazretleri buyurmuş ki: *Bir çeşmenin başında kırk sene bir testi kalsa, kendi kendine dolası değil.* Bir çeşmenin başına getirsen testiye koysan, kendi kendine o testi su ile dolmaz, kenarda durunca. Çeşmenin altına tutacaksın. Musluğu açacaksın, bekleyeceksin ki su aksın dolsun. Müridler de kalb kovasını, kalb testisini, dâima meşâyihinin kalb çeşmesinin altında tutacak, bekleyecek ki oradan feyz-i İlâhî, nûr-i İlâhî gelsin de dolsun. Uzak, yakın yok (Öğüt, 2016: 91).

Bağdat, Basra, şark, garb. Evvel, Allahın izniyle, yardımıyla meşâyih için uzak yakın yoktur. Birisi nasıl hatırlar, bir teveccüh râbita ederse, eğer onun itikadı, çalışması yerinde ise, onun rûhu derhal, o meşâyihâ çarpar. Aynen kendine benzer, insanın rûhu. O vakit o meşâyih, oraya derhal, zaman mekan yok, rûhu yetişir. O mürîde himmet eder, nazar eder, ne gibi bir şeyi varsa onu kurtarmaya çalışır. Onun için dâima râbitalı olun. İtikadı teslimiyeti var rabitası dürüstse derhâl râbita etti mi, şeyhi nerede olursa olsun yetişir. Ve feyzini himmetini alır (Öğüt, 2016: 91).

Onun için dâima mürîd, meşâyihini teveccühünde ve râbitasında tutmak ve oradan, âyinesi odur, Hak tarafına açılan meşâyihinin kalb aynasıdır. Oraya o aynaya bakmak, dâima o çeşmeye teveccüh edip oradan feyzini almak lazım. Evet ders de insanı ilerletir amma, râbita da lâzım. İnsanın kalbini uyarıcı açan, teveccüh, râbita (Öğüt, 2016: 91).

Kitaplar yazıyor. Meselâ bir mürîd her gün, Cenâb-ı Peygamber ile görüşme kabiliyetine, derecesine yükselse, şeyhini almadan huzur-i Rasûlullah'a giderse sû-i edeb olur. Dâima, insan meşâyihine teveccüh ve râbita etmek lazım (Öğüt, 2016: 91).

Hacı Ömer Hüdâyî Baba Hazretleri buyurmuş ki: *Nereye giderseniz gidin, hangi meşâyihle görüşürseniz görüşün. Beni râbitaya, teveccühe alın* demiş. İnsan bir yere bağlandımı, itikat etmeli, sâbit kadem olmalı (Öğüt, 2016: 95).

Evlâdlarım biz itikad eden, seven, muhabbet edenler ve bizi arayıp teveccüh ve râbitâ-yı kalb edenler ve derslerine devam edip yapanlar ile, Allah Celle Celâluhu Hazretleri'nin yardımı ile inşaallah beraberiz uzak değiliz. Bu hissiyat katına göre bud kurb müsavidir. Sağlam ve şart ile çalışan mürid her zaman feyzini alır. Mahrûm kalmaz. Hali bozuk olan tâlibin teveccüh ve râbitasında, rûhu yolda kalır. Şeyhine yetişemez. Onun için hakkıyla feyzini alamaz. Onun için itikat ve amelini düzeltmek, şariat ve tarîkatın şartlarına ve emirlerine tamamen riayet lazımdır (Öğüt, 2016: 171).

Ve bize teveccüh edeceksin, râbitaya alacaksın, bizi karşına alacaksın, kalbini benim kalbimin altına tutacaksın. Feyz-i İlâhînin gelmesini muntazaman bekleyeceksin (Öğüt, 2016: 117).

Şeyhini gördünse bizzat şeyhini hatırlarsın karşında, fotoğrafını gördüyse, fotoğraftaki şekliyle hatırlarsın, şeyhim karşımda duruyor diye böyle. Rûhu gelir, yanımda dersin, hayalini kaybedersen yine alırsın, yine hatırlarsın (Öğüt, 2016: 120).

Râbita olmazsa zaten insan feyz alamaz. Bak yoldaki tel, elektrik hattına, tel bağlamazsan belediyeden ruhsatı almazsan eve ceryân gelir mi gelmez. Şeyhini böyle dizbediz karşına almışsın. O, söylüyor sen de beraber söylüyorsun, ders okurken. O, *esteğfirullah elhamdulillah* diyor, sen de beraber diyorsun. O, *salevât-ı şerîfe* okuyor, sen de beraber okuyorsun. O, *lâilâhe illellah* diyor sen de beraber *lâilâhe illellah* diyorsun. Onu karşında hazır bileceksin. Evvel Allah, hazır, nazır, görüyor diyeceksin. Ondan sonra, Rasûlullah Efendimiz, ondan sonra, Pîrim, hâzır rûhâniyeti. Şeyhimin de rûhu hâzır, görüyorlar (Öğüt, 2016: 120).

Aynada bir güneş doğsa, aynada görünür mü, görünür tabii! O aynadaki güneşe teveccüh edersen, onun, aynanın camına çerçevesine mi, yoksa aynaya düşen güneşe mi teveccüh edersen, güneşe, güneşe tabii! İşte, meşâyıhın kalbi de bir aynadır. Allah'ın aynasıdır. Allah'ın esmâsının, sıfat tecellîsi, zât tecellîsi vardır. Şeyhinin ayine-i kalbine teveccüh edersen, o aynadaki nûr, senin de kalbine akseder. Şu âyine, güneş burada. Güneşin karşısına âyineyi tutarsan ne olur, güneş görünür değil mi? Şeyhinin kalb âyinesi de böyle. Feyz, senin âyine-i kalbine akseder (Öğüt, 2016: 120).

Rabita câizdir. Ehl-i sünnet ve'l-Cemâat mezhebinin âlimlerinin hepsi kabul etmişlerdir. Bâzı cahiller, münkirler kabul etmemişler, inkar etmişlerdir (Öğüt, 2016: 120).

Karşımda duruyor diye sol tarafta sol kalbin altında tutacaksın, rabt edeceksin. Allah'tan, Rasûlü'nden, pirlere gelir feyz oraya, oradan da senin kalbine. Çeşmenin önüne testiği tutarsan su gelir. Testiği tutmazsan su gelir mi gelmez! Râbita-yı kalbî ile dâim şeyhini hatırla. Nerede olursa olsun, râbita ettin mi derhal şeyhinin rûhu gelir. Bir teveccüh yaptın mı, râbita yaptın mı, aynı rûhun sana benzer, gelir rûhun şeyhin rûhuna çarpar. Derhâl oraya koşar yetişir, oraya. Ders mi çekiyor, himmet mi istiyor, dua mı istiyor, ne yapıyor, oraya yetişir himmet eder. O yetişmese onun şeyhi yetişir, pîri yetişir, dua eder, himmet eder. Uzak yakın yok (Öğüt, 2016: 120).

Büyükler der ki: *Der Yemenî pîş-i meni, Pîş-i meni der Yemenî*

Bizi seven, bize itikad edenler, Yemende de olsa gözümüzün önündedir. Bizi sevmeyen, itikad etmeyen de gözümüzün önünde olsa Yemen kadar uzak demişler. Uzak yakın yok, rûh için, meşâyıh için. Nasıl râbita edersen, her hangi mürid olursa olsun, râbita etti mi onun rûhu kendine benzer, meşâyıha gelir çarpar. Kimin rûhuysa, kendine benzer. O meşâyıh derhâl ona yetişir, yıldırım gibi yetişir, oraya. Ama râbitayı kuvvetli yaparsa, itikadı, râbitası, sevgisi, muhabbeti varsa. Yoksa, yetişmez (Öğüt, 2016: 120-121).

Şeyhinin şeklini, zahirde görmemişse, fotoğraftaki hayâlini, şeklini hayâl eder. Dizbediz, alınbealına vermiş, elini tutmuş, şeyhim söylüyor, ben de söylüyorum diye. Ders okuyorum diye, bu şekilde râbîta eder. Uzak, yakın, meşâyih yetişir. Derhâl yetişir oraya, meşâyih rûhu. Ders mi çekiyor, himmet mi istiyor, dua mı istiyor, yetişir, dua eder. Elinden geleni yapar. Uzak yakın yoktur. Hayâl edecek, yâ şeklini yâ kendini yâ fotoğrafını, hem fotoğraflarını hatırlayıp elini tutmuş, alnını alnına vermiş, şeyhim söylüyor, ben de söylüyorum, beraber okuyoruz deyip okuyacak (Öğüt, 2016: 121).

Yâ Bâz yâ Gavse'l-Âzâm, eş-Şeyh es-Seyyid Abdulkadir Geylânî
 Yâ Şeyh Abdurrahmân Hâlis Talebânî,
 Yâ Dede Osmân Avnî Baba,
 Yâ Hacı Ömer Hüdâyî Baba
 Yâ Hacı Muhammed Baba (Öğüt, 2016: 128).

2.7. Hacı Mustafa Hayri Baba Malatıyevînin Elyazmaları Arasında Bulunan Salat ü Selâmlar

Eûzübillahi mine's-Şeytânırracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

El-Fâtıha

İnnellahe ve melâiketehu yusallûne alennebiyyi. Yâ eyyühellezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.

Allahümme salli ve sellim ve bârik alâ Seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihi ecme'in.

Sübhâne rabbike rabbi'l-İzzeti ammâ yesîfûn. Ve Selâmun ale'l-Mürselîn. Ve'l-hamdü li'l-Lâhi Rabbi'l-Âlemîn.

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Rasûlellah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Habîbellah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Halîlellah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Nebiyyellah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Safiyyellah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Hayra halkıllah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Nûra Arşillah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Emîne vahyillah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Men zeyyenehullah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Men Şerrafehullah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Men Kerramehullah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Men Azzemehullah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Men Allemehullah

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Seyyide'l-Mürselîn

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ İmâme'l-Müttekîn

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Hâteme'n-Nebiyyîn

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Şefîa'l-Müznibîn

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Rahmeten li'l-Âlemîn

Es-Salâtü ve's-Selâmu aleyke yâ Rasûle Rabbi'l-Âlemîn

Salevâtullahi ve melâiketihî ve enbiyâihî ve rusûlihî ve hamelete arşihî ve cemî'i halkihî alâ Seyyidinâ Muhammedin ve âlihi ve sahbihi ecmeîn.

Eûzübillahi mine'ş-Şeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

El-Fâtiha

Allah ve melekler peygambere salât ediyorlar; ey iman edenler, siz de ona salât ve selâm okuyun (Ahzab 33/56).

Allahım! Efendimiz Muhammed'in ve âlinin ve ashâbının hepsinin üzerine salât ü selâmını ve bereketini indir.

Senin Rabbin; kudret ve şeref sahibi olan Rab, onların vasıflandırdığı şeylerden uzaktır, yücedir. Selâm peygamberler üzerine olsun. Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allahu Teâlâ'ya mahsustur (Saffat 37/180-182).

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın Rasûlü!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın Habibi!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın Halîli!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın Nebîsi!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın seçtiği zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın halk ettiklerinin en hayırlısı olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın arşının nûru olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın vahyinin emîni olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın müzeyyen kıldığı zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın şerîf kıldığı zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın mükerrem kıldığı zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey muazzam Allah'ın müfehham kıldığı zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Allah'ın bütün ilimleri öğrettiği zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey cümle enbiyâ ve mürselînin ulusu olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey takvâ sâhiplerinin imâmı olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Nebîlerin sonuncusu olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey günâhkârların şefâatçısı olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey âlemlere rahmet olan zât-ı şerîf!

Salât ve selâm senin üzerine olsun ey Rabbu'l-Âlemîn'nin Rasûlü!

Allah'ın, meleklerinin, enbiyâsının, rusûlünün, arşını taşıyan meleklerinin ve bütün mahlûkâtının salât ve selâmı, bizim seyyidimiz Muhammed Mustafâ ile bütün âl ve ashâbının üzerine olsun!

Bismillâhirrahmânirrahîm

Allahüme! al efdale salevâtike ebedâ ve enmâ berekâtike sermedâ ve ezkâ tahiyyâtike fadlen ve adedâ. Alâ eşrefi'l-Halâiki'l-İnsâniyyeti ve mecmei'l-Hakâiki'l-Îmâniyyeti ve Tûri't-Tecelliyâti'l-İhsâniyyeti ve mehbidi'l-Esrâri'r-Rahmâniyyeti ve arûsi'l-Memleketi'r-Rabbâniyyeti ve vâsitati ikdi'n-Nebiyyîn ve mukaddimi ceyşi'l-Mürselîn ve kâidi rakbi'l-Enbiyâi'l-Mükerremîn ve efdali'l-Halkı ecmeîn, Hâmili livâi'l-İzzi'l-E'lâ ve mâlik-i ezimmeti'l-Mecdi'l-Esnâ, şâhid-i esrâri'l-Ezelî ve müşâhidi envâri's-Sevâbiki'l-Üveli ve tercümâni lisâni'l-Kıdemî ve menbei'l-İlmi ve'l-Hilmi ve'l-Hikemi, mazhari sırri'l-Cûdi'l-Cüziyyi ve'l-Külliyi ve insâni ayni'l-Vücûdi'l-Ulviyyi ve's-Sufliyyi (rûhi cesedi'l-Kevneyn) (üç defa okunacak) ve ayni hayâtî'd-Dâreyn, el-Mütehattakı bi e'lâ rutebi'l-ubûdiyyeti ve'l-Mütehallıkı bi ehlâkı'l-Makâmâtî'l-İstifâiyyeti, el-Halîl el-E'zâm Ve'l-Habîbi'l-Ekrem Seyyidînâ Muhammedinibni Abdillahirabi Abdil-Muttalib ve alâ sâiri'l-Enbiyâi ve'l-Mürselîne ve alâ melâiketike'l-Mukarrabîne ve alâ ibâdillahi's-Sâlihîne min ehli's-Semâvâtî ve'l-Erzîne, küllümâ zekereke'z-Zâkirüne ve ğafele an zikrike'l-Ğâfilüne ve sellim ve radiyellahu an eshâbi Rasûlillâhi ecmeîn.

Bismillâhirrahmânirrahîm

Allahım! En üstün salevâtını ebedî olarak ve en nemâlî bereketlerini dâimî olarak ve en arınmış tahiyyatını fazilet ve adet olarak;

İnsan olarak yaratılmışların en şereflişi, îmân hakikatlerinin toplandığı yer, ihsân tecellîlerinin Tûr-i Sînâsı, Rahmânî sırların toplanma yeri. Rabbânî memleketin arûsu, nebîler gerdanlığının ortasındaki mücevher, rasûller ordusunun öncüsü, mükerrem enbiyâ kervânının yol göstericisi, bütün yaratılmışların en üstünü, en yüce izzet sancağının taşıyıcısı ve en yüce izzet ve şeref dizginlerinin sâhibi, ezeli sırların şâhidi, önceden tecellî eden nurların müşâhidi, kıdem lisânının tercümânı, ilim, hilm ve hikmetlerin kaynağı, cüz'î ve küllî cûd sırrının mazharı, ulvî ve süflî vücûdun, insanın tâ kendisi, iki âlem cesedinin de rûhu, iki dünyâ hayatının aynı, kulluk rutbelerinin en yücesi ile mütehakkık, seçkin makamların ahlâkı ile ahlâklanmış, en büyük halîl, en keremli sevgili, seyyidimiz, Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed'in üzerine ve diğer nebîlerin ve rasûllerin üzerine ve senin mukarreb meleklerinin üzerine ve sen'in arzlar ve semâlar ehlinden olan sâlih kulların üzerine kıl!

Zâkirlerin seni zikrettiği, ğâfillerin senin zikrinden gaflet ettikleri müddetçe ....
ve selâm et yâ Rabbî!

Ve Rasûlullah'ın bütün ashâbından razı ol!

KAYNAKÇA

- Geylânî, A. (1971). *el-Gunye li Tâlibi Tarîkı 'l-Hak I-II*, Beyrût, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- Geylânî, A. (1988). *el-Fethu'r-Rabbânî ve'l-Feyzu'r-Rahmânî*. Cîze Mısır: Dâru'l-Me'ârif.
- Geylanî, A. (1276). *Mektûbât*, Ter. Refet Süleymân, İstanbul: Takvîmhâne-i Âmire Matbaası.
- Hasbî S. (1300), *Kitâb-ı Mirkât-ı Merâtib-i İlm-i Ledünnî fî Menâkıb-ı Abdülkâdir Geylânî*, İstanbul: Matbaatül Osmâniyye.
- Haydârîzâde İ. (1327). Abdurrahmân Hâlis'in Biyografisi, *Tasavvuf*, 4: 4-5.
- Hilmi, M. (2007a). *Kutbu'l-Ârifîn, Gavsi'l-Vâsilîn, Mürşid-i Âzam ve Pîr-i Mufahham Olan, Tarîkat-ı Âliyye-i Kâdiriyye Hulefâsından ve Harput Velâyet-i Celîlesi Eşrâfından Seyyid Şeyh Hacı Ömer Hüdâyî Kuddise Sırrahu'l-Âlî Hazretleri'nin Tercüme-i Hâli ile Menâkıb-ı Celîleleri* (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle), Elazığ, Kövenk, Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde
- Hilmi, M. (2007b). *Risâle-i Hüdâiyye* (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle), Elazığ, Kövenk, Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde
- Hocazâde, A.H. (1318). *Hadîkatü'l-Evliyâ, II*, İstanbul: Şirket-i Mürettebiye Matbaası.
- Hüdâyî, Ö. (2007a). *Dîvân-ı Hüdâyî Kuddise Sırrahu'l-Âlî* (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle), Elazığ, Kövenk, Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde.
- Îzûlî, Muhammed Emîn. *İcâzetnâme*. Muharrem Ayı 1909. Elâzığ Kövenk Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde.
- Karakaş, M. (1996). *Şanlıurfa Evliyâ ve Âlimleri*, Şanlıurfa: Güneydoğu Matbaacılık.
- Kâdirî, İ. (t.s.) *el-Füyûzâtü'r-rabbâniyye fî evrâdî'l-kâdiriyye*. Mısır: Şirketü Mektebeti ve Matbâati Mustafâ el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihi.
- Kerkûkî, A. H. (1284). *Kitabu'l-Meârif fî Şerh-i Mesnevî-i Şerîf*, İstanbul: Rızâ Efendi Basımhânesi.
- Kerkûkî, A. H. (1302). *Behcetü'l-Esrâr Tercümesi*, İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.
- Kurtoğlu, M. & Karakeçili E. (2015). Urfada Vakıf Kitaplar Üzerine Bir Değerlendirme, *Vakıflar Dergisi* 43 -Haziran, 127-141.
- Nabî, Y. (1392). *Dîvân-ı Nâbî*, İstanbul: Şeyh Yahyâ Efendi Matbâası.
- Öğüt, M. H. (2016), *Hacı Mustafa Hayri Baba*, İstanbul: Mega Basım yay.
- Sirhindî, A. (t.s.), *Muarrabu'l-Mektûbât eş-Şerîfe el-Mevsûm bi'd-Düreri'l-Meknûât*, III, İstanbul: Sim Matb.
- Tâdifî, M. (t.s). *Kalâidu'l-cevâhir*. Mısır: Matba'atü Abdu'l-Hamîd.
- Vassaf, H. *Sefîne-i Evliyâ-i Ebrâr Şerh-i Esmâr-ı Esrâr: Silsile-i Tarîkat-ı Âliyye-i Kâdiriyye*. Süleymâniye Kütüphanesi. Yazma Bağışlar 2305-2309.
- Vicdânî, S. (1338-1340). *Tomâr-ı Turûk-ı Âliyyeden Silsilenâme-i Kâdiriyye*, İstanbul: Matbaa-i Âmire.

EKLER

٢٢	خالد بن الوليد
٢٣	سليمان بن عبد الملك
٢٤	معاوية بن أبي سفيان
٢٥	داود الطائي
٢٦	حبيب بن عتيق
٢٧	حسن البصري

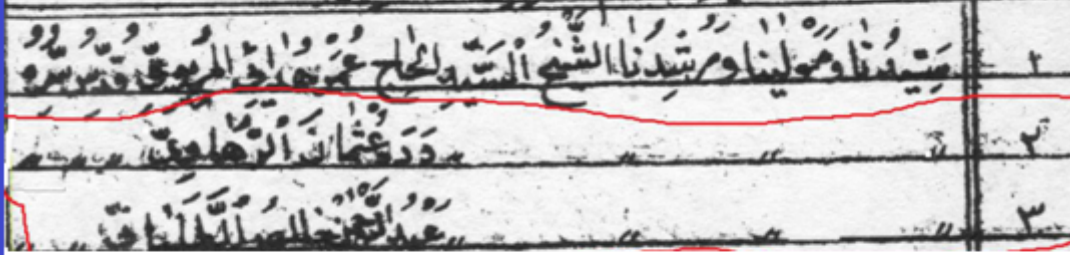
٢٨	إمام محمد بن علي بن أبي طالب
٢٩	حسن العسكري
٣٠	علي بن أبي طالب
٣١	محمد بن أبي طالب
٣٢	علي بن الرضا
٣٣	موسى الكاظم
٣٤	جعفر الصادق
٣٥	محمد الباقر
٣٦	زين العابدين
٣٧	حسين
٣٨	حسن
٣٩	علي
٤٠	حضرة محمد مصطفیٰ ﷺ

٢	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٣	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٤	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٥	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٦	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٧	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٨	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق
٩	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد الحاج محمد بن أبي الموفق

١٠	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١١	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٢	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٣	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٤	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٥	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٦	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٧	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٨	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
١٩	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
٢٠	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن
٢١	سيدنا مولانا وريثنا الشيخ السيد عبد الرحمن المحسن

1. Silsile-i Şerife-i Hâlisiyye (Hilmî, 2007b: 7a-7b-8a).

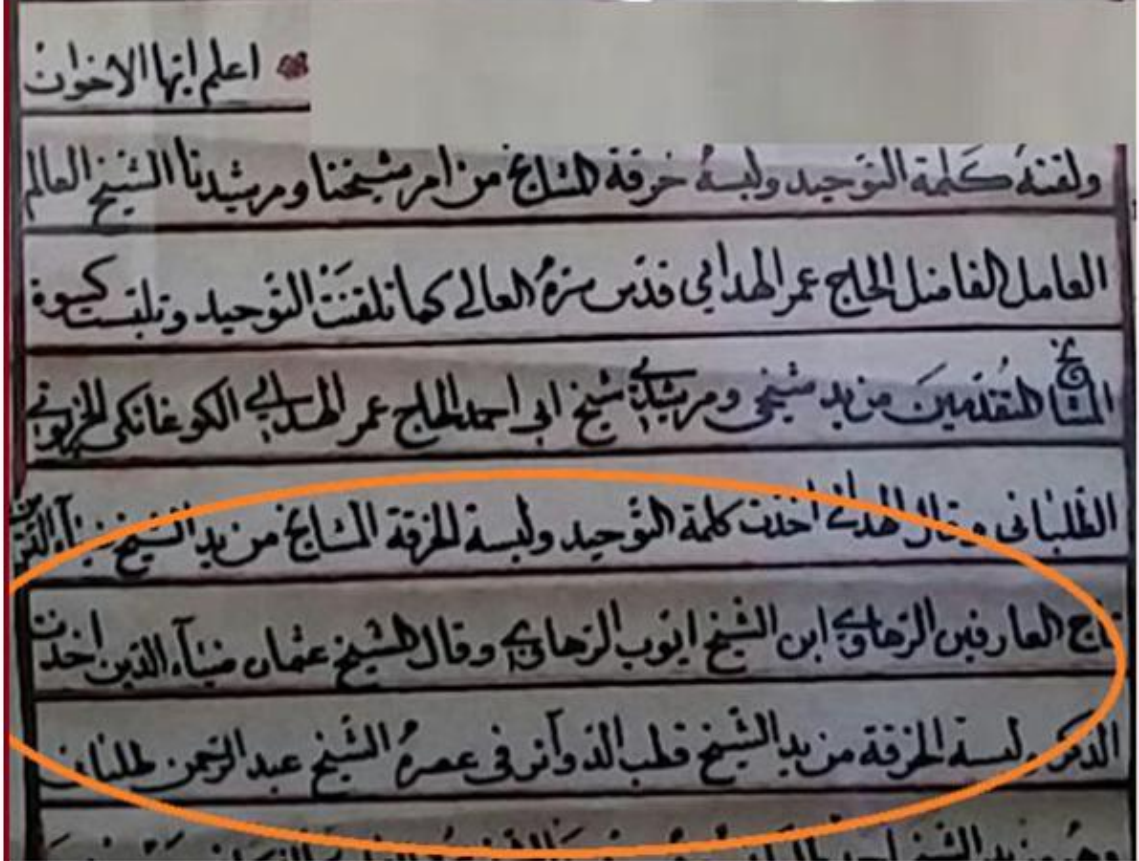
**Muharrem Sırrî'nin (k.s.) Risâle-i Hüdâiyye adlı Eserinde Hacı
Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfî**

- 1-Seyyidinâ Mevlânâ Eşşeyh Esseyyid el-Hâc Ömer Hüdâyî el-Mürüvi (k.s.)
- 2-Seyyidinâ Mevlânâ Eşşeyh Esseyyid Dede Osmân er-Ruhavî (k.s.)
- 3-Seyyidinâ Mevlânâ Eşşeyh Esseyyid Abdurrahmân et-Tâlibânî (k.s.)

2. Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Halîfelerinden Muharrem Sırrî'nin (k.s.) El Yazısı İle Silsile-i Şerîfe-i Hâlisiyye'den Abdurrahman Hâlis, Dede Osmân Avnî, Hacı Ömer Hüdâyî Bölümü (Hilmî, 2007b: 7a-7b-8a).

Muhammed Emîn İzûlî (k.s.) İcâzetnâmesinde, Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfî

Hüdâyî (k.s.) dedi ki: Ben, Şeyh Ziyaü'd-Din Tâcü'l-Ârifîn Rehavî'nin elinden kelime-i tevhîdi ahz ettim ve meşâyih hırkasını giydim

Osman Ziyau'd-Dîn der ki: Ben, asrında kutbu'd-devâir olan eş-Şeyh Abdurrahmân Tâlebânî'nin elinden, zikri ahz ettim ve hırkayı giydim

3. Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Halîfelerinden İzûlu Muhammed Emîn'in İcâzetnâmesinde Silsile-i Şerîfe-i Hâlisiyye'den Abdurrahman Hâlis, Dede Osmân Avnî, Hacı Ömer Hüdâyî Bölümü (Elâzığ Kövenk'de Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesi'nde).

Euzübillahi mineşşeytanirraciym_Bismillahirrahmanirrahıym

Silsile-i Şerife-i Qadiriyye_menba-ı feyz-i vel-Kemal

1. Seyyidel Evveliyne vef Ahiriyn Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi Ve Sellem

2. Ebu Haseneyn İmam Ali el-Mürteza Radiyallahu Teala Anhu.

3. Ebu Abdullah İmam Hüseyin (Radiyallahu Teala Anhu)
4. Ebu Muhammed İmam Zeynul Abidin (Radiyallahu Teala Anhu) 5.
5. Ebu Ca'fer İmam Muhammed Bakır (Radiyallahu Teala Anhu)
6. Ebu Abdullah İmam Ca'ferü es-Sadık (Radiyallahu Teala Anhu)
7. Ebül Hasen İmam Musa Kazım (Radiyallahu Teala Anhu)
8. Ebül Hasen İmam Ali er-Rıza (Radiyallahu Teala Anhu)

3-Eşşeyh Hasen Basri (Radiyallahu Anhu)
4-Eşşeyh Habib el-A'cemi (Kaddesellahu Sırrahu)
5-Eşşeyh Davud et-Tai (Kaddesellahu Sırrahu)

9. Eşşeyh Ma'ruf Ali el-Kerhi (Kaddesellahu Sırrahu Aziz) -6
10. Eşşeyh Seri es-sekati (Kaddesellahu Sırrahu Aziz) -7
11. Eşşeyh Cüneyd-i Bağdadi (Kaddesellahu Sırrahu Aziz) - 8
12. Eşşeyh Ebu Bekir Delf Bin Ca'fer eş-Şibli (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)- 9
13. Eşşeyh Abdulaziz et-Temimi (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)- 10
14. Eşşeyh Yusuf et-Tarsusi (Kaddesellahu Sırrahu Aziz) -11
15. Eşşeyh Yusuf el-Qurayşi el-Hakkari (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)- 12
16. Eşşeyh Mübarek Ali el-Mahzumi el-Bağdadi (Kaddesellahu Sırrahu)- 13
17. Pir-i Tarikat Gavs-ü Rabbil-alemiyn Eşşeyh Esseyyid
Muhyiddin Abdulkadir el- Geylani Bin Ebi Salih Musa Cengi Dost (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)- 14

18-Eşşeyh Esseyyid Abdurrezzak (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
19-Eşşeyh Esseyyid Osman el-Geylani (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
20. Eşşeyh Yahya El-Basri (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
21. Eşşeyh Nuruddin eş-Şami (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
22. Eşşeyh Abdurrahman el-Haselani (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
23. Eşşeyh Burhanuddin ez-Zenceri (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
24. Eşşeyh Esseyyid Muhammed Ma'sum el-Medeni (Kaddesellahu Sırrahu)
25. Eşşeyh Esseyyid Abdurrezzak el-Hamevi (Kaddesellahu Sırrahu)
26. Eşşeyh Esseyyid Muhammed Hüseyin el-Ezmirani (Kaddesellahu Sırrahu)
27. Eşşeyh Ahmed Hindi el-Lahuri (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
28. Eşşeyh Mahmud ez-Zengeni ed-Dalebani (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
29. Eşşeyh Ahmed ed-Dalebani (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)
30. Eşşeyh Esseyyid Ziyaüddin Abdurrahman Halis ed-Dalebani
(Kaddesellahu Sırrahu Aziz)

Eşşeyh Esseyyid Ebu Bekir Abdulaziz (Kaddesellahu Sırrahu)-15
Eşşeyh Esseyyid Muhammedün el-Hettak (Kaddesellahu Sırrahu)-16
Eşşeyh Esseyyid Şemsüddin (Kaddesellahu Sırrahu)-17
Eşşeyh Esseyyid Şerafuddin (Kaddesellahu Sırrahu)-18
Eşşeyh Esseyyid Zeynuddin (Kaddesellahu Sırrahu)-19
Eşşeyh Esseyyid Veliyuddin (Kaddesellahu Sırrahu)-20
Eşşeyh Esseyyid Nuruddin (Kaddesellahu Sırrahu)-21
Eşşeyh Esseyyid Hüsamuddin (Kaddesellahu Sırrahu)-22
Eşşeyh Esseyyid Yahya (Kaddesellahu Sırrahu)-23
Eşşeyh Esseyyid Ebu Bekrin El-Bağdadi (Kaddesellahu Sırrahu)-24
Eşşeyh Esseyyid Muhammed Derviş (Kaddesellahu Sırrahu)-25
Eşşeyh Esseyyid Zeynuddin (Kaddesellahu Sırrahu)-26
Eşşeyh Esseyyid Mustafa el-Bağdadi (Kaddesellahu Sırrahu)-27
Eşşeyh Esseyyid Süleyman el-Bağdadi (Kaddesellahu Sırrahu)-28
Eşşeyh Esseyyid Ali el-Bağdadi (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)-29
Eşşeyh Esseyyid Eyyüb Urfevi (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)-30

31. Eşşeyh Esseyyid Dede Osman Avni Baba Urfevi (Kaddesellahu Sırrahu)-31
32. Eşşeyh Esseyyid Hacı Ömer Hüdayi Baba Köğengi (Kaddesellahu Sırrahu)-32
33. Eşşeyh Esseyyid Hacı Muhammed Baba Kürki (Kaddesellahu Sırrahu Aziz)-33
34. Eşşeyh Esseyyid Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevi_34

Tariqat-ı Aliyye-i Qadiriyye Mesayihinden Hadimul Fuqara Eşşeyh Esseyyid
Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevi

5 . Dede Osman Avni Rühâvî'nin Hâlisiyye Ekolünde Mürşîdî'nin Abdurrahman Hâlis Kerkûkî, diğer bir ekolde Eyyüb Urfevî olduğunu belirten Elyazması Silsilenâmenin Sadeleştirilmiş Hâli (Ömer Necâti Arşivinden).

الشَّيْخُ أَحْمَدُ هِنْدِي اللَّاهُوتِي ، الشَّيْخُ السَّيِّدُ ضِيَاءُ الدِّينِ
عَبْدُ الرَّحْمَنِ خَالِصُ طَلَبَانِي قَدَّسَ اللَّهُ أَسْرَارَهُمْ . وَآلِي
أَرْوَاحِ الشَّيْخِ السَّيِّدِ سُلَيْمَانَ الْبَغْدَادِي ، الشَّيْخِ السَّيِّدِ
عَلِيِّ الْبَغْدَادِي الشَّيْخِ السَّيِّدِ دَدَمُ عُثْمَانَ عَوْنِي بَابَايِ
أَوْزَفَهْ وَيِ الشَّيْخِ السَّيِّدِ حَاجِي عَمَرُ هُدَايِي بَابَايِ
كُوغْنَكِي الشَّيْخِ السَّيِّدِ حَاجِي مُحَمَّدُ بَابَايِ كُوْرَكِي
وَالشَّيْخِ السَّيِّدِ حَاجِي مُصْطَفَى خَيْرِي بَابَايِ مَلَاطِيَهْ وَيِ

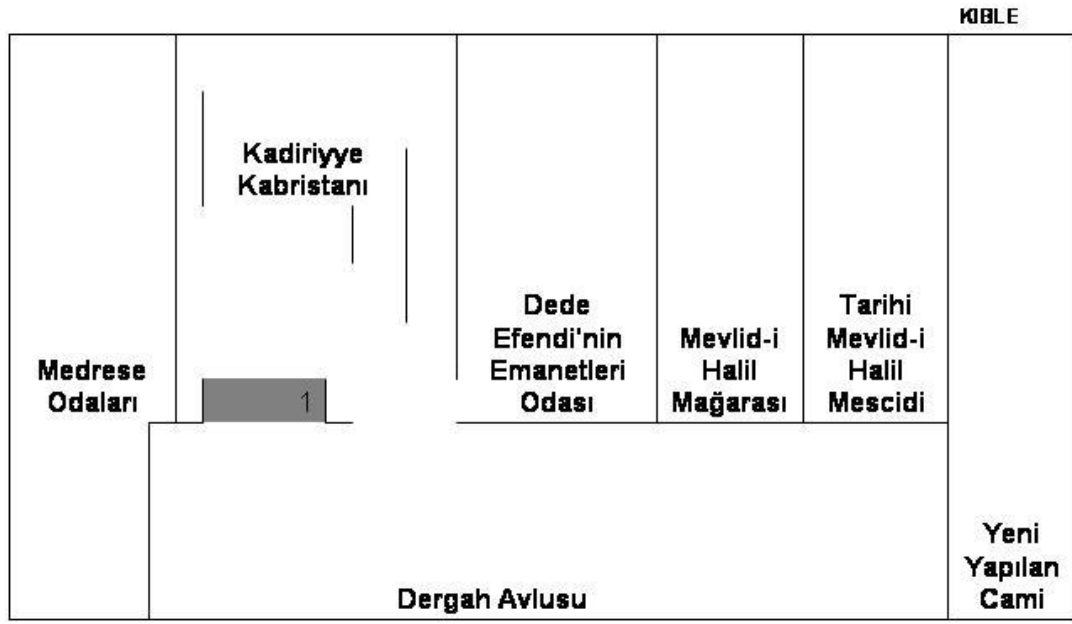
6. Silsile-i Şerîfe-i Hâlisiyye (Öğüt, 314-315).

خالصیه	
[الشيخ (ضياء الدين عبدالرحمن خالص الطالباني الكركوكي) به منسوبدر]	
لمسله سی	
۱۷ —	پیر طریقت سید عبدالقادر کیلانی رضی الله عنه — ۱۴
۱۸ —	جمال العراقی الشیخ سید عبدالرزاق قدس الله سره — ۱۵
۱۹ —	الشیخ عثمان الجبلی - یعنی : کیلانی - — ۱۶
۲۰ —	الشیخ یحیی البصری قدس الله سره — ۱۷
۲۱ —	نور الدین الشامی » — ۱۸
۲۲ —	عبدالرحمن الحسینی » — ۱۹
۲۳ —	برهان الدین الزنجری » — ۲۰
۲۴ —	سید محمد معصوم المدنی » — ۲۱
۲۵ —	سید عبدالرزاق الحموی » — ۲۲
۲۶ —	سید محمد حسین الازمیرانی » — ۲۳
۲۷ —	احمد الهندی اللاهوری » — ۲۴
۲۸ —	عمود الزنکنی طالبانی » — ۲۵
۲۹ —	احمد الطالبانی الکركوكی » — ۲۶
۳۰ —	صاحب الطریقه ضیاء الدین عبدالرحمن الطالبانی » — ۲۷

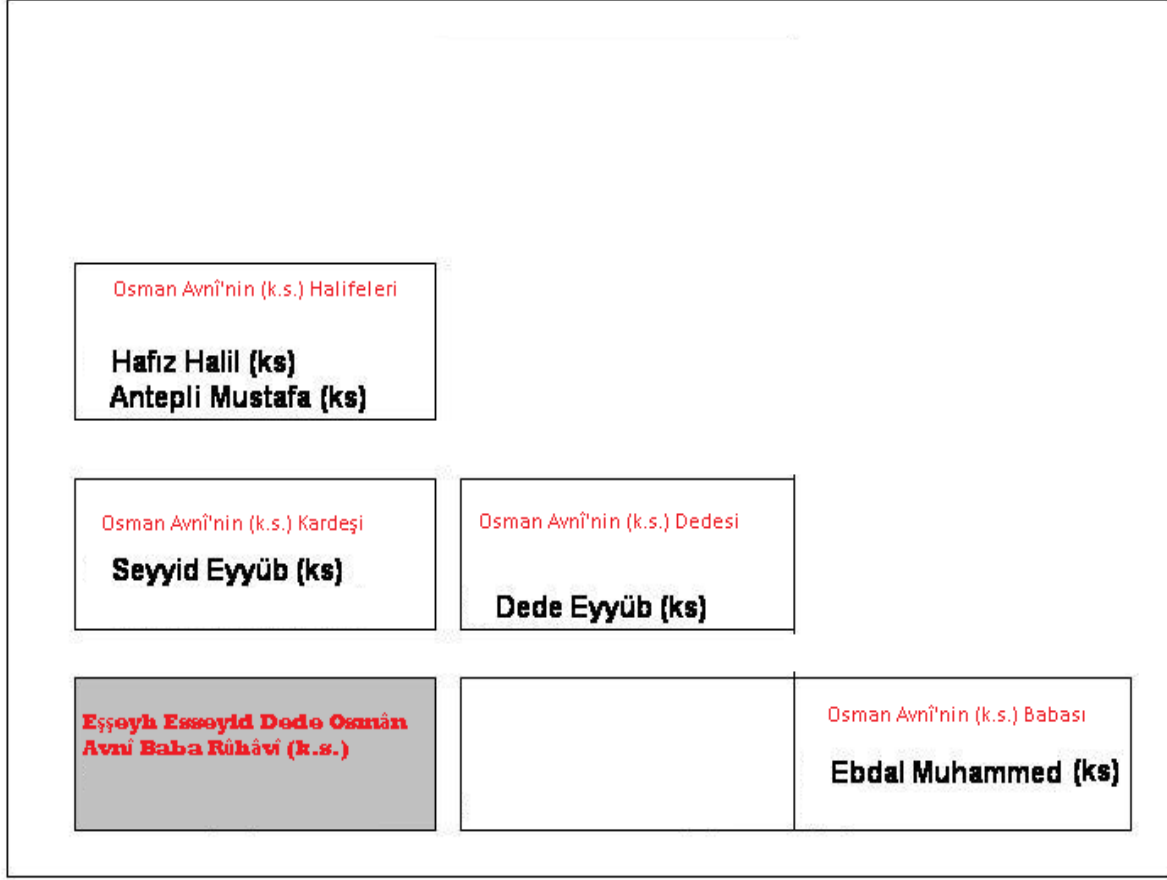
(Vidânî, Tomâr-ı Turûk-ı Âliyyeden Silsilenâme-i Kâdiriyye, 56-57.)

7. Silsile-i Şerîfe-i Hâlisiyye (Vidânî, 1308-140: 56-57).

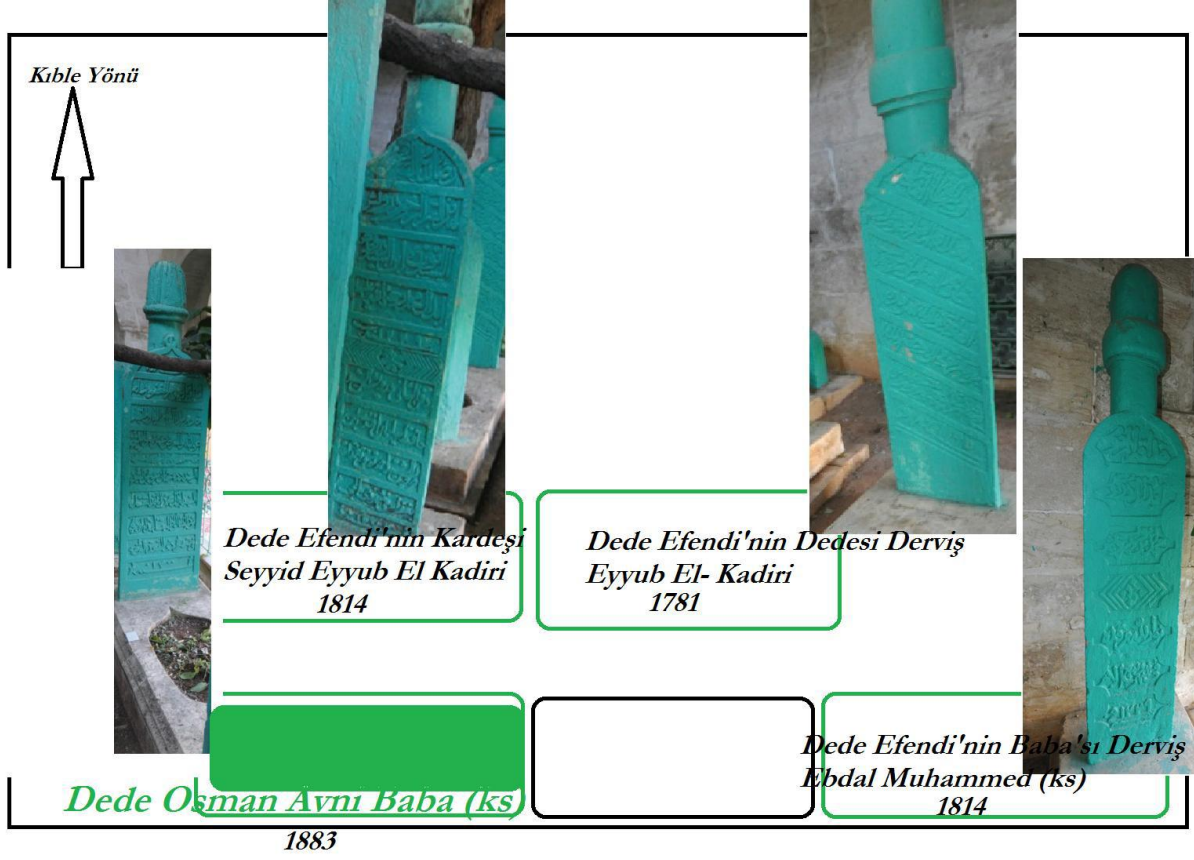
Dergah

8. Dede Osmân Avnî Baba (k.s.) Dergâhının Genel Yerleşim Şeması
(Ömer Necâtî Arşivinden)

9. Dede Osmân Avnî Baba (k.s.) Dergâhındaki Kabristânda Bulunan Meşâyih-i Kâdiriyye (Ömer Necâtî Arşivinden)

**10.Dede Osmân Avnî Baba (k.s.), Kardeşi, Babası ve Dedesinin Kabristândaki Yerleri
(Ömer Necâtî Arşivinden)**

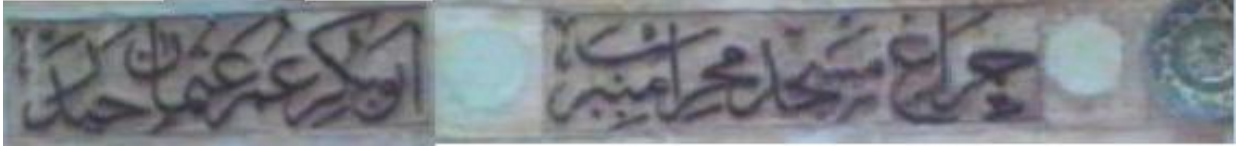

11. Dede Osmân Avnî Baba'nın (k.s.) Ayakucu Dikmesi
(Ömer Necâtî Arşivinden)

12. Dede Osmân Avnî Baba'nın (k.s.) Kabr-i Şerîfi (Ömer Necâtî Arşivinden)

“Cerağ-ı mescîd u mihrâb u minber
Ebûbekir, Ömer, Osmân u Hayder.”

**13. Dede Osman Avnî Baba’nın (k.s.) Dergâhı’nın Dış Cephesindeki Kitâbe
(Ömer Necâtî Arşivinden)**

۵۹۹
رهانورد و غنا افندیك مولود حق الامانه وقف اینست اولین کتابک بر وجه ذر اسامی
واحد ازین قبیل سیاه اولد
بازم کلوم فریم بهر کلوم فریم نقد مرکب با صمد احمد و ترک عاشقیت کتاب
نیک نفع بر ارجح الارواح و بازم منافعالدا محمد پیچده از بدوت الافار
عقابه در ابراهیم ناطق الفیض نیک محمد به نقد فیضیه رساله ذکر الله خطیر لغات
یاد اولم و بنی هدیه نیک نقی شرف روح الامیاب بهر سید کیر زجیم حورث
منافعالدا مناقب سلاطه العارین اولد رفته بهر عارفان اکیلائی رسته العباد
مسیح الارباب برجه نقیات مناقب جلوه البزوفی نیک رفته بابکیم
رسول وقت النبی شوق کبر القیام عماد الاسلام مناقب خلافت فخر دور اولد
تیسیم العارین بازم محمد بهر کمال

02/21/19

در دو انگشت عرض و اعی کینه بر درک

من جاري انظر في كتابه

- 15. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Mevlîd-i Halîl Dergâhı'nda 70 Yıl İrşâdda bulunduğuna Dâir Resmî Belge** (Karakaş, M. 1996: 121).

16. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Keşkölü (Ömer Necâtî Arşivinden)

17. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Şamdanlığı (Ömer Necâtî Arşivinden)

18. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Muini (Ömer Necâtî Arşivinden)

19. Dergahta Bulunan Sancaklardan Biri (Ömer Necâtî Arşivinden)

20. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Tesbihi

(Ömer Necâtî Arşivinden)

21. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Külâhı (Ömer Necâtî Arşivinden)

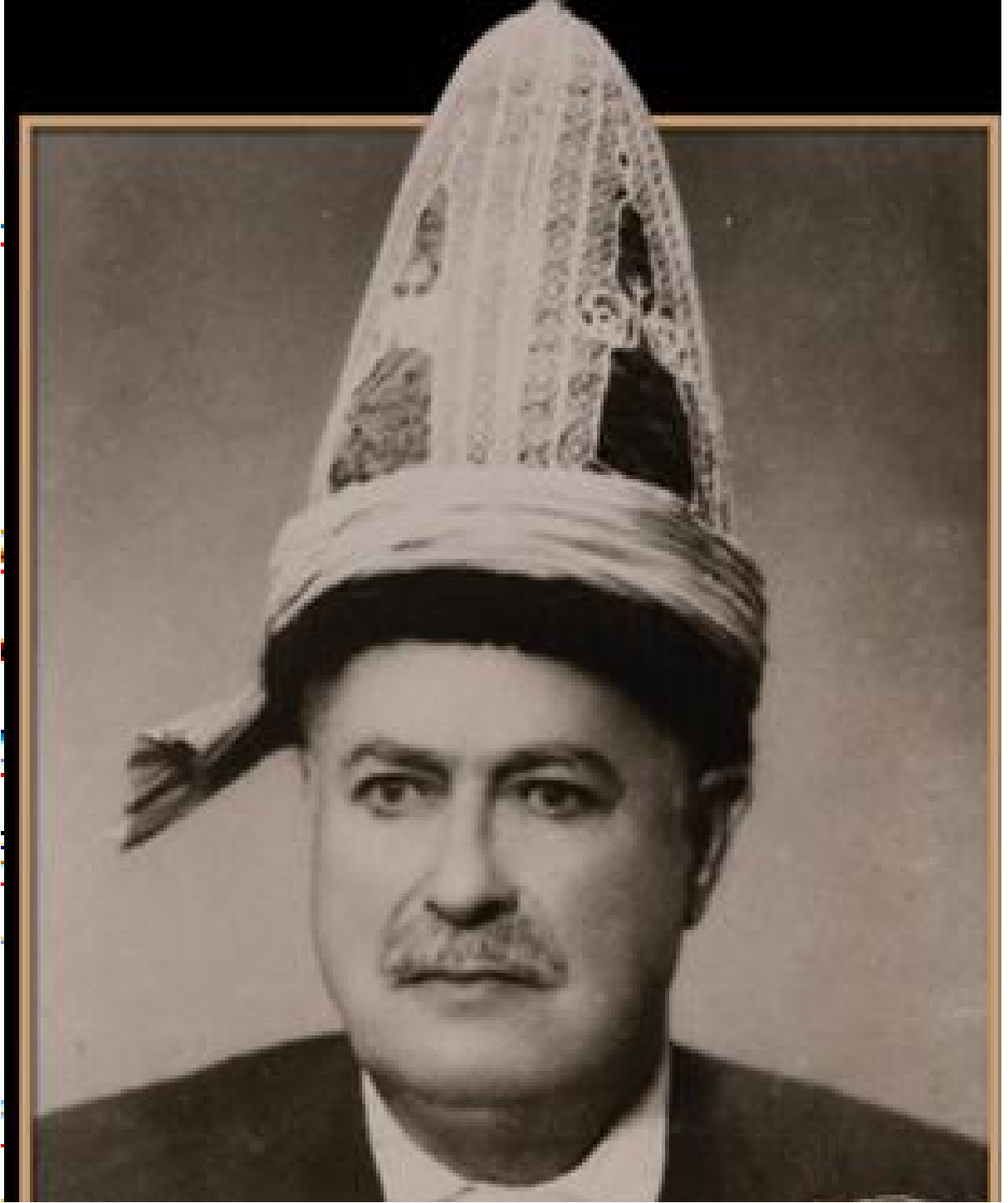

22. Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Tâcî (Ömer Necâtî Arşivinden)

Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Şemâil-i Şerîfi

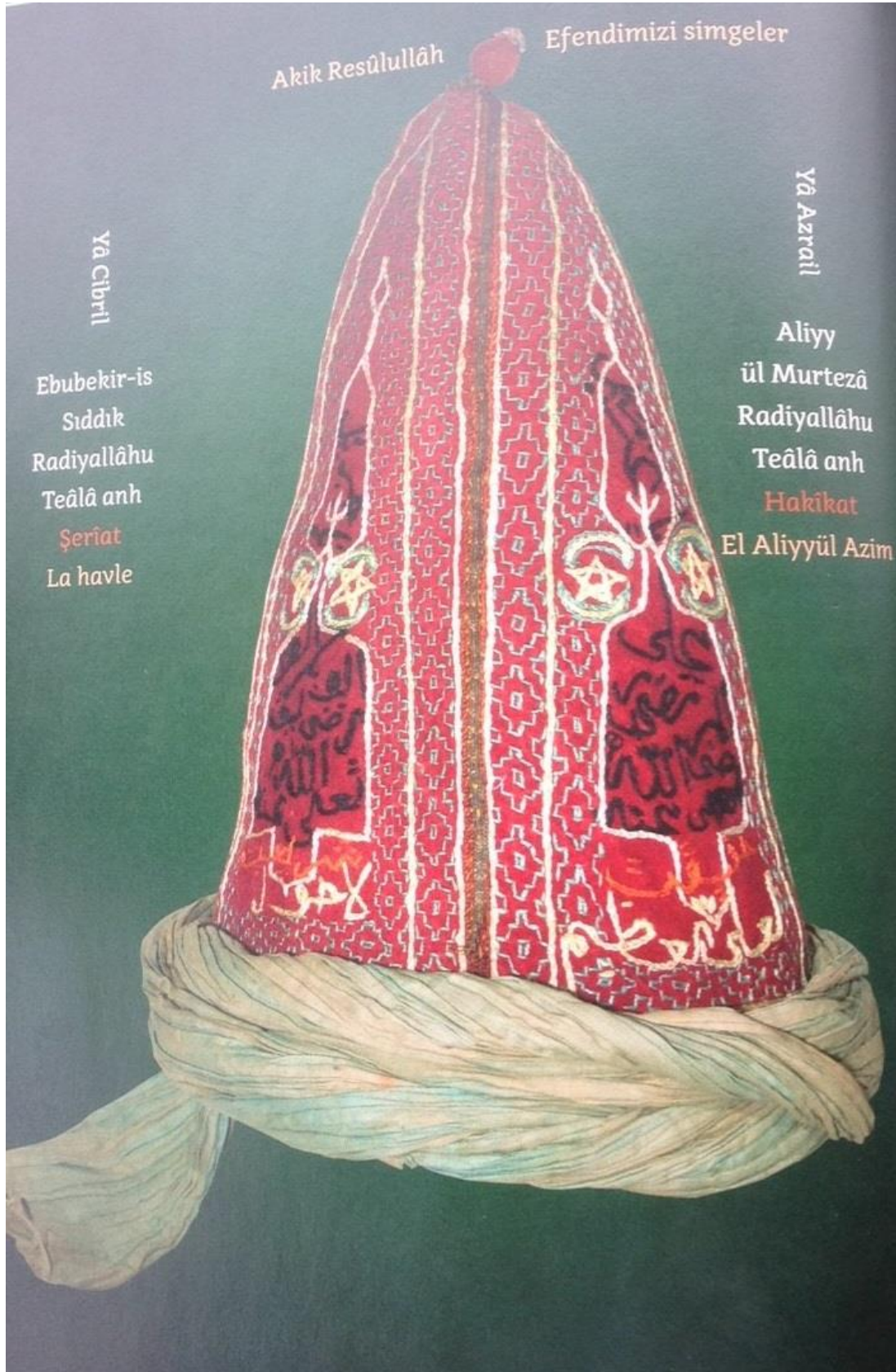

O orta boylu ve vücûdu güçlü idi. Ölçülü bir görünüşe sâhipti. “Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.), orta boylu, vücûdu güçlü, endâmı ölçülü, gâyet yiğit ve şecâatli olup ata binmekte mâhirdi. Şemâil-i şerifleri gâyet gökçek ve mütenâsib idi. Şöyle ki, orta boylu olup cemâat içinde mümtâz ve mehîb olurdu. Çehre-i şerîfi müdevver ve hûb idi. Vücûd-ı latîfi aslen mülehhem olup tecellî-i zâta mazhar olmağla lehmi nâbud ise de mülehhem görünürdü. Benzi beyaz olup biraz bal rengine mümâsil idi. Gözleri siyah ve turuncu olup gâyet câzib ve mütebassir idi. Sakal-ı Şerîfi ak ve uzunca idi. Saçları ak ve üçer örük sağ ve sol memelerine kadar salkar idi. Hâsılı Hudâsı onu gâyet hûb ve mütenâsibu'l-endâm olarak yaratmıştı. Re's-i saâdetine keçeden bir sivri külâh kor, üzerine yeşil sarık sarardı

24. Hacı Mustafa Hayri Baba (Öğüt, M. H. (2016). *Hacı Mustafa Hayri Baba*. İstanbul: Mega Basım Yayın).

25. Hacı Mustafa Hayri Baba'nın Tâcı_1 (Öğüt, M. H. (2016). *Hacı Mustafa Hayri Baba*. İstanbul: Mega Basım Yayın).

26. Hacı Mustafâ Hayri Baba'nın Tâc1_2 (Öğüt, M. H. (2016). *Hacı Mustafâ Hayri Baba*. İstanbul: Mega Basım Yayın).

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
 الْفَاتِحَه . اِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَيَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا . اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
 عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ . سُبْحَانَ
 رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ . وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ .
 وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ
 يَا رَسُولَ اللّٰهِ ... يَا حَبِيبَ اللّٰهِ ... يَا هَبِيبَ اللّٰهِ ...
 يَا نَبِيَّ اللّٰهِ ... يَا حُصَيْنِيَّ اللّٰهِ ... يَا خَيْرَ خَلْقِ اللّٰهِ ...
 يَا نُورَ عَرْشِ اللّٰهِ ... يَا أَمِينَ وَحْيِ اللّٰهِ ... يَا مَنْ رَزَقَهُ اللّٰهُ
 ... يَا مَنْ شَرَّفَهُ اللّٰهُ ... يَا مَنْ كَرَّمَهُ اللّٰهُ ... يَا مَنْ عَظَّمَهُ اللّٰهُ
 ... يَا مَنْ عَلَّمَهُ اللّٰهُ ... يَا سَيِّدَ الرُّسُلِ ... يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ ...
 يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ ... يَا شَهِيدَ الْمَدِينِ ... يَا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ
 ... يَا رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ وَمَلَائِكَتُهُ وَأَنْبِيَائِهِ
 وَرُسُلِهِ وَحَمَلَتُهُ عَرْشِهِ وَجَمِيعَ خَلْقِهِ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
 وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَاتِكَ أَبَدًا وَأَعْمَى رِيكَاتِكَ
 سِرْمَدًا وَأَزْكَى نِيَّتِكَ خُضْرًا وَعَدَمًا عَلَى
 الشَّرْقِ وَالْمَغْلَبِ الْإِنْسَانِيَّةِ وَمَجْمُوعِ الْحَقَائِقِ الْإِيمَانِيَّةِ
 وَطَوَارِقِ النِّيَّاتِ الْإِحْسَانِيَّةِ وَمُهَيْطِ الْأَسْرَارِ
 الرَّحْمَانِيَّةِ وَرُؤُوسِ الْمَحْكَمَةِ الْوَرْدَانِيَّةِ وَوَسْطَةِ
 عَقْدِ النَّبِيِّينَ وَمَقْدَمِ جَيْشِ الْمُرْسَلِينَ وَنَدَى
 رُكْبِ الْأَنْبِيَاءِ الْمَكْرَمِينَ وَأَفْضَلَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ
 جَاهِلِ لَوْلَا الْعَزَّ الْأَعْلَى وَمَالِكَ أَرْمَةِ الْمَجْدِ
 الْأَسْنَى شَاهِدِ اسْرَارِ الْأَزَلِ وَمُشَاهِدِ
 أَنْوَارِ السَّوَابِقِ الْأَوَّلِ وَرُحْمَانِ لِسَانِ الْقَدِيمِ
 وَمَنْبَعِ الْعِلْمِ وَالْحِكْمِ وَمُظَاهِرِ سِرِّ الْخُودِ الْمُبْرَقِ
 وَالْقَلْبِ وَأَنَانِ عَيْنِ الْوُجُودِ الْعَلَوِيِّ وَالسَّعْيِ
 رُوحِ جِسْدِ الْكَوْنَيْنِ وَعَيْنِ حَيَاةِ الدَّائِرِ
 لَمْ تَقْ بَاعِلَى رَتَبِ الْعُودَةِ وَالْمُتَوَكِّلِ

يَا خَلِيقَ الْمَقَامَاتِ الْأَصْطِفَائِيَّةِ الْخَالِيَةَ بِالْإِعْظَامِ
 وَالْجَبِيبِ الْأَكْرَمِ سَيِّدَنَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَعَلَى سَائِرِ الْأَنْبِيَاءِ الْمُرْسَلِينَ
 وَعَلَى مِلَّةِ نَبِيِّكَ الْمُقَرَّبِينَ وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ
 مِنْ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَآهْلِ الْأَرْضِينَ كُلِّهَا ذَكَرَكَ
 الذِّكْرُونَ وَغَفَلَ عَنْ ذِكْرِكَ الْفَاطِمُونَ وَتَسْلَمُ
 وَرَضَى اللَّهُ عَنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ أَجْمَعِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَدْنَى أَهْلِ أَخْفَرِ صُلْبَاتِنِ أَيْدِي رَأْيِي بِرَحْمَتِكَ لِسِرِّ مَلَأَ وَرَأْيِي
 تَحْيَاكَ خَفِيَّةً وَوَعْدًا عَلَى شَرَفِ الْوَلَدِ الْإِنْسَانِيَّةِ وَمَحْيَا لِقَائِكَ
 الْإِيمَانِيَّةِ وَطُورِ الْقِيَمَاتِ الْإِحْسَانِيَّةِ وَمَهَبِ الْأَنْسَرِ الرَّحْمَانِيَّةِ
 وَغَرَسِ الْمَمْلَكَةِ الرَّبَّانِيَّةِ وَوَسِطَةِ عِزِّ النَّبِيِّينَ وَمَقْدَمِ حَيْثُ
 الْمُرْسَلِينَ وَتَوَاتُرِ كَلَامِ الْأَنْبِيَاءِ الْمَكْرَمِينَ وَفِعْلِ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ
 حَالِ لَوْلَا الْقُرْآنُ الْأَعْلَى وَمَالِكِ أَدَمَةَ التَّجْدِ الْأَسْنَى شَاهِدِ
 أَسْرَارِ الْأَرْزَاقِ وَمُشَاهِدِ الْوَارِثَاتِ الْأَوَّلِ وَرَحْمَانِ لِسَانِ
 الْقَدَمِ وَمَنْبِجِ الْعِلْمِ وَتَحْلِيمِ الْحَكْمِ مَقْصِدِ الْوُجُودِ وَنُجُودِ الْوُجُودِ
 وَأَنْشَانِ عَيْنِ الْوُجُودِ الْعُلُوفِ وَالسَّخَايَةِ (رُوحِ جَسَدِ الْوُزْنِ)
 ثَلَاثًا وَعَيْنِ حَيَاةِ الدَّارَيْنِ الْتَحْقِيقِ بِأَعْلَى رُتَبِ الْبُورِيَّةِ
 وَالْمُتَحَقِّقِ بِأَخْلَاقِ الْمَقَامَاتِ الْأَصْطِفَائِيَّةِ الْخَلِيلِ الْأَعْظَمِ
 وَالْحَبِيبِ الْأَكْرَمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
 وَعَلَى سَائِرِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى مَلَائِكَتِكَ وَالْمُقَرَّبِينَ
 وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الْقَالِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَأَهْلِ الْأَرْضِينَ كُلِّهَا
 ذَكَرَكَ الْمَذْكُورُونَ وَغَفَلَ عَنْ ذِكْرِكَ الْغَافِلُونَ وَنَسِيتُمْ وَرَفَى اللَّهُ
 عَنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ أَجْمَعِينَ

الَّتِي أَجْعَلُ أَفْضَلَ مَهْوَاتِكَ أَبَدًا وَأَنَا بِرُكَايَاكَ
سَرْمَدًا وَأَزْكَاءَ تَحِيَّاتِكَ فَضْلًا وَعَدَدَ أَعْلَى أَشْرَفِ
الْمَخْلُوقِ إِلَيْكَ نَسَائِكَ وَتَجَمُّعِ الْحَقَائِقِ الْإِبْرَاهِيمِيَّةِ وَظُهُورِ
التَّجَلِّيَّاتِ الْإِحْسَانِيَّةِ وَمَوْجِئِ أَشْرَارِ الرَّحْمَةِ
وَعُزُوفِ الْمَمْلُوكَةِ الرَّبَّانِيَّةِ وَوَسِيلَةِ عَقْدِ الْبَيْتِ وَ
تَقْدِيمِ جِيشِ الْمُرْسَلِينَ وَقَاعِيدِ رَبِّهِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ
وَأَفْضَلِ الْخَلْقِ الْمُخْتَصَرِ . حَالِ لَوَاءِ أَلِيَّةِ الْإِعْلَاءِ وَمَلَا
أَرْقَةِ الْمَجْدِ الْأَشْنَى أَوْ سَيِّدِ أَشْرَارِ الْأَزَلِ وَشَاحِدِ
أَنْوَارِ سَوَاقِ الْأَوَّلِ وَتَرْجَمَانِ لِسَانِ الْقَدِيمِ وَصَنِيعِ الْعَالَمِ
وَالْحَالِمِ وَالْحَكَمِ . وَنَظَرِ سِيرِ الْخَوْدِ الْخَزِينِيِّ وَالْكَلْبِ
وَأَيْسَانِ عَيْنِ الْوُجُودِ الْقَلْبِيِّ وَالسَّقْفِ رُوحِ خَيْدِ الْكَلْبِ
وَعَيْنِ حَيَاتِ الدَّرَكِ الْمُتَحَقِّقِ بِأَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ

31 . Ek 29 daki Salevâtı Şerîfenin Hacı Mustafa Hayri Baba'nın el Yazısı ile Kısmen Yazılmış Bir Başka Metni (Öğüt, 2016: 332).

32 . Abdurahmân Hâlis'in ks Mühri Şerîfî (Ömer Necâtî Arşivi)